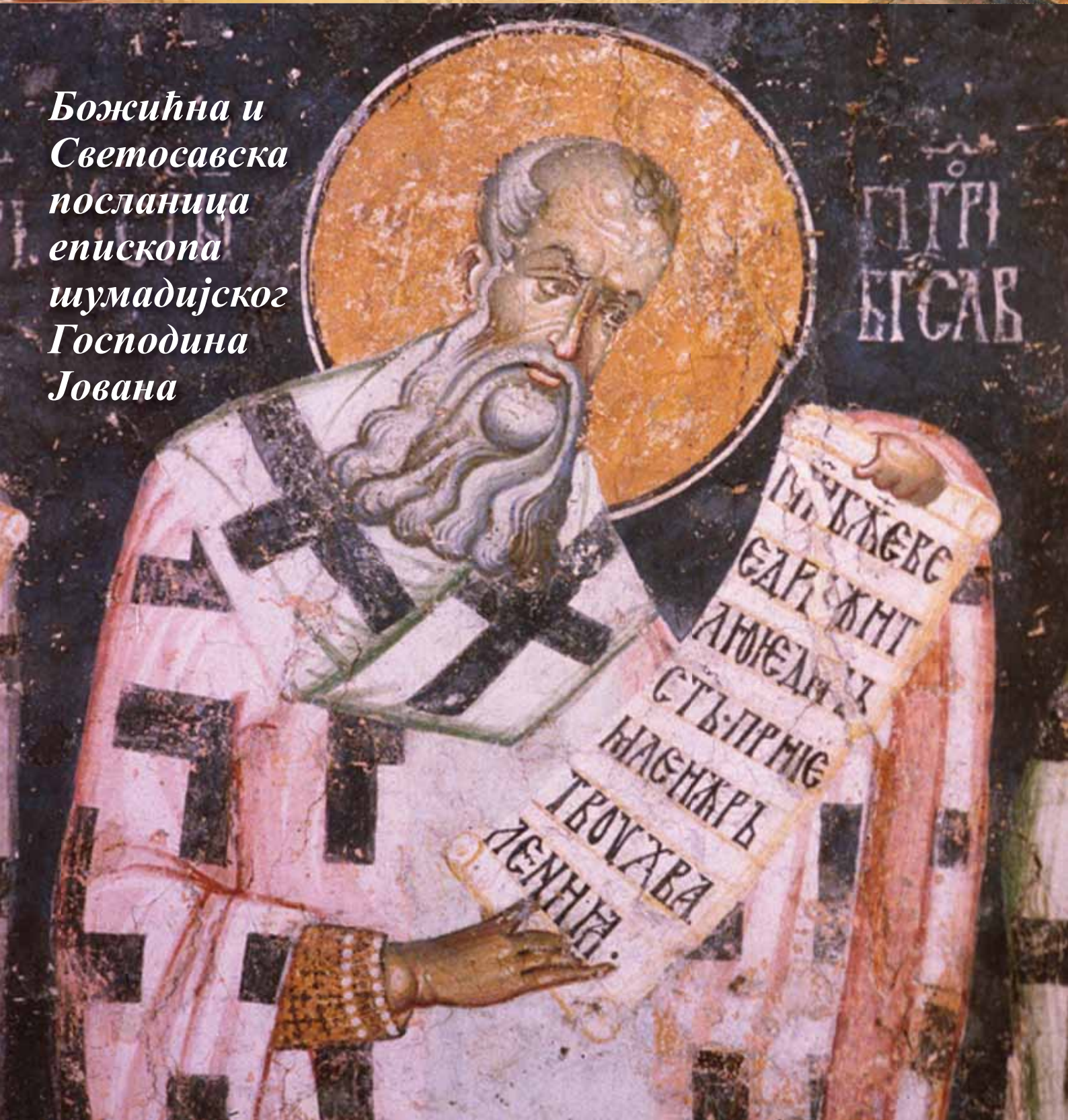

ИЗДАЊЕ ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ Каленик

1/2013
Цена 150 динара

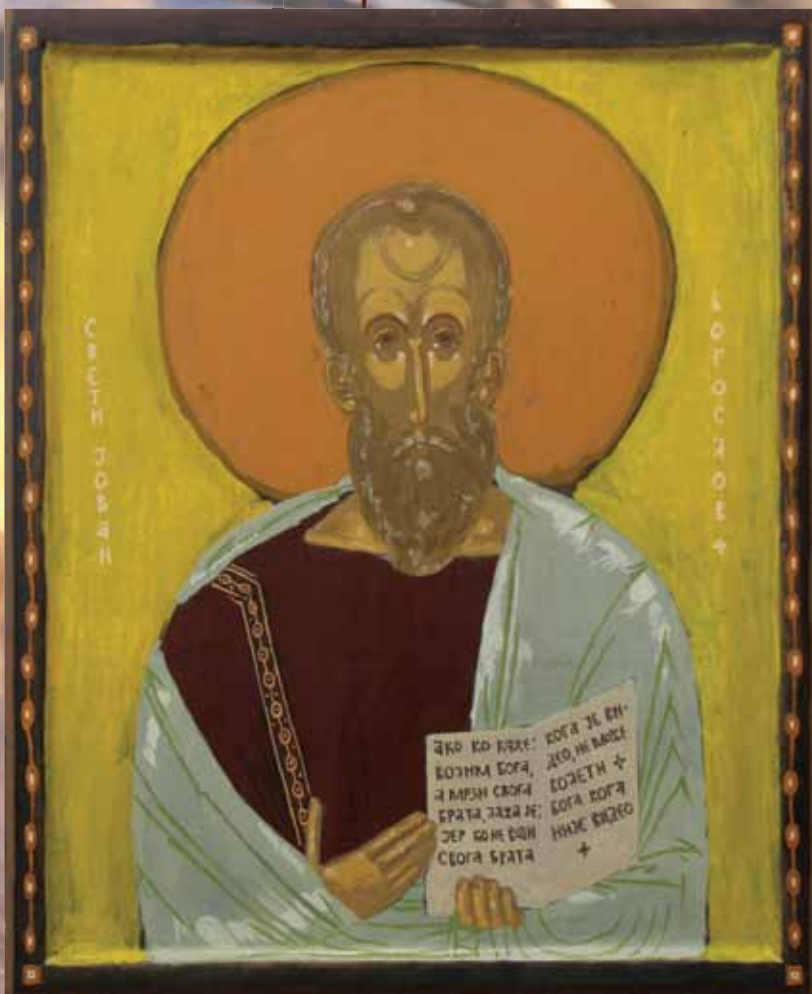
*Божична и
Светосавска
посланица
епископа
шумадијског
Господина
Јована*

*Георгије Флоровски, Јарослав Пеликан, Томас Хопко,
Небојша Ђокић, Александар Шаргунов, Николај Агатонов*

ПРАВОСЛАВНА ГАЛЕРИЈА

Тодор Митровић

Славица Михаилова

Горан Јанићијевић

Виолета Цветковска Оцокољић

Изложба савременог
иконописа у Младеновцу

ИЗДАЊЕ ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

Каленик

**Божична и Светосавска
посланица владике Јована**

стр. 2 и 4

**Георгије Флоровски
О последњим догађајима**

стр. 6

**Јарослав Пеликан
Бог који говори**

стр. 10

**Томас Хопко
Протојереј Александар Шмеман
два “не” и једно “да”**

стр. 13

У сусрет Великом посту.....	22
Небојша Ђокић, Стара баточинска црква из 1837. године.....	26
Радослав М. Грујић, Промена имена при монашењу код средњовековних срба..	28
Старац Силуан (1866-1938).....	32
Александар Шаргунов, Зашто молитва није услышана?.....	34
Николај Агатонов, Роман о Светом Јовану Дамаскину (одломак).....	36

**Из летописа Епархије шумадијске
Нова издања**

**Промене у Епархији шумадијској
Служења, приједи и посете епископа шумадијског Г. Јована
Дечија страна**

Главни и одговорни уредник: Никола Миловић, протојереј

Заменик главног и одговорног уредника: Негослав Јованчевић

Редакција: Др Зоран Крстић, протојереј - ставрофор, Миљко Марковић, протојереј, Марко Митић протојереј, Рајко Стефановић, протојереј - ставрофор, Драган Икић, јереј, Небојша Младеновић, протојереј, Гордана Јоцић, Владан Костадиновић

Уредништво и администрација: “Каленик”, Владимира Роловића број 1, 34000 Крагујевац,

e-mail : n.milovic2@gmail.com

Дизајн и припрема: Дејан Манделц

Издаје са благословом
Његовог преосвештенства
епископа шумадијског
Господина Јована

Година XXXIII,
Број 1, (205), 2013.

Издавач:
Српска православна епархија
шумадијска

Издаје:
шест пута годишње

Тираж: 2000 примерака

Штампа: ГРАФОСТИЛ,
Крагујевац

271.222(497.11)
ISSN 1820-6166 = Каленик
COBISS.SR - ID 50771212

Божјиња посланица Његовог преосвеиштенства епископа шумадијског Господина Јована

Ј О В А Н

**СВЕМУ СВЕШТЕНСТВУ, МОНАШТВУ И ВЕРНОМ НАРОДУ
ОВЕ БОГОМ ЧУВАНЕ ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ, БЛАГОДАТ
ВАМ И МИР ОД БОГА ОЦА, БОГА СИНА И БОГА ДУХА
СВЕТОГА УЗ СВЕРАДОСНИ БОЖИЋНИ ПОЗДРАВ:**

МИР БОЖИЈИ – ХРИСТОС СЕ РОДИ!

Богу хвала што смо и ове године дочекали светле дане Христовог Рођења. На овај дан Бог нам је послао Сина Свога да бисмо и ми могли, кроз Њега, следећи Његов пут, ходити према Небесима. Тај пут је тесан и узак, али је зато и благословен, јер је то пут Сина Божијега, који је по речима светих отаца постао човек да би људи могли постати богови по благодати, браћа Његова. Христос је на Божић постао један од нас да бисмо се ми у Богу усиновили.

Божић је тако Празник саборности, Празник који позива и сабира породицу и људе у заједницу љубави. Зато је рођење Христово објављено не једном човеку већ тројици мудраца, сабору пастира и целом људском роду (Мт 2, 1-2; Лк 2, 8-12). Кроз саборност Цркве ми постајемо једно са Богом и једно са другима, то јест, остварујемо смисао и циљ свога постојања. Саборност Цркве је њено својство да у себи и собом сабира све и сва у једно. Она чини да кроз Цркву постајемо једно тело са свима, и са онима који су ту, поред нас, и са онима који су одсутни, и са онима који још лутају десно и лево тражећи пут. А тај пут нам открива рођење Христово, Божић, јер се у том догађају остварила пуноћа времена када је Бог Отац Сина свога Јединородног дао, да сваки који верује у њега не погине, него да има живот вечни (Јн 3, 16).

Својим рођењем Христос је одговорио на вечно питање смисла и циља човековог живота. Зато преподобни Јустин Ћелијски каже: *Човек је питање – Богочовек је одговор*, а Свети Атанасије Велики поучава: *Бог се рађа као човек, да би човек постао Бог*, док Свети Григорије Богослов додаје: *Христос се оваплотио, да би човек утолико постао Бог, уколико је Бог постао човек*.

Поставши човек Христос је дао циљ човеку; ушавши у тело Христос је дао циљ телу; ушавши у материју Христос је дао циљ материји. Поставши човек Христос је осмислио све што је човечије: и рађање и живот и смрт. До Њега – све је било бесмислено; од Њега – све је постало смислено. Спасити људе од греха и смрти – то је циљ Христовог доласка који славимо и коме се радујемо.

Божић је нарочито време, када Црква силно и моћно славослови ту благу вест спасења у речима: *Данас Бог на земљу дође и човек на небеса узиђе. Слава и хвала на земљи Рођеноме, Који је обожио земаљско биће*. Рађајући се Христос доноси богатство обожења, доноси неисказану радост, и зато Црква призива не само људе, већ и сву твар да се радује.

Христово рођење анђели су поздравили песмом: *Слава Богу на висини, а на земљи мир, међу људима*

добра воља (Лк 2, 14). Та анђеоска песма остаје животни мото вере и покреће човека на стваралаштво. Подиже нас из пасивности у стваралачку динамику живота у вери. У исто време, ова анђеоска песма уједно је и позив упућен свима нама да славимо Бога на висини али и да на земљи ширимо мир, а не мржњу. То је позив и да учинимо све што до нас стоји да међу људима буде добра воља. То је данас у овим смутним временима преко потребно како појединцу тако и друштву, како у селу тако и у граду, како у држави тако и у Цркви. Да би то остварили потребна нам је милост Божија и благодат Божија, али је потребан и наш труд и жеља и воља да чинимо и другима и себи добро. Зато увек треба бдити над собом, не престано силазити у дубине свога бића и исправљати све лоше навике. Стражити над собом, а не надобудно посматрати шта други чине и једва чекати грешку и промашај другог.

Није мало оних који данас мисле да је ово немогуће, да су Христов пут и Његове заповести тешке и неоствариве. Нису оне тешке, тешко је само одрећи се себе, одрећи се својих лоших навика, страсти и сласти. А када се њих одрекнемо онда се у нама показује милост Божија, благодат Божија и љубав Божија. Зато, волимо и љубимо једни друге, да бисмо једнодушно исповедали Оца, Сина и Духа Светога, Бога љубави! Волимо једни друге љубављу која не тражи своје, која се не горди, која све трпи, свему се нада (1. Кор 13, 7) а која се објави у овај Божићни дан.

Порука Божића обавезује нас да свуда око себе градимо мир. Сви знамо шта то значи када се немир усели у срце, када немир паралише разум, када човек заборава свој призив, па почне бежати од других, затварати се у своју крхку тврђаву, и када тако изгубљен постане немоћан и паралисан за сваки добар и поштен рад. Ми се зато о Божићу поздрављамо: *Мир Божији – Христос се роди!* Дакле, не колебљиви, срачунати, често двосмислени људски мир, него мир Божији, мир који значи помирење са Богом и помирење једних са другима, мир у савести, оно истинско осећање мира као испуњење воље Божије и миротворства међу људима, као свете обавезе човекове.

Немир који је захватио савременог човека последица је његове духовне празнине, живота лишеног истинске радости која једино долази од Божије љубави и Божије близине. На ту љубав нас обавезује и овај велики Празник: *Јер је Бог толико заволео свет да је и Сина свог Јединородног дао да свако ко верује у њега не погине, него да има живот вечни* (Јн 3, 16).

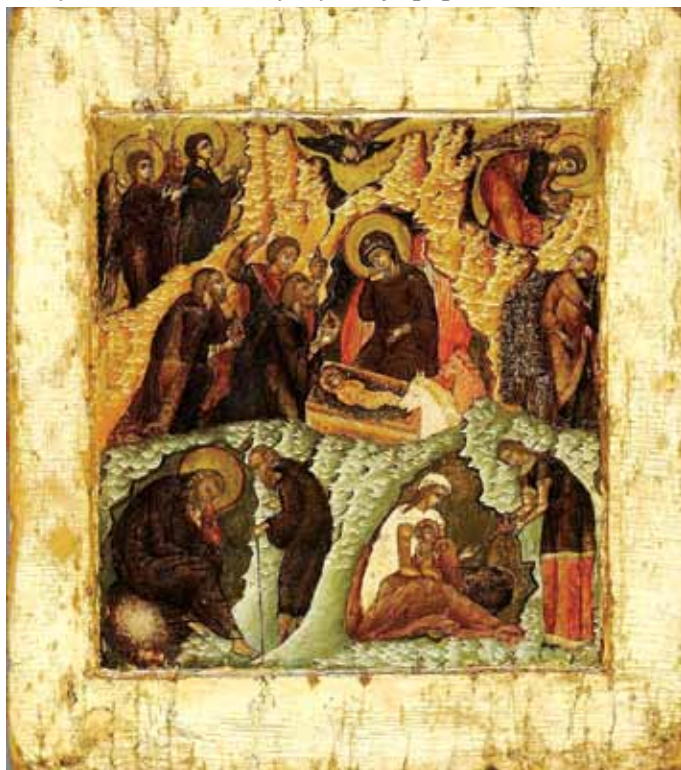
Само онај који је задобио љубав, задобио је Бога, јер Бог је љубав (1. Јн 4, 16). Онај који је од љубави отуђен, отуђен је од Бога. Расте ли вера наша у Господа истовремено расте и љубав наша према Њему. Јер вера непрестано открива у Христу све новија и новија савршенства и богатства и красоте, због којих Га ми све више и више волимо. И као што нема граница вери нашој у Христа, тако нема граница ни љубави нашој за Њега. Само су људи велике вере укоренили и утемељени у љубави. А ко је укорени и утемељен у љубави Христовој, он вером расте у меру раста висине Христове (Еф 4, 13), у човека савршена и постаје живи храм Пресвете Тројице, јер Христос обитава у срцима верујућих који су утврђени и не колебају се у љубави к Њему. У подвигу вере и љубави човек никад није сам, већ увек у друштву са свима светима. Чинећи тако постајемо кадри да се придружимо анђелском хору и славослову: *Слава Богу на висини, а на земљи мир, међу људима добра воља* (Лк 2, 14).

Зато оци и браћо и децо Свете Православне Цркве Божије у Шумадији, позивамо вас да будете истински исповедници Христа, позивамо вас да вашу веру покажете и пред Богом и пред људима. Богу ћете ту веру показати ако Га прослављате вашим светим животом и добрим делима, а људима, ако им Христа проповедате љубављу, миротворством и добром вољом. Запамтите да православни прослављају Бога на висини када шире мир и добру вољу међу људима на земљи. Јер, само људи мирољубиви и испуњени добром вољом – истински православно славе Бога, истински су миротворци, јер су истински борци против сваког греха и зла у себи и у свету.

На Божић, Бог се сјединио и помирио са људима. На Божић, Бог је позвао људе да међу њима влада добра воља, мир и јединство. Тај позив важи и за сва људска

поколења, укључујући и ово наше, и за сва времена, укључујући и ово у коме ми живимо. Да би међу нама било мира, љубави и добре воље, потребно је да учинимо све што је до нас да се у нама роди Христос и са Њиме наш мир. Потребно је да отворимо своје душе да би постале колевке новорођеног Христа.

Ако нам је целе године туга притискала срце, нека се данас роди радост у њему, јер слаavimo рођење највеће Радости, појаву Бога у лику човека, Исуса Христа. Ако су нам целе године мржња, гордост и злоба тровали срце, избацимо данас отров из њега, јер слаavimo рођење небеске љубави оваплоћене у људској природи.

Нека овај Божић, децо наша духовна, унесе у ваше домове мир, љубав, слогу, радост и благослов у све дане вашег живота. Нека нам новорођени Младенац Христос подари покајање и спремност на праштање. Уколико међу вама и данас има оних који су у свађи позивамо их да у Божићној радости једни од других затраже опроштај, муж од жене и жена од мужа, деца од родитеља и родитељи од деце, комшија од комшије. Морамо затражити опроштај једни од других, ако хоћемо да будемо Божији и да нам Божић буде радостан, срећан и благословен и ми у Њему.

Са овим жељама и молитвама Богомладенцу Христу желимо вам свако истинито добро у Новој 2013. години, поздрављајући вас радосним Божићним поздравом који у себи носи слављење Бога на небу, на земљи мир а међу људима добру вољу.

**МИР БОЖИЈИ – ХРИСТОС СЕ РОДИ!
ВАИСТИНУ СЕ РОДИ!**

Срећна и Богом благословена наступајућа
Нова 2013. година.

Ваш молитвеник пред Богомладенцем Христом
Епископ шумадијски

Епископ Јован

Светосавска посланица Његовог преосвеиштва епископа шумадијског Господина Јована

Ј О В А Н

МИЛОШЋУ БОЖЈОМ ПРАВОСЛАВНИ ЕПИСКОП ШУМАДИЈСКИ СВЕМУ СВЕШТЕНСТВУ, МОНАШТВУ И ВЕРНОМ СВЕТОСАВСКОМ НАРОДУ ОВЕ БОГОМ ЧУВАНЕ ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ, БЛАГОДАТ ВАМ И МИР ОД БОГА ОЦА, БОГА СИНА И БОГА ДУХА СВЕТОГА И ДА МОЛИТВЕ СВЕТОГ САВЕ БУДУ СА СВИМА ВАМА

Свети оче Саво, моли Бога за нас!

Прошло је много векова од како је Свети Сава заменио овај привремени и пролазни свет оним вечним и непролазним светом. Иако су *векови прохујали од чудесне оне ноћи*, како је некада певао Војислав Илић, нама се и даље намеће питање, шта је младог принца Растка Немањића навело да донесе одлуку да дворску раскош замени монашким подвигом? Заиста, ту одлуку је тешко разумети све док не уђемо у несагледиве дубине и тешко додириве висине вере којом је млади Растко постао монах Сава и заувек остао Свети Сава. Биће да је Свети Сава трагао за вечношћу и не мирећи се са пролазношћу, по речима апостола Павла, сматрао све за трице само да Христа задобије (Флп 3, 8), као и да је сматрао да ће све што изгуби овде од овоземаљског, стоструко добити у непролазном Царству Христовом. Зато је Свети Сава дао све од себе да задобије онај драгоцен *јеванђелски бисер* (Мт 13, 46). Само тако ћемо моћи да разумемо и њега и сами себе, без обзира у којем веку живели, које звање имали и коју функцију обављали. Све ово значи да ми Светог Саву не можемо разумети ни схватити без Христа, јер ако Христа нема, ни Светог Саве нема.

Тражећи Христа, Свети Сава је тражио и нашао одговор на питање смисла и циља живота. Са тим питањем Свети Сава се суочио на самом почетку свог живота. Без одлагања је одлучио да се бори за живот у његовој богочовечанској пуноћи. Тако је одмах превазишао све страхове и недоумице не оптерећујући се неизвесношћу свакодневног преживљавања и његов одлазак у манастир представља сигуран корак напред на животном путу, а никако бекство од живота.

Светитељски подвиг Светога Саве остварен је у преломном историјском тренутку за српски народ. Боравећи у Светој Гори, Свети Сава *се сагнуо до праха земнога, да из праха леђима диже народ српски ка небесима*, каже Свети Владика Николај. Како смо рекли, напустио је царски двор, одрекао се раскоши и отишао у земљу *Пресвете Богородице* да поправи и просвети себе, како би касније могао да поправља и просвећује друге. Све што је имао давао је другима – живео је за друге. За себе ништа није тражио, а све је добио и имао. Могао је многим да влада, али је он изабрао да служи свима. Што се више одрицао од често неограничених потреба људске природе, то је боље потврђивао себе као личност. Код њега је све било универзално, саборно, свечовечанско и свеобухватно – ум, воља, осећање, љубав. Љубав је ширила његово биће до неслућених размера. Њоме се ослобађао окова смрти, ускости и тескобе тако својствене чудима отуђеним од љубави.

На Светог Саву се, као на ретко кога, односе Христове речи: *Ја сам пастир добри. Пастир добри живот свој полаже за овце своје* (Јн 10, 11). Дobar пастир је само онај, учио је Свети Сава, који јеванђелском на-

уком и својим светим животом спасава људе од смрти тако што их учи Вечном Животу и Царству Небеском. Дobar пастир себе жртвује за свој народ и своје ближње, служећи другоме, све у љубави и за љубав. Свети Сава је желео и хтео само једно, а то је, браћо и сестре и децо духовна, да Христос царује у свакој људској души, у свакој породици, у нашој школи и целокупној просвети, да Христос буде све и сва за свако људско биће, за свако људско друштво и да сви имају један закон – а то је Јеванђеље Христово и Његове свете врлине. Свети Сава нас је увео у породицу *Једне, Свете, Саборне и Апостолске Цркве* основавши аутокефалну Српску Цркву која је била и јесте водила свога народа у свим његовим приликама и неприликама. Он нам је дао Једног Истинитог Бога, Господа Исуса Христа. То је највеће дело које је учинио и које је могао да учини за нас.

Много је мудраца земаљских, много је људи учених и људи неучих, који измишљају своје путеве и тврде како су то једини добри и једини корисни и спасоносни путеви за људе. Али, не треба много памети ни много знања, да се схвати да постоје, заиста, само два пута, како је рекао Пророк Божији: *Стављам преда те пут живота и пут смрти* (5. Мој 30, 15). Трећег пута за човека нема.

Свети Сава је изабрао пут живота, пут Господњи. Тај пут Господњи за који се определио води ка свеобухватној, неизрецивој, неисказивој Истини, која постаје светлост ногама људским. Онај који том Истином ходи, који њоме живи, који се њоме просвећује, сигурно ће стићи своје циљу, задобијајући, још овде на земљи, истински и прави живот, онај живот коме смрт не може ништа, онај живот који се изнутра у дубини зачиње, полако се разраста, надраста овај свет, његове границе и ураста у безобалну Божанску вечност. Тај пут Господњи пут је Светог Саве. Тога Пута – који, заиста, води у живот, Пута који јесте Истина и Живот, Пута који није странпутица већ циљ – био је учитељ Свети Сава, првопрестолник и наставник Православне Цркве Српске.

Док смо ишли за Светим Савом, док смо ходили његовим, светосавским путем, добро смо знали ко смо и шта смо и куда идемо и одакле крећемо и где треба да стигнемо. Ништа нас у историји није могло збунити нити уплашити, нико нас није могао завести на странпутицу нити одвојити од пута истине и живота. А када смо његов пут одбацили, када смо се од његовог пута удаљили, или пак, када смо, у духовном слепилу, Светог Саву претварали у неки свој земаљски идол, лишен онога што је основна стваралачка сила у њему, то јест, личности Богочовека Христа и спасоносног пута Господњег, онда смо се и ми духовно и историјски дезоријентисали. То нам се догађало понекад и у далекој прошлости, а најалост то нам се догађа и у садашњости.

Зато Светац, који је од Растка Христом постао Свети Сава, поручује нашој омладини, чија се душа окренула ка непровереним вредностима, да вреди само оно што смрт не може уништити, а то су вредности на Христу утемељене, јер Христос никада не стари и над Њим смрт не господари. Ако Њега не усвојите за свог путовођу, за смисао и циљ свога живота, ваша узнемирена душа завршиће у безнађу и пропадању.

Из дубине векова, Свети Сава, као просветитељ и учитељ говори и нама: свештеницима али и народним вођама, родитељима и учитељима, једно и само једно: дозволите да budete просвећени да бисте могли просветити друге. Јер права просвета је једино она која у мрачну душу човекову низводи млазеве вечне Светлости Христове која просвећује човека Светлошћу, коју никаква тама обузети не може, нити било који ураган угасити. Наставник и учитељ пута који води у живот вечни и бесмртни, поручује свима нама увек: будите наставници и учитељи и просветитељи пута који води не у смрт, већ у бесмртност, не у таму већ у светлост вечности.

Помолимо се зато Господу Христу и Светоме Сави да нам отворе очи срца нашег, да нам очисте душе, да нам обасјају умове, да не лутамо у историји, да се не двоумимо јер припадамо народу Божијем који иза себе има више од десет векова зреле хришћанске историје. Припадамо народу који је свагда знао да је највећи и најјачи само када је са Христом и у Христу.

Вратимо се Богу и Светом Сави да би нас Бог, по молитвама Светог Саве, обасјао светлошћу Својом и научио нас путу Своме, путу који води у живот вечни. Нарочито нека Господ и Свети Сава помену сву нашу децу, јер је Свети Сава и дечја слава, и да их спасе и избави од странпутица којим је ишло поколење њихових очева. Да се деца врате путу који води у живот вечни, путу Светог Саве и свих Светих, јер у рукама данашње деце је судбина и будућност нашег народа.

Молитвама Светог оца нашег Саве, Господе Исусе Христe, Боже наш, изведи овај Свој народ на пут Истине Своје, пут вечни и непролазни.

Епископ шумадијски

Fr. Sa. Jovan

Дано у престоном Нам граду Крагујевцу
27./14. јануара 2013. године

Георгије Флоровски

О ПОСЛЕДЊИМ ДОГАЂАЈИМА

Пренебрегавање есхатологије од стране западног богословља

(наставак)

Недокучивост Другог доласка

Појам „краја“ – попуног и апсолутног – сам по себи је парадоксалан. Крај истовремено и припада низу догађаја и прекида га. Он је и „догађај“, и „крај свих догађаја“. Он ће се одиграти у историји – и укинати је. Исто толико је пардоксалан појам апсолутног почетка. По речима Светог Василија Великог „почетак времена још није време, већ заправо његов почетак“ (In Naхает, hom. 1, 6). Он је и „моменат“ и више него моменат.

Говорити о будућности може се само у сликама и причама. Такав је језик Писма. Ове слике нису податне прецизном дешифровању и не би требало да се схватају буквално. Ни у коме случају не би их требало грубо „демитологизирати“. Брунер се слаже са овим. Очекивани Други долазак Христов треба схватити као догађај, мада је немогуће замислити какав ће он бити. Једва да се могу наћи симболи и слике боље од оних које се могу наћи у Библији. „Какав год да буде овај догађај, ми знамо једно као извесно: он ће се одиграти“ (Brunner, Emil. *Eternal Hope*, p. 138). „Последње искупитељно јединство ће имати карактер догађаја“ – одлучно тврди хришћанско вероучење. Другим речима, Други долазак припада низу догађаја и истовремено их завршава. „Хришћанство без очекивања Другог доласка је лествица, која пропада у празнину. Кроз сликовиту завесу јасно се види једно: Христос нам долази. Долазак Христов ће бити Његов „повратак“, без обзира на потпуно радикалну новину овог догађаја. И центар, језгро последњих догађаја ће бити Сам Христос.

Крај ће наступити „изненадно“. Међутим, у неком смислу он ће бити припремљен самом историјом. „У историји људског рода откривају се апокалиптичке црте“, примећује Брунер и удубљује се у метафизичке спекулације. „Клатно се клати све брже.“ Темпо људског живота се убрзава. Пре или касније он ће достићи критичну тачку, и историја ће се просто распрснути (експлодирати). С друге стране, ако се погледа дубље, нараста дисхармонија људског постојања: „Шири се раскол у људској свести.“ Свакако, значење ових расуђивања је чисто хипотетичко. Брунер се труди да донесе до савремене свести парадоксалну идеју краја. Но, ове мисли одражавају његово сопствено виђење света. Историја је готова да се распрсне, сва она се до краја састоји од оштрих напетости и неразрешивих противречности. Неколико година раније, руски религиозни философ Владимир Ерн назвао је људску историју „катастрофичким прогресом“, незадрживим кретањем ка крају. Међутим, Други долазак се мора одиграти споља, што значи да он неће бити просто „катастрофа“ и „суд над собом“ – обнављање унутрашњих противречности. То ће бити апсолутни Суд, Суд Божији.

А шта је то Суд? Као и Други долазак, он је догађај. То је сусрет грешног људског рода са Светим Богом. Пре свега, то је откривање или јављање истинског стања сваког човека и људског рода у целини. Ништа неће остати сакривено. Тим самим ће Суд прекинути хаос и замршеност – неодређеност, по речима Брунера, карактеристичну за сваку људску историју. У светлости Христовој ће се одиграти коначно „разликовање“. Чуће се последњи призив. Воља Божија се мора, коначно, испунити, то јест јавити са влашћу и силом. У противном, по речима Брунера, „сви разговори о одговорности су испразно трабуњање“. Човеку је дарована слобода – али то није равнодушна слобода. Суштина људске слободе је одговорност. Ово је слобода да се прими воља Божија као своја. Проповедати „чисту слободу“ могу можда атеисти. „Бог ју је поверио човеку и очекује од њега одзив на ову одлуку, коју је донео о њему и ради њега“ (Brunner, Emil. *Eternal Hope*, p. 178). Циљ људског живота је одређен од Бога. Реалне дилеме нема. Човеку преостаје само да се повинује.

Све ово је чиста истина. Но, овде се јавља значајно питање. Да ли ће сви људи на Страшном Суду прихватити вољу Божију? Хоће ли остати могућност противљења? Може ли се побуна човекова наставити и после Суда? Може ли створено биће, обдарено слободом, следити своју вољу и истрајавати у противљењу

Богу, као што је то чинило до сада? И хоће ли такво биће постојати – у побуни и нeredу, у противљењу вољи Божијој, ван Божијег спасења? Је ли човеку могуће да се не одазове на призив Бога? Је ли заиста јеванђељска слика одељивања оваца од јарића последња реч о човеку? Какав је реални статус тварне „слободе“? Шта значи то да ће се воља Божија испунити? Ово су узнемирујућа и сложена питања. Но, она се не могу избећи. Она нису изазвана само интелектуалном радозналешћу. Ово су „егзистенцијална“ питања. Свакако, Страшни Суд је тајна, која надилази свако знање и разумевање; не би се требало упињати – што је и немогуће – да се она објасни рационално. Но, ово је тајна нашег постојања: ми је не можемо схватити разумом, али је не можемо ни избећи.

Брунер одлучно одбацује „ужасно учење“ о предодређењу, као несагласно са духом Библије. Бог у својој стваралачкој замисли никога не осуђује на пропаст. Он нас је све саздао ради спасења. Спасење је једини циљ Божији. Но, главни проблем се овим не решава. Питање се састоји у томе, може ли се једини циљ Бога испунити у свеобухватној пуноћи, као што, ослањајући се на сведочанства Писма, тврде присталице теорије свеопштег спасења? Брунер одбацује теорију *апокатастасиса* као „опасну јерес“. Као доктрина она је лажна. Она усељава у човека неосновану безбрижност (равнодушност): ако сви путеви воде ка спасењу, нема реалне опасности и није потребан стварни труд. Међутим, Брунер признаје да учење о спасавајућој благодати и оправдању вером логички води ка концепцији свеопштег искупења. Може ли се упорна својеглавошћу јадних створења противити вољи Свемогућег Бога и чак је победити? Ово питање може бити решено само дијалектички – вером. Ми не можемо теоретски познати Бога. Ми би требало да верујемо Његовој љубави.

Интересантно је приметити да Брунер разматра овај проблем искључиво са становишта Божанске воље. Зато он превиђа саму суштину питања. Он просто не примећује човека. Разуме се, „разгнењени Бог“ не произноси над грешницима „вечно проклетство“. Бог није створио ад. Грешници сами произносе „проклетство“ над собом, оно је неизбежна последица побуне и непослушности против воље Божије. Брунер признаје да су проклетство и пропаст (гибел) могући. Погрешно је и опасно не узимати у обзир ову могућност. Али требало би се надати да се она неће никада остварити. Но, нада би требало да буде трезвена и реална. Пред нама су две могућности: или ће се неверујући и нераскајани грешници на Страшном Суду најзад одазвати на призив Божији и обратити слободно – ово је претпоставка Светог Григорија Ниског – или ће им Свемогући и Милосрдни Бог наметнути спасење и против њихове воље и не питајући их за сагласност. У другом решењу је присутна противречност, само уколико ми не схватамо спасење формално, јуридикчки. Заиста, на суду злочинаца може бити оправдан, чак и ако се не каје и истрајава у својим пороцима. Тада се он просто ослобађа од казне. Но Страшни Суд није исто што и земаљски суд. Спасење је немогуће без обраћења, без акта вере. Човек се не може спасити насилно. Дакле, вероватнији је први излаз? Свакако, теоријски је немогуће одбацити могућност позног обраћења – „у једнаестом часу“ и чак касније – јер је сила Божије љубави безгранична.

Но, могућност обраћења пред престолом Христа, Који седи у Слави, не може се разматрати апстрактно, као општи случај. На крају крајева, питање спасења, као и сваки људски избор, лично је питање, и оно се може решавати само у контексту конкретне индивидуалне ситуације. Спасавају се или пропадају личности.

Дејан Мандеиц, Анђео Страшног суда

И сваку личност је потребно посматрати (разматрати) одвојено. Главна слабост Брунеровог дела састоји се у томе што он све време говори о општем. Он све време говори о људском роду, а ниједном – о живим људима.

По Брунеру, човеков проблем се састоји у суштини у проблему огреховљености. Он се боји сваке онтолошке категорије. Да, човек је грешник, али пре свега он је човек. Тачно је да истинску висину људске природе ми видимо само у Христу, Који није био само Човек. Међутим, Христос нам није даровао сам опроштај, него и снагу да будемо и постанемо они који смо дужни да будемо – деца Божија. Брунер признаје да верући могу општити с Богом већ сада, у овдашњем животу. Но, затим долази смрт. А онда после краја земног постојања, имају ли значаја вера и живљење „у Христу“? Зар се општење са Христом, које је установљено вером (и свакако светим тајнама), прекида смрћу? Је ли истина да је људски живот „биће-за-смрт“? Физичка смрт поставља границу физичком животу. Међутим, Брунер говори о смрти личности, о смрти „Ја“. Он ово назива недокучивом тајном, поред које је разум немоћан. Но концепција „смрти личности“ – није ништа више него метафизичко допуштење, које потиче из одређених философских претпоставки: оно није дато ни у каквом искуству, а тим више ни у искуству вере. „Смрт“ личности је у отпадању од Бога, али ни у овом случају се не одиграва њено потпуно уништење. Да, у неком смислу смрт означава распад личности, јер је

човек створен и као телесан. Телесна смрт нарушава целосност човекове личности. Човек умире, али опет живи у очекивању свеопштег Краја. Древно учење о Небеској Цркви је засновано на Христовој победи: у Њему су вером (и светим тајнама) чак и мртви живи и – у предокушању, не потпуно стварно – причасни вечном животу. Небеска Црква је важна есхатолошка тема. Брунер је не игнорише случајно, већ свесно и упорно. Он говори о стању смрти – али не о конкретним смртима. У концепцији „бесмртне душе“ осећа се платонска примеса, али се појам „непобедиве личности“ садржи у Јеванђељу. Само тако је могућ Суд над читавом васељеном, где се неће представници свих времена и народа јавити пред Лицем Бога као сметена гомила јадних и неурачунљивих грешника, већ као сабрање свесних и одговорних личности, свака са својим карактерним својствима, урођеним и стеченим. Смрт – катастрофа. Но личност опстаје (преживљава), и у Христу остаје жива чак и у смрти. Верујући се не само надају у гредући живот – они га већ живе, иако и чекају Васкрсење. Брунер ово схвата. По његовим сопственим речима, верујући „не умиру у непостојање, већ у Христа“. Значи ли то, да неверујући „умиру у непостојање“? И шта се подразумева под „непостојањем“ – „тама спољашња“ (што је вероватније) или потпуно непостојање?

Тачно је да ће се сва пуноћа људског бића, растргнута и нарушена смрћу, обновити са свеопштим Васкрсењем. Брунер истиче да ће Васкрсење бити лично. „Вера Новог Завета не зна за друго вечно постојање, осим постојања личности“ (*Brunner, Emil, Eternal Hope*, р. 148). По његовом мишљењу, пређашње тело неће васкрснути. Но у Васкрсењу ће бити неке телесности. Васкрснуће сви, јер је васкрсао Христос. И ово ће бити истовремено Васкрсење у живот у Христу и Васкрсење за Суд. Брунер говори о Васкрсењу као о тријумфу вере, праштања и живота. Али шта ће бити са онима, који нису веровали, који нису молили за опроштај, који уопште нису упознали искупитељну љубав Христову или је можда одбацивали као мит, као лаж, као лукаву превару или као увреду своје неприкосновене личности?

Ми се враћамо на парадокс Суда. Ма колико то било чудно, овде Брунер расуђује више као философ, него ли као теолог, при чему управо зато што покушава да избегне метафизичка истраживања. Брунер поставља проблем на следећи начин: како измирити Божанско свемогућство са људском слободом, или на дубљем нивоу – поштење и правичност Бога са Његовим милосрђем и љубављу? Ово је чисто метафизичко питање, чак и ако се оно решава на материјалима Писма. Богословски проблем је другачији: какво место у постојању заузимају неверујући – у очима Бога и у перспективи људске судбине? Питање о стању и судби-

ни појединих личности је егзистенцијално питање. Почетни Брунеров приступ учинио је ово питање нерешивим за њега: протестантски теолог објављује читав људски род грешним и одбија да спроведе макар какво егзистенцијално или онтолошко разликовање између праведних и неправедних. Свакако, Суду ће подлегати сви – но биће им суђено по разном. Сам Брунер разликује

онога који се подао искушењу од онога који је сам искушавао и саблажњавао друге. Брунер зна да је могућ свесни злочин. Међутим, он не пита, како свесно и упорно противљење, одступништво и „љубав према злу“ утичу на унутрашњу структуру људске личности. Постоји разлика између слабости и порочности, између немоћи и безбожности. Могу ли се опростити непризнати и неокајани греси? Зар се праштање не даје само тамо где су смирење и вера? Другим речима, треба ли разумети „осуду“ у јуридичком смислу – као „казну“ или некакву „негативну награду“? Или је она просто пројава сакривенога – а најчешће отвореног и добро познатог – у душама оних, који су злоупотребили слободу и изабрали широки пут, који води у геену?

Ни у једној Брунеровој књизи нема поглавља о аду. Но, ад није мит, нити лексичка фигура, која се користи за застрашивање. Ово и није мрачна перспектива, која се неће – хтели бисмо да се надамо у то – никада остварити. *Horribile dictu* (страшно је рећи) – то је реалност, којој су већ сада по својој вољи (у крајњој мери, по своме избору и одлуци, која води у ропство, али се обично доживљава као слобода) причасна многа људска бића. Ад није „место“, већ стање душе. То је распад личности, који се често чини као самоутврђивање, уколико започиње од гордости. Ад је потпуна затвореност у себе, потпуно отуђење и самоизолација, надмена усамљеност. У самом греху се крије ад, иако се пребивајућој у њему егостичкој уображености он чини као рај. Зато грешници бирају грех, прометејевску позу, горди поглед на свет. Ад се може изабрати и за свој идеал и тежити ка њему – свесно и упорно. „Где сам ја, тамо је моја слободна воља; где је моја слободна воља, тамо царује апсолутни и вечни ад“ (Марсел Жуандо, „Алгебра моралних вредности“). У коначном погледу овде је само илузија, заблуда, обмана, погрешка. Међутим, власт греха је управо у порицању саздане од Бога реалности, у покушају да се успостави другачији поредак ствари, наметне другачији поредак постојања, који ће свакако бити апсолутни хаос, као супротност хармонији Божанског света, али коме опијени и ослепљени гордошћу грешник може дати првенство заувек. Христос је поништио и надвладао грех (не може се рећи да је он искупљен, јер искупљени могу бити само људи). Међутим, за нас није довољно да знамо о Искупљењу Божијем и верујемо у њега – неопходно је и поново се родити. Читава личност

мора да буде очишћена и исцељена. Праштање мора бити слободно схваћено и прихваћено. Нема спасења без вере, благодарности и љубави. Парадокс је у томе да Божанска љубав не може спасити људе, док јој они не одговоре захвалном љубављу. Свакако, током земног, историјског живота увек постоји могућност покајања и обраћења. Може ли се допустити, да таква могућност остаје и после смрти? Брунер, једва да прихвата учење о чистицишту. Међутим, чак и ово учење не говори о изненадном, радикалном обраћењу. У читилишту се налазе верујући, људи са добрим намерама, верни Христу, али непотпуни у духовном расту и труду. Људска личност се формира у овом животу – у крајњој мери, овде се одређује правац њеног раста. Бог се не противи „свеопштем обраћењу“ – против, Он „хоће да се сви људи спасу“ и вероватно, не толико ради тога да би испунио Своју вољу и сачувао Своју светост, колико да би испунио и осветљао људско постојање. Несавладиве препреке се јављају само са стране твари. На крају крајева, зашто је „последњи метеж“ већи парадокс и већа увреда Бога, него ли свака побуна и сваки неред, који је било када нарушавао поредак тварног света и препречивао пут Искупљења? Само усвојивши докетски поглед на историју и одлучивши да је немогућ вечни избор у њој, јер је она привремена и пролазна, можемо избећи парадокс последњег метежа.

Свети Григорије Ниски је очекивао свеопште обраћење после гроба, када се буде открила Истина Божија и јавила у свој својој неоспорној очигледности. У овоме се пројавила ограниченост јелинског мишљења. Очигледност би могла одлучујуће утицати на вољу, ако би грех био само последица незнања. Јелинско мишљење би морало да прође кроз дуго и сурово аскетско прекаљивање, кроз аскетску школу самопроверавања и самоконтроле, да би надвладао наивне рационалистичке илузије и открило тамне бездане у палим душама. Тек кроз неколико векова аскетског искуства (искушавања, испитивања – *прим. прев.*), код Преподобног Максима Исповедника, налазимо нову, продубљену концепцију апокатастасиса. У последња времена ће сва твар бити потпуно обновљена (преображена). Но, мртве душе ће остати слепе за Откровење Светлости. Божанска Светлост ће светлити свима, али они који су једном изабрали таму, неће моћи, и да хоће, да уживају у вечном блаженству. Они ће остати у мраку самољубља. Они неће моћи ни да се радују. Они ће остати у „спољашњој тами“, јер заједница са Богом, у којој се и садржи спасење, претпоставља и захтева одређено устројство воље. Људска воља је ирационална, њени мотиви се не могу објаснити логички. Чак је ни „очигледност“ не може увек убедити.

Есхатологија је испуњена антиномијама, које су започеле у самој тајни Стварања. Ако је Бог – пуноћа бића, како онда може нешто постојати мимо Њега? Богослови

су покушавали да реше ово питање, тачније, да се одвоје од њега позивањем на узроке Стварања, при чему на такав начин да је под сумњу долазила независност и слобода Бога. Но, Бог ствара у потпуној слободи, *ex terna liberalitate*, без икаквих „довољних разлога“. Стварање је слободни дар неизрециве љубави. Поврх тога, човек је у Стварању обдарен тајанственим и недокучивим правом слободног избора – и овде је могућност послушања много загонетнија од могућности непокорности (метежа). Зар није таква Божанска воља, да се њој може само покоравати – без истинског, то јест слободног пристака? Тајна је у реалности тварне слободе. Због чега је она потребна у свету, који је саздан и управљан од Бога,

Његовом безграничном мудрошћу и љубављу? Да би се пронашла реалност, људски одговор мора бити више од еха. Он мора бити лично дејство, унутрашња обавеза. Људски живот – и додајмо, живот и постојање космоса – одржава се на сарадњи или супротстављању двеју воља: Божанске и људске. У свету, који је створио Бог, догађа се много тога што је мрско Богу. Ма колико било чудно, Бог уважава људску слободу – као што је говорио Свштеномученик Иринеј Лионски – иако се она у основи пројављује у непокорности и нередима. Имамо ли ми право да очекујемо да ће на крају времена Бог „престати да уважава“ људску непокорност и испунити Своју свету вољу силом, не обраћајући пажњу на сагласност или несавласност човека? Неће ли се самим тим превратити сва историја у одвратну маскарadu? Због чега је потребна ова ужасна

повест греха, порока, метежа, ако ће се на крају крајева све изгладити и умирити једном пројавом Божијег свемогућства?

Постојање ада, то јест апсолутног противљења, означава, тако рећи, делимични неуспех Божије замисли. Но, Стварање је више него план, схема, пројекат. Бог призива у постојање живе личности. Понекад, следећи за изразом Жана Гитона, говоре о „Божанском ризику“ – *le risque divin*. Можда је овај термин чак бољи, него „кеносис“. Овако или другачије, овде је тајна, која се не подаје расуђивању, исконска тајна тварног бића.

Брунер се односи врло озбиљно према могућности ада. Код њега нема безбрижности „свеопштег спасења“ – иако је, говорећи теоријски, свеопште спасење могуће по милости свемогућег Бога. Брунер се нада, да ада неће бити. Невоља је у томе, што је ад већ присутан. Његово постојање не зависи од одлука Бога. Бог никога не шаље тамо. Људи стварају ад сами себи. Он је плод људских напора, који се налази ван „поретка створеног света“.

Страшни Суд остаје тајна.

Из полемичког огледа „Последње вещи и последње события“

Превео са руског Небојша Тосовић

Јарослав Пеликан

БОГ КОЈИ ГОВОРИ

Из књиге *Чуја је Библија? Историја Писма кроз векове (Whose Bible is it? A History of the Scriptures Through the Ages, Viking, Penguin Group, New York, 2005)*

Сви ми говоримо пре него што почнемо да читамо и пишемо. То важи не само за појединце, него и за читаве народе, који су, уоквирујући или развијајући азбуку и писмо, већ дуго имали језик којим су говорили. Уз сво дужно поштовање према дубини и несхватљивости тајне, исто се може рећи чак и за Божанство. „У почетку... рече Бог: „Нека буде светлост““. „У почетку беше [изговорена] Реч.“ Макар се око тога, Јевреји и хришћани, као и њихове Библије, слажу: реч Божија је постојала пре било какве писане Библије, а Бог Библије је Бог који говори. „Уста имају, а не говоре“, изјављује један псалм о идолима направљеним људским рукама, који су сушта супротност живоме Богу – он нема уста, па ипак говори. Уводно поглавље Торе једанаест пута користи глагол „рећи“, везујући га за Бога, као и глаголе „назвати“ и „благовести“. Али, тај Бог, Бог који говори, у првих 80 поглавља Торе ништа не пише, све до давања таблица Закона Мојсију на планини Синај, у другој половини друге књиге. Поред тога, да би се разумела писана Библија од суштинске је важности схватити да је већина онога што је написано претходно преношено усмено и, следствено томе, слушано много пре него што је могло бити читано.

Сада, када те речи имамо првенствено у писаном облику, потребно нам је да их изговоримо, понекад чак гласно, да бисмо досегли њихово пуно значење. Неочекивани пример тога како хипотетички усмени извор помаже да се објасни писани текст јесте изјава Јована Крститеља у Јеванђељима: „Не мислите и не говорите у себи: „Имамо оца Аврама“, јер вам кажем да може Бог и од камења овога подићи децу Авраму.“ Тумачи овог одломка често су били збуњени тиме да ли и каква веза постоји између „деце“ и „камења“, све док у процесу превођења (или поновног превођења) ове изреке обратно, са грчког на арамејски (или јеврејски), она није постала очигледна: „бен“, множина „баним“, као у називу једног апокрифа, „Бен Сирах“, значи „син“ или „дете“, док „ебен“, множина „ебаним“, као у имену града Евен-Езера, значи „камен“. Дакле, Јован Крститељ је рекао да Бог може да од „ебаним“ направи „баним“. Ова игра речи се губи не само у преводу са арамејског преко грчког на енглески, него већ у претакању усмене традиције у писани текст.

Глас Божији

Зато Мојсије, који је (према предању) писац првих пет књига Библије, Божије име и Божију реч прима најпре кроз глас који га позива из „несагоривог жбуна“: „Мојсије! Мојсије! Ја сам Бог оца твога, Бог Аврамов, Бог Исаков и Бог Јаковљев“ – кроз глас, а не кроз књигу. Када га Мојсије пита за име, глас одговара загонетно: „Ехје ашер ехје“ – „Ја сам онај који јесте.“ Овај Бог који јесте познат је под загонетним именом ЈХВХ – четири слова тетраграматона. Савремени научници обично сматрају да је тетраграматон изговоран „Јахве“, међутим побожни Јевреји га нису (као ни данас) изговарали, замењујући га речју „Адонај“ – „Господ“ (ову

праксу прате и хришћански преводи јеврејског изворника). Тако биће Бога остаје вечна трансцендентна тајна, док су глас и реч Божија спознатљиви. Због тога се Бог Мојсију представља као „Бог Аврамов, Бог Исаков и Бог Јаковљев“. Сваком од ове тројице патријараха у извештају Књиге постања Бог *говори*, а затим поступа у складу са реченим. „Рече Господ Авраму: „Иди из земље своје и од рода свога и из дома оца свога у земљу коју ћу ти ја показати““. Овим почиње историја патријараха и Израила. Касније, пак, „јави се Господ Исаку и рече: „Умножићу семе твоје да га буде као звезда на небу““. Опет, у сну, „изнад Јакова [чије је друго име је Израил] стајаше Господ, и рече: „Ја сам Господ, Бог Аврама, оца твога и Бог Исаков““. Речи и поступци су нераздвојни, јер ЈХВХ, Бог Аврамов, Бог је који говори.

(...)

Писмо и предање

Чак ни када се писани текст сматра непосредним плодом нарочитог Божијег надахнућа – каквима верни следбеници Танаха и Новог завета сматрају ове списе, а муслиmani у крајњем, чак трансцендентном смислу Куран – ово питање се ни не поставља. Од најранијих време-

на јеврејских писара (књижника), верних чувара записа-ног текста свештене Торе, реч по реч, чак слово по сло-во преношено је истовремено са учитеља на ученика и устима разних предања о обичајима, учењу и о значењу писаног текста, која нису била део Торе, него предања. Ова предања чине основу Талмуда. Када су хришћани прихватили Тору и остатак Танаха, додавши Нови за-вет како би створили хришћанску Библију, то ипак није био крај процеса. Пишући у четвртм веку, хришћански богослов Василије Велики настојао је на тврдњи да по-божни гестови, као што је осењивање крсним зна-ком или окретање према истоку за време молитве, нису само распрострањени обичаји које би верници по соп-ственом нахођењу могли да поштују или не, него не-писана предања која потичу од апостолских почетака хришћанства, која су стога ништа мање ауторитетна од

записаних апостолских предања, брижљиво похрањених у Библији. Целокупно хришћанско предање је норматив-но и обавезујуће, без обзира на то да ли се преноси пис-меним или неписаним путем.

Богослужбени локус ових предања Василије сма-тра подсетником на то да иза писаног текста Танаха који смо примили стоје не само изреке пророка и при-че из историје Израила, него и говорена – или чешће пе-вана – богослужбена предања. Кроз векове, за хришћане и Јевреје није било омиљенијег дела Писма од Псалама. Прва књига штампана у Америци био је метрички енгле-ски превод Псалтира, *The Whole Book of Psalms Faithfully Translated into English Metre*, познатији као *The Bay Psalm Book* (1640). Иако су теолози често превртали и Псалтир у потрази за цитатима, скоро свака његова страница је подсетник да је важност у књизи не као таквој, већ као збирци богослужбених и молитвених песама. Најпре су певане, па тек онда записане, и то са циљем да буду певане поново и поново: „Хоровођи, уз инструменталну му-зику“, „Псалам Давидов, који певаше Господу“ итд. до последњег псалма, који даје нови подстицај: „Алилуја. Певајте Господу песму нову“ (често се испоставља да је „песма нова“, заправо, веома стара). Према томе, њихову писмену кодификацију не треба посматрати као самоциљ, већ као једини могући начин да се сачува кон-тинуитет и омогући будућим генерацијама да опет и опет певају оно што је певало једно поколење. И заиста, ве-

ковима, а сада већ и миленијумима, певају их и Јевреји и хришћани. Псалам записан руком писара налази се у служби псалма певаног устима појца, хора или богос-лужбеног сабрања; овај други је и старији и важнији.

Приоритетност „усана“ исто тако се односи и на не-поетске библијске књиге. Изговорена реч пророка и, ко-начно, реч коју је Бог изговорио пророку и кроз проро-ка не само што претходи књизи коју пророк пише, као што смо видели код пророка Јеремије. Пророк записује речи у књигу управо са циљем да оне буду поново изго-варане у будућности. Исто важи за Нови завет. Како је Мартин Лутер једном приметио, нигде у Новом завету Исус не заповеда својим ученицима да иду у свет и пишу књиге, па чак ни Јеванђеља нити друге књиге Новог за-вета. Напротив, како сам Нови завет тврди: „И рече им: „Идите по целом свету и *проповедајте* Јеванђеље сваком створењу““. Стога је, према Лутеру, „Писмо“ оно Писмо које је Исус читао и цитирао – Танах то јест, Стари завет. По његовом мишљењу, најбољи назив за Нови завет није „Писмо“, него „Проповед“ или „Порука“. У историји на-рода Божијег много је векова и држава у којима је број неписмених верника надмашивао број писмених. Али, пророчка и јеванђелска порука није почела текстом, нити живи искључиво као текст: „И рече Бог: „Нека буде свет-лост!““, „У почетку беше [изговорена] Реч“.

Изговорена и записана реч

Предност онога што „рече Бог“ у односу на писану реч, па чак и записану Божију реч, има корене у људској психи и у самој природи људског језика. У Платоновом *Федру*, не записујући своју критику на папир, Сократ критикује прекомерно ослањање неких Грка, његових савременика, на писану реч на уштрб „живе речи знања која има душу, и у односу на коју је писана реч ништа више до њена сенка“. Слично томе, најутицајнији писмо-писац у историји, апостол Павле, приморан да се у По-сланици Галатима ослони на писану реч, изражава своју забринутост: „Хтео бих пак да сам сада код вас, и да из-меним глас свој.“ Мењање интонације, гласно говорење или шапутање, прављење паузе у говору, убразавање или успоравање, гестикулација, изрази лица, осмех – све ове димензије усмене комуникације и сва ова изражајна сред-ства не може заменити ниједан систем интерпункције, великих и малих слова, курзива и масног писма. Платон наводи Сократа у истом контексту у *Федру*: „Писање и сликање имају један заједнички смртни грех... Сматра се да [књиге] имају разум, али ако се затражи објашњење нечега што је речено, оне задржавају једно непромењиво значење. И када су написане, оне тумарају посвуда, међу онима који их разумеју и међу странцима, не знајући коме треба а коме не треба да одговоре. Ако их злостављају или злоупотребљавају, нема родитеља који би их зашти-тили, а књига не може да штити и брани саму себе.“

Да будемо јаснији: оно што се изгуби (како често ка-жемо, мада не увек са потпуним разумевањем) прили-ком *редуковања усмене речи записивањем* мора да буде надокнађено оним што се сачувало у току тог истог про-цеса и његовим начинима. Сваким даном учимо да нема ничег пролазнијег и краткотрајнијег од усменог језика. Он је – како је енглески песник Џон Китс о самоме себи (погрешно) рекао – „писање на води“: сада је ту и одмах затим ишчежава, одјекује за тренутак и нестаје заувек. Спонтаност усмене речи носилац је њеног шарма и сла-

ве, али и њена кобна слабост. Ко од нас у жару и брзини тренутка није рекао нешто што је затим пожелео да повуче или макар преформулише, или због чега је зажалио што је уопште и говорио? Приликом писања, пак, имамо ту могућност, у крајњој линији непосредно после чина записивања оловком, писањем машином или тастатуром. Иако смо у већини случајева безнадежно ускраћени за сазнања о писарским навикама појединачних библијских писаца, понекад ипак имамо увид: „Будући мудрац, Проповедник је чуо и осетио звучане многих изрека, тражећи оне корисне [пре свега усмене] и *записујући* животну важне међу њима“, „Древна Писма написана су нама за поуку, да би нас охрабрила на истрајност у нади“. Вековно искуство оданих верника јудаизма и хришћанства потврђује ову функцију записане речи Божије у тренуцима искушења. У таквим околностима побожни читаоци су увидели да је, како хришћански Нови завет вели о јеврејском Танаху, „сво Писмо богонадахнуто и корисно за учење, за корење, за исправљање, за васпитавање у праведности, да буде савршен Божији човек, припремљен за свако добро дело“.

Штавише, моћи записане Божије речи и надахнутог Писма неки усрдни верници приписују сопствено обраћење. Приповедајући о свом обраћењу, блажени Августин говори да је, док је блудио у дубинама самољубља и пожуде, нашао Бога и себе, прочитавши прве речи Библије на које му је пао поглед: „Да ходимо поштено као по дану: не у пировању и пијанству, не у разврату и бестидности, не у свађи и зависти.“ Британско и инострано библијско друштво, Америчко библијско друштво и Гидеонитско друштво настала су (макар делимично) са циљем распрострањивања Библије и брошура које проповедају веру. Успротивићу се историјским доказима и претпоставити да ствар никада није функционисала на тај начин. Ако испитамо саме историјске доказе, често ћемо наћи људски глас који лебди у близини писане или штампане странице. Августиново читање наведеног одломка из Новог завета било је реакција на мистериозни дечији глас – није знао је ли у питању дечак или девојчица – који га је позвао: „Узми и читај!“ Библије и брошуре библијских друштава често су ширене од стране живих и говорећих људских бића, а не само путем поште или сталака за брошуре. Ниједна књига Танаха нити Новог завета није изричито упућена неверницима, мада су они очигледно присутни у обема.

Зато, на сваки пасус писма или духовне аутобиографије која говори о нечијем обраћењу кроз читање Књиге, долазе стотине примера у којима је позив и подстицај упутио глас родитеља, пријатеља, странца, понекад можда чак учитеља или проповедника. Порука преносена гласом је – са наводницима или без њих – порука Књиге, или се у крајњем случају увек представља као таква, а носилац поруке је најчешће онај ко је најпре прочитао Књигу, запамтивши веће одломке. Међутим, установа која шаље позивнице и шири Књигу није библиотека нити

учионица, него заједница вере и богослужења. Чак ни јидишка реч за синагогу, „shul“, која потиче од немачке (изворно латинске) речи за школу, не значи само место на ком стари и млади ученици памте и рецитују Тору (мада је и то), него пре свега место на ком се људски глас пружа ка другима у проповеди и ка Богу у молитви. Имајући ово у виду, Павле је формулисао правило које говори и о јудаизму колико о хришћанству: „Вера бива од [слушања] проповеди.“

Врхунац ослањања на писану реч и њено уздизање било је давање „Речи Божијој“ надлитерарног и надкомуникацијски статус метафизичке тајне: „У почетку беше Реч, и Реч беше у Бога, и Реч беше Бог. Она беше у почетку у Бога. Све кроз њу постаде, и без ње ништа не постаде што је постало... И Реч постаде тело и настани се међу нама.“ Ове речи, којима почиње прва глава Јеванђеља по Јовану, израз су једнаког веровања хришћанства и јудаизма, и у исто време највећег јаза међу њима. Као „Реч“ овде се преводи грчка именица „λόγος“, од глагола „λέγειν“ – „рећи“, „говорити“. Исто тако, „λόγος“ може значити „разум“ или „ум“, а у теолошким филозофијама јудаизма и хришћанства овај израз живи нарочитим животом. Али, ма шта друга значења могла или не могла да кажу, исказ „У почетку беше Реч“ може се читати као резиме и парафраза једанаестократног „У почетку рече Бог“ из прве главе Књиге постања. Пре светлости и поретка, пре звезда и животиња, пре људског рода – „Бог рече“, према томе: „У почетку беше Реч.“ Овај израз јеврејске и хришћанске заједничке вере у Бога који говори представља темељ дефинисања (постављања граница) хришћанске вере у то да је Божије говорење „постало тело“, узело људски облик у Исусу и „настанило се међу нама“.

Томас Хопко, протојереј

ПРОТОЈЕРЕЈ АЛЕКСАНДАР ШМЕМАН ДВА „НЕ” И ЈЕДНО „ДА”

Беседу свештеника Томаса Хопка изговорену на Светој Литургији 16. децембра 1983. године (Преузето из *St. Vladimir's Theological Quarterly*, Vol. 28, No. 1, 1984, pp. 45-48), објављујемо поводом тридесет година од упокојења великог православног теолога протојереја Александра Шмемана

Отац Александар Шмеман нас је учио да је сваког пута када се „састанемо као Црква” присутна и непоновљива реч Господња коју морамо чути. То је задатак свих нас, да чујемо ту јединствену и непоновљиву реч, која је изговорена само у том тренутку. Сваког евхаристијског догађаја, на свакој Литургији, Господ нам се обраћа речју које је само за то време, за тај дан, за тај тренутак. Задатак Цркве је да пронађе ту реч, а задатак свештеника је да је преточи на људски језик, да објави оно што нам Бог говори у том часу, на том месту, где смо сви „сабрани у Једно”.

Открити ту реч данас је веома лако. Свако од нас у Цркви може проповедати. Свако од нас у Цркви може рећи шта Бог жели да чујемо у том трену. Свакако, свако од нас чује другачије, на јединствен и својствен начин, али свако од нас чује исту ствар.

Бог Христос Логос (=Слово, Реч), кроз Духа Светога, кроз личност оца Александра, у животу и смрти, научио нас је, пре свега, да је та реч створена од Бога и да је добра. Колико је лепа та реч! Како величанствена!

Она је *Епифанија* (=Богојављање) и тајна самог Бога. Зрачи божанском Лепотом. Зрачи нествореном Светлошћу Божанства. Осијава присуством и снагом самог Бога. Они који имају очи је виде, они који имају уши чују њену мелодију, а знамо да све употпуњава доброта, моћ и присуство Божије.

Отац Александар нас је учио, у животу и смрти, да је овај свет пале природе. Зло је стварност. Постоји порочност. Постоји ђаво. Заправо, отац Александар је о овоме говорио на пријему

нових студената ове године. Сваке године је присуствовао на добродошлицы новим студентима, па чак и ове. Наравно, био је доста слаб, али је ипак дошао и рекао студентима: „Дошао сам да вам кажем само једну важну ствар. Овде ћете научити много ствари о Богу, богословљењу, животу и молитви... Али ја ћу вам рећи само једно... Увек имајте на уму да ђаво постоји.” Његово постојање је само зарад уништавања онога што је Бог дао у Христу, и ђаво ће користити све трикове да подели, освоји, разори и створи то „несвето тројство” сујете, страха и зависти, уз помоћ супарништва и робовања, а знајте да је „его” увек за сарадњу са „злим Гласом” којим ђаво говори. Свет је пао, и то из разлога што смо ми, као наш праотац Адам, одбили да уздигнемо своја срца и благодаримо Господу.

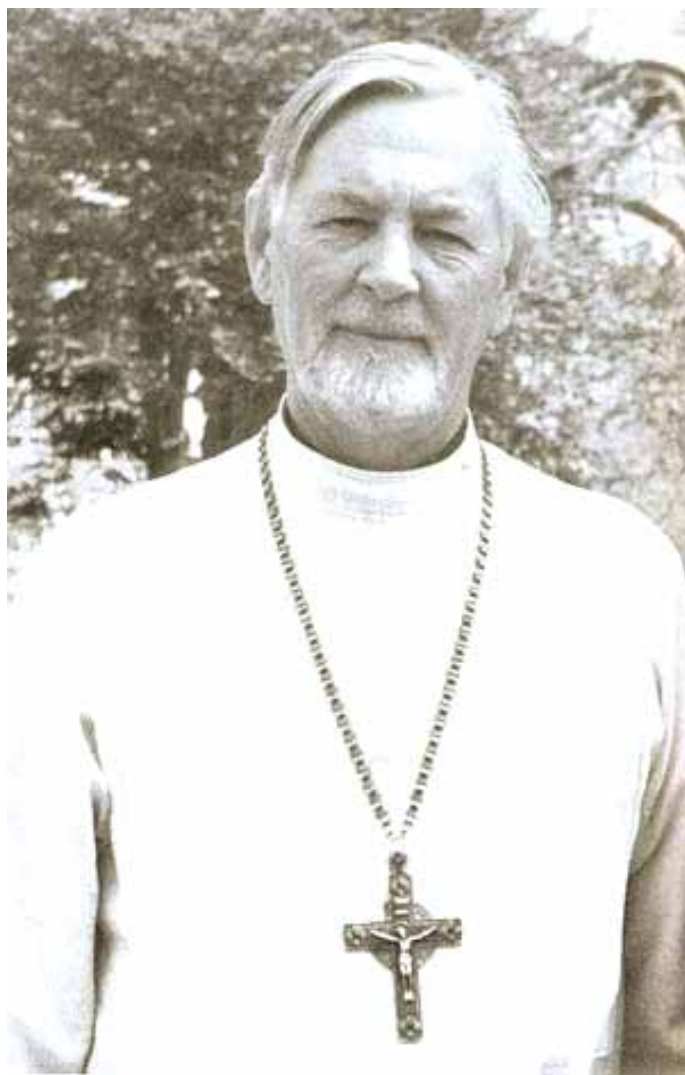
Отац Александар нас је учио, у животу и смрти, да је овај свет испуљен, да је спасен, да је Бог послао свог Јединородног Сина да да себе за живот света, за живот не само људске душе, већ за живот све ствари: биљака, животиња, за живот Свог вољеног нилског коња! Све што је Бог створио биће спасено, васкрснуто, обновљено и оживотворено у Христу, Који је Васкрсао из мртвих, из смрти саме, и у том свом Оживљењу постаје оружје Победе. Колико пута нам је понављао „...кроз Крст – и само кроз Крст – Радост је ушла у свет”. Свет је добар, свет је пао, али је и испуљен.

Једног дана, августа 1968. године, пре 15 година, док је отац Александар још био здрав, тог лепог и сун-

чаног дана, као што је овај данашњи, седели смо и причали у Лабелу, који је толико волео, где је проводио своја лета. И, наравно, разговарали смо о Цркви, теологији... Рекао ми је: „Када умрем, у мој епитаф можеш написати само једну реченицу. Напиши да је сав мој поглед на свет, сав мој живот, преточен у једној реченици: два „не” и једно „да” и Есхатологија, односно, два „не” и једно „да” и Царство ће доћи.”

Прво „не” је за, како га је називао, *секуларизам*, и за било какво објашњавање света самог по себи. Волео је да цитира француског поету, Жилиена Грина, које је рекао „све је свугде”. Све је свугде, и овај свет је од „негде другде”. И сам покушај објашњавања света осим као богомданог, мора бити одбијен. Овај свет нема смисао сам по себи. Нимало.

Друго „не” је за оно што је отац увек говорио, не *религији* – термину са веома необичним значењем, што многе збуњује. Христос није донео религију; Христос је донео Царство Божије. Хришћанство није религија која помаже секуларизованом човеку да се ухвати у коштац са „проблемима”. Човек нема проблеме, има *грехе*. Свету не треба „терапија”, не може му се „помоћи”. Он треба да умре да би се уздигао. Постоји један део у књизи *За живот света*, где напомиње да је ово, уствари, срж свега:

„... Али управо овде се дотичемо саме сржи ствари. За Хришћанство помоћ није критеријум. Истина је критеријум. Сврха Хришћанства није да помог-

не човеку да се помири са смрћу, него да открије истину о животу и смрти, да се спасемо том Истином. Спасење, међутим, не само да није исто што и помоћ, него је, у ствари, супротно њој. Хришћанство се не слаже са религијом и секуларизмом, не зато што они нуде недовољно помоћи, него управо зато што они задовољавају и одговарају потребама човека. Ако је сврха Хришћанства била да uklони из човека страх од смрти, да га помири са смрћу, нема користи од Хришћанства, јер су то остале религије урадиле заиста боље. И секуларизам управо производи људе који ће ради заједнице задовољно умрети, а не просто живети, за остварење циља, који год могао бити.”

„Не” секуларизму. „Не” религији у том значењу.

Али за шта је једно „да”? Свако у Цркви зна. „Да” – паломе свету који у Цркви добија искупљење у Христу и на крају постаје Царство Небеско – *есхатологија* – свету који је овде и сада. „Да” ономе што је отац Александар волео да назива „светотајинском визијом” – да, добри свет, који је пао, искупљен је и ослобођен, и сваки пут када заједница благодари Господу, она искуси и спозна Истину и Истину је ослобађа. „Да” Цркви, која је по речима оца Александра:

„...улазак у Васкрелог Христа, она (Црква) је заједница вечног живота, радости и мира у Духу Светом. Она је ишчекивање „дана без ноћи” незалазног Царства... Испуњење сваке трвари и васцелог живота у Христу.”

Даље, говори о смрти, изгледа, о својој:

„... У Њему (Христу) смрт је постала чин живота, јер ју је Он испунио Собом, Својом љубављу и светлошћу. У њему „...је све ваше... свет, или живот, или смрт, или садашње, или будуће, све је ваше, а ви сте Христови, а Христос Божији“ (1 Кор 3, 21-23). И ако учиним тај *нови живот* својим, и учиним својом ту глад и жеђ за Царством, то ишчекивање Христа, истину да је Христос Живот, онда ће моја смрт бити чин заједничарења са Животом. Ни живот ни смрт не могу нас раздвојити од љубави Христове. Не знам када ће и како пуноћа доћи. Не знам када ће се сва твар испунити у Христу. Не знам ништа о „када” и „како”. Али знам да је Христос тај велики Прелазак, да *Пасха* света започиње, и да светлост „будућег века” долази у радости и миру Светог Духа, јер *Христос Васкрсе и Живот превлада*.”

„Конечно, знам да је та вера и то уверење оно што изражавају речи Светог апостола Павла које читамо када славимо прелазак брата, неког уснулог у Христу: „Јер ће сам Господ са заповешћу, гласом Арханђела и са трубом Божијом, сићи с неба, и прво ће мртви у Христу васкрснути; а потом ми живи који останемо бићемо заједно са њима узнесени на облацима у сретање Господу у ваздуху, и тако ћемо свагда с Господом бити“ (1 Сол 4, 16-17).”

Ако се отац Александар огрешио о некога од нас, праштајмо му. Умолимо га да и нама он опрости наше погрешке. И, у верном и вољеном сећању на њега и на оно што нас је научио, у животу и смрти, љубимо једни друге, уздигнимо срца и благодаримо Господу. Амин.

Превела са енглеског Јелена Симић

ИЗ ЛЕТОПИСА ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

РУКОПОЛОЖЕЊЕ У КРАГУЈЕВЦУ

На празник светих мученика Платона, Романа и Варула, 1. децембра, епископ шумадијски је у Светоуспењском Саборном храму у Крагујевцу рукоположио ђакон Дејана Шишковића у чин презвитера. На Светој Литургији Владика су саслуживали свештеници шумадијске епархије.

После великог входа ђакон Дејан је уведен кроз двери у олтар и рукоположен у свештенички чин. Епископ је у пригодној беседи говорио о значају и светости ове службе. Он је нагласио, цитирајући Светог апостола Павла да не смемо као хришћани и иконе Божије дозволити да се Дух Божји гаси у нама. Свако ко гаси у себи овог Духа је живи мртавац, а он се гаси неверовањем у Бога, неделима и тиме што се Бог молитвено не призива. Шумадијски архиепископ је говорио и о значају потпуног учешћа на Светој Литургији које је неодојиво од причешћивања верног народа. Новопостављеном свештенику је напоменуо да у овим смутним временима води рачуна да њиме руководи Дух Свети. Наиме, свештеничка служба је већа и од анђелске и она је најзначајнија служба која се може дати човеку у овом свету. Кома је много дато, од њега ће се много тражити, али вршење Божијих заповести није тешко, нагласио је у својој беседи шумадијски епископ.

Након Свете Литургије, на којој су се причестили присутни свештеници и мноштво верника, уследила је трпеза љубави, коју је организовао отац Дејан.

Горан Живковић, протонамесник

СЛАВА МАНАСТИРА КАЛЕНИЋА

Слава манастира Каленића Веведење Пресвете Богородице у Епархији шумадијској, почела је свечаним празничним бденијем које је у капели Свете Анастасије Српске служио првојерарх шумадијски Његово преосвештенство Господин Јован.

Сутрадан, 4. децембра, на дан славе ове велике светиње, која је у историји српског народа имала веома значајну улогу, владика Јован служио је Свету Архиепископску Литургију. Међу многим поштоваоцима Каленићке светиње из околних места, било је и оних који су дошли са стране, да се причесте Телом и Крвљу Господњом, узимајући учешћа у Светој Евхаристији.

СВЕТА ЛИТУРГИЈА У МАНАСТИРУ ДИВОСТИНУ

На дан Светог свештеномученика Климента (Оданије Ваведења), 8. децембра, Његово преосвештенство епископ шумадијски Господин Јован служио је Свету Архиепископску Литургију у манастиру Дивостин. Након прочитаног Јеванђеља Владика Јован се богонадахнутом беседом обратио својој духовној пастви. Епископ је за настојатељицу манастира поставио мати Анастасију.

У ЛАЗРЕВЦУ ОБЕЛЕЖЕНА 98 ГОДИШЊИЦА КОЛУБАРСКЕ БИТКЕ

У суботу 15. децембра завршена је манифестација Дани Колубарске битке, која је трајала од 6. до 15. децембра. Колубарско-посавско насмесништво и Црквена општина Лазаревац, по благослову Његовог преосвештенства владике шумадијског Г. Јована, дали су свој допринос овој манифестацији.

Тако је у недељу, 9. децембра, у храму Светог великомученика Георгија у Ћелијама, код Лајковца, служен парастос српским ратницима изгинулим у Колубарској битци, а сахрањеним у порти овог манастира. Парастос је служио игуман манастира, јеромонах Макарије (Тошић). Овом приликом представници општинских власти Лазареваца и Лајковца положили су венце на спомен костурницу. У пријатном разговору са игуманом манастира обећана је помоћ у изградњи меморијалног комплекса Колубарске битке при манастирском храму. Венце су положили и припадници многобројних удружења, међу којима истичемо Удружење потомака учесника ослободилачких ратова 1912 – 1918.

У уторак, 11. децембра, у организацији Црквене општине Лазаревац, у Центру за културу у Лазаревцу, промовиран је DVD „Молитве на језеру“. Ово молитвено-књижевно вече отворио је јереј Влада Димитријевић, речима о Светом Владици Николају и његовом делу „Молитве на језеру“. О DVD-у као делу пројекта обнове манастира Светог архангела Михаила на Превлаци говорио је гост из Црне Горе, игуман поменутог манастира, отац Бенедикт. Музичку пратњу за стихове Владике Николаја компоновао је музичар Асим Сарван, који је заједно са глумцем Андрејом Шепетковским, лазаревачкој публици представио први у низу пројеката везаних за обнову манастира Светог архангела Михаила на Превлаци.

У суботу, 15. децембра, у крипти храма Светог великомученика Димитрија у Лазаревцу, служен је парастос српским ратницима. Парастос је служио гост из Београда,

протојереј-ставрофор Стојадин Павловић, а саслуживало му је братство храма. Молитви је присуствовао већи број званичника лазаревачког округа на челу са председником Градске општине Лазаревац, Драганом Алимпијевићем. По завршетку општинске церемоније, у наставку свечаности, уследила је државна церемонија полагања венаца у крипти храма. Уз све војне почасте, венац је положио премијер Републике Србије, господин Ивица Дачић. За њим су своје венце положили и представници општинских власти, борачких удружења и представници земаља које су учествовале на страни окупатора. У својим говорима, по завршетку церемоније, представници државних и општинских власти су подсетили на храброст нашег народа и жртву коју су принели на олтар слободе у којој ми данас уживамо. Њихово дело не сме бити заборављено, а простор у коме почивају заслужује и требало би да добије изглед који и приличи најзначајнијем споменику на нашим просторима. У наставку церемоније уследио је културно-уметнички програм „Колубарска битка“, у коме су учествовали доајени нашег глумишта, Михајло Јанкетић, Лепомир Ивковић, Милорад Мандић, Бранко Јеринић и други.

Влада Димитријевић, свештеник

СЛАВА МАНАСТИРА ГРНЧАРИЦЕ

На дан Светог Николаја Архиепископа мирликијског Чудотворца, 19. децембра 2012. године, Његово преосвештенство епископ шумадијски Господин Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у манастиру Грнчарици уз саслуживање свештенства шумадијске епархије.

Након прочитаног Јеванђеља Владика Јован се богонадахнутим беседом обратио својој духовној пастви.

ДЕТИНЦИ У КРАГУЈЕВЦУ

У недељу 23. децембра када Српска Црква прославља Децинце, и мученике Мину и Светог Јована Деспота Српског, епископ Јован служио је Свету Архијерејску Литургију, у храму Светог Саве на Аеродрому, у цркви пуној малишана, који су дошли да прославе свој празник. На Литургији је одговарао дечији хор „Свети Сава“ који тренутно броји 50 чланова.

После прочитаног Јеванђеља владика је беседио тумачећи Јеванђеље по Матеју (зч. 1. 1, 1-25). Епископ је објаснио колико је битно да родитељи добро васпитавају своје дете, наглашавајући да свако васпитање полази од куће. „Битно је дете васпитавати још док је у стомаку своје мајке. Уколико у породици има љубави, дете ће то осећати и расти спокојно“ речи су Владике Јована.

На крају Свете Литургије велики број деце и одраслих се Причестио, а након Свете Литургије Владика је поклонио крстиће, и иконе Светог Саве свој присутној деци. Након Литургије уприличено је послужење, које је организовало братство овог храма. Велики број деце и храм препун људи учинио је да ово заиста буде једна прелепа припремна недеља за Божић.

Иван Антонијевић, ђакон

МАТЕРИЦЕ У СТАРОЈ ЦРКВИ

Недеља Праотаца, празник мајки – Материце, свечано је прослављен у Старој Цркви Литургијом којом је началствовао ректор крагујевачке Богословије др Зоран Крстић.

Празник мајки и жена се традиционално свечано обележава у Старој Цркви, што је и ове године довело мноштво народа, пре свега мајки са својом децом да узму учешћа на литургијском сабрању и заједничаре у Телу и Крви Господњој. Овај празник је смештен у недељу између Децинаца и Очева, зато што је мајка матица и врело живота. Мајчина љубав је најсличнија Божијој љубави. Њу чине

топла осећања и смирење. То је она љубав која нам се открива у Витлејемској ноћи, приликом рођења Господа и Спасица нашега Исуса Христа. Мајка је она која себе жртвује и предаје другима.

Након прочитаног Јеванђеља, окупљеном народу се обратио прота Зоран подсећајући да је Црква пред велике Господње празнике установила припремне периоде, те да смо ми данас готово превалили већи део тог пута и приближили се највећој тајни, а то је да је Бог постао човек. То је највећа тајна наше побожности. Уочавамо да иницијатива за овакав догађај долази од самога Бога, Који тиме улази у заједницу са човеком. Заједница је основ тајне спасења човека и заједништво се налази у сталној опасности пред тежњом човека да се осами. Заједница је последица онога што познајемо као постојње Бога у заједници Свете Тројице, те последица Божијег избора да се у заједници спасавамо, желели ми то или не. Не можемо се спасити у самоћи, јер човек не може са се спаси сам, осамњен. Видимо да се у данашњем јеванђељу сви изговарају о недоласку на прославу, кидајући тиме заједницу. То је оно што ми осећамо као бремене времена у коме живимо, где се свако затвара у себе, где се оградају од спољног света, те индивидуализам постаје норматив модерног живота. Када кажемо могу ја сам, поставили смо као Каин који је на Очево питање где му је брат одговорио: Зар сам ја чувар брата својега? Зато се на празник Праотаца и на празник мајки сетимо љубави која је узроковала наше постојање и даровала нам заједницу са другим бићима које волимо, а која ће бити пут спасења, никог појединачно, већ свих нас заједно као Тела Христовог.

Након причешћа верног народа, мајке и све хришћанке су приредиле послужење у парохијском дому за сав народ, чиме је литургијско славље настављено дружењем верног народа и свештенства.

Мирослав Василијевић, протођакон

БАДЊИ ДАН И ОЦИ У САБОРНОЈ ЦРКВИ У КРАГУЈЕВЦУ

У недељу пред празник Рођења Господа Исуса Христа празнују се Свети Оци Старог завета, тј. Христови преци по телу. Ове године Бадњи дан и Оци славе се у исти дан, и представљају припрему за празник рођења Богодетета Христа у окриљу породице у Витлејему.

Светом архијерејском Литургијом у препуном Саборном храму у Крагујевцу, началствовао је Његово преосвештенство епископ шумадијски и администратор жички Господин Јован, заједно са свештенством Саборног храма, а богонадахнуту беседу изговорио је свештеник Саборног храма отац Зоран Врбашки, који је на упечатљив начин објаснио смисао празника. Поштујући обичаје везане за Недељу Отца, Преосвећени владика Јован је у епископском двору после завршене Литургије деци поделио пригодне поклоне.

БАДЊЕ ВЕЧЕ У САБОРНОЈ ЦРКВИ У КРАГУЈЕВЦУ

На Бадњи вече, у предвечерје рођења Сина Божијег, у Саборном храму Успења Пресвете Богородице, Његово преосвештенство епископ Шумадијски Јован са свештенством саборног храма служио је бденије, уз присуство мноштва верника. Бденије које је служено састоји се из Великог повечерја и јутрења са првим часом. На великом повечерју свечано се пева песма пророка Исаије: *С нама је Бог, разумејте, народи, и покорите се, чујте до крајева земље и ојачавши покорите се...* После бденија владика Јован, градоначелник Крагујевца Верољуб Стевановић, председник Скупштине града Крагујевца Саша Миленић, председник Епархијског Савета, председник Црквене општине крагујевачке Мiroслав Брковић, испред Саборног храма принели су бадњак на ватру, Владика Јован је премазао бадњак медом, залио вином и уз песму Дечијег хора Саборног храма, свима пожеleo срећно Бадње вече, речима: *Мир Божији – Христос се роди!* Јер сви ми окупљени око бадњака као једна духовна породица, треба да будемо окупљени око Христа Богомладенца у миру, слози и љубави.

Срећко Зечевић, свештеник

ПРЕДПРАЗНИЧНА РАДОСТ У ЈАГОДИНИ

У суботу, 5. јануара, када Црква прославља Светих десет мученика Критских и преподобног Наума Охридског у народу Туциндан, а пред најрадоснији празник Рођења Христовог, у цркви Светих апостола Петра и Павла у Јагодини приређена је мала свечаност за децу са посебним потребама.

Четврту годину за редом братство храма уз помоћ људи добре воље организује ову свечаност са намером да овој деци пружи љубав и пажњу и тиме покаже да нису заборављена и одбачена, јер наша мала пажња њих чини радосним.

У име братства цркве поздравно слово окупљеној деци и свим присутним упутио је јереј Миломир Тодоровић пожељевши им добродошлицу. Пригодни дочек и скромни програм извела су деца Школе за традиционално певање и играње при цркви Светих Апостола заједно са хором истог храма. Након програма у парохијском дому било је припремљено послужење за све присутне и тада су подељени пакетићи свој деци.

Далибор Нићифоровић, ђакон

ПРОСЛАВА БОЖИЋА У КРАГУЈЕВЦУ

Нема веће радости у историји, под сунцем и над сунцем, за православне хришћане, од благовести, од јеванђеља неба земљи о доласку Богочовека, Исуса Христа међу нас, Његовом оваплоћењу и очовечењу. Тај долазак је поздрављен миром и радошћу, и речима: *Слава Богу на висини, а на земљи мир, и међу људима добра воља.*

Речи Божићнег тропара означили су почетак Литургијске радости и славања, Рођења у телу Господа нашег Исуса Христа. *Рођење Твоје Христе Боже наш, засија свету светлост разума, и у њему се они који звездама служашу од звезде научише да се клањају Теби, Сунцу Правде, и да познају Тебе, Исток с висине. Господе, слава Теби.* Христос, Сунце Правде, долази нам из Царства Божијег, са тих Божанских Небеса, да нас посети, да постане светован као и сви они који су од света, еда би у Својој личности сјединио Своју Божанску природу са нашом, људском природом.

Свечану Божићну Литургију је служио је Његово преосвештенство епископ шумадијски Господин Јован, уз саслужење братства Саборног храма. Посланицу Његове Светости патријарха Иринеја, прочитао је јереј Душан Мучибабић.

Свом верном народу желимо срећан Божић, желимо мир Божији и људски, мир Богочовечански, мир небозем-

ни. Благословено свима и наступајуће ново Лето добротe Господње, које нека свима буде лето мира, слободе, и време добре воље.

Срећко Зечевић, јереј

БОЖИЋНИ КОНЦЕРТ У ЈАГОДНИ

У среду, 9. јануара, када прослављамо Светог првомученика и архиђакона Стефана, црква Светих апостола Петра и Павла је својим верницима и грађанима Јагодине подарила Божићни концерт.

У Културном центру публици су се представили и предивном песмом је даривали: Ансамбл за рану музику „Слатка фрула“ из Београда, под руководством професора Љубомира Димитријевића, Женски црквен хор при храму Светих апостола Петра и Павла, Певачка група Трифуновић из Јагодине, Школа за традиционално певање при храму Светих апостола Петра и Павла и Богдан Марковић, фрулаш из Јагодине.

У складу са духом Празника Рођења Богомладенца и свекупне атмосфере даривања и посвећивања пажње породици и ближњима, братство цркве је у границама својих могућности допринело културном животу Града Јагодине.

Миломир Тодоровић, презвитер

РУКОПОЛОЖЕЊЕ У ЛАЗАРЕВЦУ

У четвртак, 10. јануара, када Црква прославља Светих 20000 мученика Никомидијских, Његово преосвештенство епископ шумадијски Г. Јован, служио је Свету Архијерејску Литургију, у храму светог великомученика Димитрија у Лазаревцу. Епископу су салуживали свештеници шумадијске епархије.

Овом приликом Владика је рукоположио у чин ђакона Родољуба Војиновића из Медошевца, дугогодишњег вероучитеља Колубарско-посавског намесништва.

Обративши се верницима богонадахнутом беседом Првојерарх епархије шумадијске поручио је да је једино ново под Сунцем рођење и долазак Сина Божијега у овај свет. Бог долази у право време, онда када је нестало љубави међу људима, када је вера почела да посустаје, нада у долазак Спаситеља да малаксава, а само мали број остао веран светим пророцима који су проповедали долазак Спаситеља. Божић је сјединио Бога и људе. Бог је донео мир на свет, сишао је на земљу да би се човек успео на небо. Показао нам је смирење кроз разумевање наше људске природе, коју је узео на себе, и понизио се зарад нас. Бог се унизио да би се човек узвисио. Светлост рођења Христовог обасјала је свет. Тамо где нема Христа, нема светлости. У срцима која немају Христа су тама, пакост, мржња, гнев. Зато направимо од наших срца пећину у којој се рађа Христос и то непрестано. Бог који се у нама рађа и нас саме препорађа.

Рукоположење Родољуба Војиновића у ђаконски чин, владика је назвао радошћу, која је поред Божићне радости у којој се налазимо, такође и радост целе Цркве Христове, јер Црква добија служитеља олтара Божијег. Напоменувши колико је важно да свештеници сачувају дар Духа Светога и благодат која је рукоположењем сишла на њих, епископ је позвао свештенике да буду истински пастири, а не најамници. Свештенство није занат, већ добровољно мучеништво. Молитва, пост, жртва, смирење, љубав, предавање себе другима, пут су којим свештеник треба да иде. Преко речи свештеника јавља се реч Божија, преко његових руку дели се народу Тело и Крв Господа Исуса Христа. Овако што Бог није дао ни анђелима. Због тога свештеник има велику одговорност и обавезу да живи свето. У томе му мора помоћи и паства која му је поверена, као што и он мора истински да се стара о повереном му стаду, као добри пастир.

По завршетку литургијског славља уследила је трпеза љубави коју је с љубављу приредио нови ђакон Родољуб Војиновић. Епископ шумадијски Г. Јован је потом са свештенством храма Светог великомученика Димитрија посетио заједницу Земља живих, у Брајковцу. Заједницу је тог дана посетила и госпођица Биљана Анђелковић, неуропсихијатар. Велико искуство у раду са оболелима од болести зависности стекла је у нашим најпрестижнијим здравственим установама. У Брајковцу је, тог дана, обавила терапеутске разговоре са штићеницима ове заједнице.

Влада Димитријевић, свештеник

ПРОСЛАВА БОГОЈАВЉЕЊА У КРАГУЈЕВЦУ

На Празник Светлости како се назива Празник Богојављења, у Саборном храму у Крагујевцу, Литургијско сабрање предводио је Његово преосвештенство епископ шумадијски Г. Јован, а саслуживали су свештеници овога храма.

Сваке године ми се молитвено сећамо Богооткривења – Богојављења, дана у који се Господ крстио на реци Јордану, ради нас и ради нашега спасења, и вршимо велико водоосвећење. У својим молитвама ми призивамо Духа Светога, који је осветио реку Јордан, да сиђе на воду коју освећујемо, за освећење наше, за освећење наших домова.

Господа је крстио Свети Јован Пророк, Претеча и Крститељ. Том приликом су се небеса отворила и људима се открио, објавио, Бог као Света Тројица: Господ Христос се крштавао у реци Јордану, Бог Отац се јавио у виду речи: „Ово је син мој љубљени, који је по мојој вољи“, а Дух Свети се јавио у виду голуба. Свет је тек након Крштења Господњег познао Три Личности Свете Тројице. Након Богојављења на Јордану и нама је омогућено да крштавамо „у име Оца и Сина и Светога Духа“. Уласком Христовим у воде Јордана долази до коренитог преокрета. Не чисти се Онај који бива крштаван, јер је Он неупрљан; вода је та која

доживљава преображај, када у њу улази Светлост. Та вода, за коју се веровало да је провидна и чиста, била је у ствари, загађена – настањена злим дусима.

После евхаристијског сабрања, владика Јован у порти Саборног храма извршио је Велико водоосвећење. Мноштво верног народа је присуствовало Евхаристијском сабрању и водоосвећењу, после којег је свако узео освећену богојављенску воду по својој потреби: да се очисти, да се исцели од болести, да њоме благослови свој дом.

Срећко Зечевић, јереј

БОГОЈАВЉЕНСКО ПЛИВАЊЕ ЗА ЧАСНИ КРСТ

Стара Милошева Црква је и ове године заједно са организацијом СВЕБОР уз покровитељство Града Крагујевца поводом Богојављења на Шумаричком језеру организовала пливање за Часни Крст.

Данашња трка је била јубиларна, десета по реду, а сваке године је све више оних који су заинтересовани да узму учешћа у овој Црквено-народној манифестацији која на Шумаричком језеру окупља више хиљада посматрача. Прве године пријавило се шест кандидата, ове се пријавило шездесет, а право учешћа у трци је стекло њих тридесет троје.

Након прочитане молитве и уз благослов Његовог преосвештенства епископа шумадијског Г. Јована, у присуству градоначелника Града Крагујевца Верољуба Стевановића, такмичари су пливали у води чија је температура износила једва један степен изнад нуле. Победник овогодишње трке је по други пут Борко Марић (28) физиотерапеут који постао овогодишњи Носилац Богојављенског Прелазног Крста.

Богојављенско пливање за Часни Крст у Крагујевцу завршено је проглашењем победника и доделом награда свим учесницима трке као и свима онима који су помогли одржавања ове манифестације.

Мирослав Василијевић, протођакон

БОГОЈАВЉЕНСКО ПЛИВАЊЕ НА МАРКОВАЧКОМ ЈЕЗЕРУ У МЛАДЕНОВЦУ

Традиционално Богојављенско пливање за Часни Крст одржано је седми пут на Марковачком језеру у Младеновцу. Ове године су учествовала тридесет и три пливача међу којима су биле и две девојке. Младеновачки свештеници предвођени Архиепископским намесником јерејем Жељком Ивковићем одржали су пре пливања молебан, а потом је литија предвођена старешином братства „Вожд“ Дејаном Лазаревићем (покретачем и организатором догађаја) понела Часни Крст до места где се пливало. Пре пливања присутнима се у улози и костиму војда Карађорђа обратио глумач Лепомир Ивковић.

Као и претходних година пливање није било такмичарског типа, већ су учесници, један за другим, ускакали у Марковачко језеро, пливали до Часног Крста и након што

би га целивали, враћали се на обалу. Поред Младеновчана, међу пливачима су били и припадници Специјалних снага МУП-а Србије, Војске Србије, као и глумац Ненад Окановић. Пливање за Часни Крст завршено је доделом медаља и захвалница свим учесницима, јер према речима организатора господина Дејана Лазаревића сви који су пливали су и победници.

Марко Јефтић, ђакон

СВЕТОСАВСКА АКАДЕМИЈА У ЈАГОДИНИ

У присуству Његовог преосвештенства владике шумадијског Г. Јована, јагодинског свештенства, градоначелника Јагодине Ратка Стевановића у препуној сали Културног центра одржана је једанаеста по реду Светосавска духовна академија.

Свечана прослава Светог Саве је отпочела у цркви Светих апостола Петра и Павла где је преосвећени владика са свештенством служио празнично бденије. Празнично духовно расположење пренето је у Културни центар, где је свечана сала била премала да прими све оне који су желели да учествују у овом духовно-културном догађају.

Као и претходних година поздравно слово окупљеном народу упутио је епископ Јован рекавши да Свети Сава не долази од године до године, већ је увек са својим народом, уколико је народ са њим и са Богом. Говорити о Светом Сави значи говорити о Јеванђељу, јер сва његова мисао од почетка до краја је христоцентрична. Цело његово биће је дом Божији. Зато нам је потребна његова молитва, миротворство и љубав према сваком човеку који носи лик Божији. Цео његов живот био је посвећен проналажењу пута ка Христу, јер је био руковођен речима Светог апостола Павла: „Не живим ја више, него живи Христос у мени“ Из тог разлога и ми као народ треба да будемо поносни што имамо таквог Првосвештеника и многе светитеље из нашег рода који су тело од тела нашег и крв од крви наше.

Након беседе владика је наградио најбољи овогодишњи светосавски темат „Право ходи својим стопама и путеве своје исправљај“ Кристине Пешић, ученице трећег разреда Гимназије у Јагодини.

Пошто је лик нашег Светитеља светилка, која увек гори и никада се не гаси, која нас окупља и води ка вечној светлости, управо је и ова свечаност окупила и сабрала целу Јагодину. Од оних најмлађих, деце из вртића, основних и средњих школа, па до свештенства, професора, наставника локалне власти и многих других.

Након академије Владика је гостовао на локалној телевизији Јагодине. Том приликом поздравио је све вернике Епархије шумадијске и честитао им празник поуком да се молимо и да идемо путем Јеванђеља и путем Светог Саве јер је то пут Христос.

Свети Сава је литургијски прослављен у свим јагодинским црквама, а касније је та прослава настављена и у свим школама, где су резани славски колачи.

Далибор Нићифоровић, ђакон

СВЕТОСАВСКА АКАДЕМИЈА У КЊАЖЕВСКО-СРПСКОМ ТЕАТРУ

Светосавском академијом у Књажевско-српском театру, у присуству градоначелника Крагујевца, Верољуба Стевановића, председника Скупштине града Крагујевца, Саше Миленића, чланова Градског већа, представника Српске Православне цркве, начелника Школске управе Радојка Дамјановића, директора Књажевско-српског театра Воје Лучића, представника основних и средњих школа обележен је Савиндан. Академију је организовао Књажевско-српски театар под покровитељством града Крагујевца и Шумадијске епархије Српске Православне цркве. Светосавску посланицу прочитао је Срећко Зечевић, свештеник

у Саборној цркви у којој је подсетио да се у колективном памћењу на самом врху и на крајњој дубини налази духовни праотац, Растко – Сава Свесрпски.

„Нико не може порећи да између Светог Саве и српског народа постоје неке тајанствене и неразлучне везе. Они који верују да народи имају душу, морају доћи до закључка да су Срби у Светом Сави препознали себе и своју душу. Од успомене на њега, српски народ се не може растати, зато што је у њему сагледао свој идеал и свој архетип. Ако негде постоји идеја српског народа ту идеју пред Богом представља Свети Сава Српски“, рекао је у посланици свештеник Зечевић.

О симболици и вредностима светосавља у прошлости и данас говорио је Саша Миленић, председник Скупштине града, истакавши да у веку незнања и непознавања показујемо да знамо и да се препознајемо од којег смо рода и са којих страна, појући: „Ускликнимо с љубављу Светитељу Сави“. Понављајући те стихове ми потврђујемо просвећену будућност као једину шансу и избор љубави и вере, и тако присвајамо свет као свој завичај и ту припадност сматрамо истинским лицем човека.

Након беседе и светосавске химне коју је извео Академски камерни хор Лицеум, у уметничком делу уследио је програм који су припремили глумци Књажевско-српског театра и Позоришта за децу. Наступили су и ансамбли „Смиље“, етно група „Завет“ Центра за неговање традиционалне културе Абрашевић и познати крагујевачки уметник Бора Дугић.

ПРОСЛАВА СВЕТОГ САВЕ У КРАГУЈЕВЦУ

Његово преосвештенство епископ шумадијски Г. Јован, на дан Светог Саве српског, служио је Свету Архијерејску Литургију у Саборном храму у Крагујевцу, у којој је принео молитве Богу и Светом Сави за спас српског рода. Радост литургијског сабрања заједно са владиком и свештенством, поделило је доста верника и деце.

На Литургији је светосавску посланицу Његовог преосвештенства епископа шумадијског Г. Јована, прочитао јереј Александар Ресимић.

После заамвоне молитве епископ Јован је извршио обред резања славског колача и освећења славског жита. Домаћин славе Светог Саве је господин Милан Жујић, са својом породицом. По завршеној Литургији чланови Дечјег хора Саборне цркве отпојали су неколико пригодних песама, потом је изведен је краћи рецитал посвећен Светом Сави након чега су најмлађима подељени пригодни дарови.

Домаћин славе је за преосвећеног владика Јована и госте уприличио славску трпезу. У поподневним часовима епископ шумадијски је обишао више крагујевачки основних и средњих школа и презео славски колач.

СВЕТОСАВСКА ПРОСЛАВА У СТАРОЈ КРАГУЈЕВАЧКОЈ ЦРКВИ

Ток прослављања Светог Саве у Старој крагујевачкој цркви и у школама које се налазе у подручним парохијама, уверава нас да се овај родоначелник свега што је највредније у српској историји, равноправно поштује и у Цркви и у просветним установама.

Након Свете Литургије у Светотријичном храму, задужбини кнеза Милоша Обреновића, који је најзаслужнији што је у XIX веку Светосавље постало поглед на свет и у Цркви и у школи, деца су својим рецитацијама показала да и у најранијим годинама разумеју величину и значај првог српског архиепископа. А онда су свештеници Старе цркве пожурили да као прави светосавски пастири у школама пресеку славске колаче и учествују на академијама које су припремили ученици са својим наставницима.

Ове приредбе, показале су, чини се, да млади Светог Саву доживљавају пре свега као богослова и светог оца, који показује пут спасења, а тек после као националног посленика, заслужног за овоземаљске вредности.

Домаћини славске трпезе у цркви били су Бранислав и Биљана Спасић. Скуп свих које је овога 27. јануара окупио Свети Сава, протекао је у атмосфери достојној великог узора и био је још једна прилика да се разговара и размишља о томе како у наше време уградити светосавске вредности.

Мирослав Васиљевић, протођакон

ПРОСЛАВА СВЕТОГ САВЕ У ЛАЗАРЕВЦУ

У недељу 27. јануара у храму Светог великомученика Димитрија, у Лазаревцу, прослављен је Свети Сава, први српски архиепископ. Велико присуство ученика основних и средњих школа у Лазаревцу, посведочило је да се Свети Сава на прави начин вратио међу своје сународнике, просвећујући их светлошћу Христовог учења. То потврђује и велики број ђака, који се на дан своје школске славе, са великом радошћу причестио. На крају Литургије мноштво ученика и верника, заједно са свештенством храма, учествовало је у резању славског колача. Ако смо се некада запитали који су резултати увођења верске наставе у наше школе, сада смо сведоци ових резултата, који се огледају у активном учешћу ученика у Литургијском Сабрању. Литургијско славље се потом из храма пренело у школе лазаревачке општине, где су свештеници, заједно са наставницима и ученицима, резали славске колаче и присуствовали пригодним програмима припремљеним у част највећег српског Просветитеља.

Светосавска академија традиционално је приређена 25. јануара, у Центру за културу у Лазаревцу. Сваке године једна од школа са територије наше општине припрема свечану академију у част школске славе. Ове године част да организује свечану академију припала је ОШ Слободан Пенезић – Крцун из Јунковца. Заједно са својим наставницима, ученици ове школе су припремили приказ из живота Светог Саве. Учешће у програму узели су и вероучитељи Колубарско-посавског намесништва, који су у току првог полугодишта организовали ликовни и литерарни наградни конкурс за ученике верске наставе под називом „Духовност Светог Саве“. Поклоне награђеним ученицима доделио је свештеник Влада Димитријевић, који се на почетку академије, у име братства храма Светог великомученика Димитрија, обратио присутнима. Ликовне радове који су ушли у ужи избор наградног конкурса посетиоци су могли да виде у изложбеном простору галерије Симонида, у Центру за културу у Лазаревцу.

Славље је настављено на Светосавском балу, који се већ дужи низ година приређује за просветне раднике школа лазаревачке општине.

Влада Димитријевић, свештеник

ПРОСЛАВА СВЕТОГ САВЕ НА АЕРОДРОМУ

Поводом прославе Светог Саве, Црква Светог Саве на Аеродрому, у сарадњи са ОШ „Мирко Јовановић“, организовала је светосавску академију у просторијама духовно-едукативног центра Свети Јован Златоусти. Академија је одржана у петак 25. јануара, а у наступило је око деведесет учесника. Препун духовни центар није могао да прими све оне који су дошли на ову академију.

Организовање академије имало је за циљ да покаже како нема потребе да Црква и школа буду одвојене, већ је добро да буду спојене у сваком смислу, следејући нашем Просветитељу Светом Сави.

Академију је отворио старешина храма Светог Саве на Аеродрому протојереј-ставрофор Рајко Стефановић. За сценски наступ била је задужена Зорица Михајловић Ранитовић, док је за сцену била задужена Бојана Герун. Малишанима дечијег хора Свети Сава, који сваког дана има своје нове чланове, прикључила су се и деца из ОШ „Мирко Јовановић“, под руководством наставнице музичког Данијеле Ђорђевић. Хором је дириговао ђакон Иван Антонијевић. Оркестар академије био је састављен од ученика ове основне школе, као и ђака богословије Свети Јован Златоусти.

На крају програма Црква Светог Саве је по први пут поделила захвалнице онима који су помагали фрескописање храма, као и наставницама које су ово организовале. На академији је било око 250 људи, што је свима нама показало да постоји значајна оваквој делатности, тако да ћемо овим стопама духовности и просветитељства сигурно и наставити.

Иван Антонијевић, ђакон

СВЕТОСАВСКА СВИТА У АРАНЂЕЛОВЦУ

Шесту годину за редом, Основна школа „Свети Сава“ у Аранђеловцу на јединствен начин обележава школску славу – Светог Саву. Сви ученици ове школе, заједно са учитељима и наставницима, а на челу са директором Зораном Радовановићем и вероучитељем Војином Милосављевићем, припремају и уочи празника Светог Саве изводе „Светосавску свиту“. Више од 500 ученика учествује у овој јединственој литији главном аранђеловачком улицом, када у костимима витеза и са упаљеним бакљама, уз појање химне Светом Сави прелазе раздаљину од око 1,2 км до отворене сцене у парку Буковичке бање, где се одржава приредба.

Први пут ове године, Преосвећени епископ шумадијски Г. Јован присуствовао је овој литији и благословио децу и све

учеснике у њој. Пре самог програма, у коме су деца песмом и рецитацијама прославила највећег сина српског рода, владика Јован се обратио и деци и окупљеном народу. Владика је нагласио своју радост што се народ сабрао у толиком броју и истакао да се због тога сигурно радује и Свети Сава. Држава није велика онолико колика јој је територија или колико на-

рода има, већ онолико колико је светитеља изнедрила. Мукотрпна је била историја српског народа, можда и најтежа поред Јеврејске и Јерменске, а на челу наше историје стоји управо Свети Сава. Он нас је привео Христу и да није било њега ми се не би звали овим именом. Трудимо се сви браћо и сестре и децо да будемо права деца Светог Саве и то не само именом већ и делима.

Након приредбе, владика је са свештенством обишао школу „Свети Сава“ где је постављена изложба фотораграфија под називом „Портрет школе“, којом су представљене наставне и ван наставне активности деце током године.

Покровитељ „Светосавске свите“ је Општина Аранђеловац, а годинама уназад се организује уз подршку Коњичког клуба Аранђеловца и Витешког удружења СВЕБОР.

Александар Миловановић, јереј

СВЕТОСАВСКИ ДАНИ У МЛАДЕНОВЦУ

Први пут у 103 године дугој историји младеновачке Цркве прослава Савиндана је била вишедневна. Залагањем Архијерејског намесника младеновачког оца Жељка Ивковића и старешине храма Успења Пресвете Богородице протојереја Слободана Кеџића ове године програм прославе празника посвећеног првом српском архиепископу био је изузетно богат.

Прослава је започела празничним бденијем у суботу увече. Након бденија ученици петог разреда ОШ „Момчило Живојиновић“ извели су у препуној сали парохијског дома изузетно интересантну и поучну представу „Одлука принца Растка“. Вредно помена је да је представа у сваком свом сегменту створена од стране Младеновчана, пошто је текст оригинално дело библиотекарке ОШ „Момчило Живојиновић“ госпође Кристине Благојевић, сценографија госпође Сандре Тагић, а режија вероучитеља Марка Јефтића. Након деље представе јереј Жељко Ивковић је одржао предавање на тему „Пут Светог Саве – пут Богочовека“. Отац Жељко је говорио о значају Светог Саве у нашим животима и његовом увек актуелном примеру. Предавање није било пуко присећање на фактографске податке из живота првог српског просветитеља, већ је указано на његов значај савременом човеку у савременом свету. У овом предавању младеновачком свештенству и верном народу је поново, кроз Савин пример, потврђено да је једино добро богословље оно које је делатно, односно оно које почива на Путу, Истини и Животу.

У недељу, 27. јануара, након празничног богослужења младеновачки школарци су извели пригодан рецитал у част Светог Саве. Љубављу и залагањем братства храма Успења Пресвете Богородице овај празник је улепшан светосавским пакетићима и дејим Јеванђељима које је добило преко 180 најмлађих верника у Младеновцу.

Марко Јефтић, ђакон

КАСИЈИНЕ СТИХИРЕ НА СРЕТЕЊЕ

(2. фебруар, вечерње, глас други)

II

Дјева чиста
онога који се од ње оваплотио
носећи на рукама предаје
светом старцу; прими, говорећи, онога кога су објавиле
пророка светих проповеди,
који је сада младенац постао из милосрђа
и као свети законодавац испуњава закон
и завапи Му:
дошао си ослобађајући ме
привременог за вечни
живот; Господе, слава Ти.

III

Како Те држим као младенца
владара света?
Како Те приносим у храм, Предобри?
Како у наручју старца
предајем Тебе, који у Очевом наручју седиш?
Како очишћење трпиш Ти, који
сву управљену природу чистиш?
Богосместиви храм
рече неискуснобрачна,
Твоме великом снисхођењу,
Христе, дивећи се.

Превео Коста Симић, према: Eustratiadis, S. 1932.
“Κασ(σ)ιανή ή Μελωδός“, Εκκλησιαστικός Φάρος 31,
107-108.

Јорџос Корџис, Касија

У СУСРЕТ ВЕЛИКОМ ПОСТУ

Недеља о митару и фарисеју (Лк 18, 10 – 24)

Два човјека уђоше у храм да се моле Богу: један фарисеј, а други цариник. Прича о митару и фарисеју нас учи томе, како се и са каквим осећањем треба молити. Фарисеј стаде и мољаше се у себи овако: Боже, хвала Ти што нисам као други људи...или као овај цариник. Фарисеј је гордо стао напред, да би га видели да се моли; сматрајући себе безгрешним, он не моли од Бога милост, већ само благодари, са презиром осуђујући друге људе – даљне и ближње; он се хвали тиме што даје десетину од свега што стекне, а такође и својим дводневним постом у седмици. Закон Мојсијев је обавезивао Јевреје да посте само један дан у години – десети дан седмог месеца, у тзв. дан очишћења (Лев 16, 29); касније код пророка Захарије наилазимо на помињање четири поста у току године (Зах 8, 19), али неки од

Јевреја, желећи да се покажу још побожнијим, постили су и сваке недеље први и пети дан. Закон је прописивао да се жртвује Богу (на издржавање левита) десети део од свег рода усева, *што дође с њиве твоје сваке године* (Понз 14, 22), и од плодова дрвећа (Лев 27, 30); и фарисеј, мислећи да ће тиме бити још праведнији, давао је десетину и повртарских приноса (од метвица и кима). Већином испуњавајући закон у ситницама, фарисеји су нарушавали најважније у њему, једући куће удовичке и остављајући *правду, милост и вјеру* (Мт 23, 14, 23).

Такав је био и поменути фарисеј. Сматрајући себе праведним, тиме се и хвали. Осуђујући друге људе, чинећи корисна дела за себе (као уздржање) и за друге (прилоге), он за своју душу ништа није стицао, јер је гордост погубила њихову вредност у очима Божијим, а и сама молитва са гордим самохваљењем није оправдала фарисеја.

А цариник издалека стајаше, и не хтједе ни очију уздигнути небу, него се бијаше у прса своја говорећи: Боже, милостив буди мени грјешноме!

Дакле, цариник је био другачији. Дошавши у храм Божији, он је свестан пред Богом само своје велике

недостојности. Он се и не упиње да се присети каквих добрих дела, већ је јасно свестан да је пред Богом човек увек недостојан, и зато смирено моли у милост за своју грешну душу. Управо овакво смирење и привлачи Божију благодат, овакво смирење омекшава душу грешника, подстиче је на исправљање, на усавршавање, па је зато и митар отишао оправдан својој кући.

Кажем вам, овај отиде оправдан дому своме, а не онај. Јер сваки који себе узвисује понизиће се, а који себе понизује узвисиће се.

Смири се, горди човече! Сети се да се са Божијом помоћи савршавају и сва добра дела, и да немамо чиме да се хвалимо пред Богом, јер нико није чист од греховне скверни. А стајући пред Бога, призивај Његово милосрђе на своју слабост и недостојност.

Сећајте се да се *Бог гордима противи* и да само *смиреним даје Своју благодат* (Јак 4, 6). Гордост је извор мноштва порока, а смирење је истински велика хришћанска врлина. Сетите се да је смирена била Пресвета Дева Марија, и Господ је *погледао на смирење слушкиње Своје* (Лк 1, 48) и изабрао је за Мајку Свог Јединородног Сина – Бога. *Кротак и смирен срцем* је био Сам Господ Исус Христос (Мт 11, 29).

„Сваки хришћанин“, каже преподобни Јован Касијан Римљанин, „требало би да стиче истинско смирење срца, које се не састоји у спољашњем изгледу и речима, већ у искреном унижавању духа. Оно се неће пројавити као трпљење, када се неко хвалише својим пороцима... него када се не вређа, ако му их припишу други, и са смиреним срцем подноси увреде које су му нанесене од других“.

А како стећи смирење? Свети Тихон Задонски нас учи: „Овде је укратко речено. Потребно је старати се око упознавања себе, своје ништавности, немоћи и грешности, и ову немоћ чешће разматрати душевним очима. Размишљати о величини Божијој и о својој греховности, о смирењу Христовом: како су љубав Његова према нама, као и Његово смирење тако велику да се умом не могу схватити. Размишљати усрдно о томе што ти предлаже Свето Јеванђеље. На гледати шта имаш добро, него на оно што још немаш. Сећати се пређашњих грехова... Добро, које си учинио, приписивати Богу и Њему благодарити, а не сматрати га својим.“

Понедељак (Мк 13, 9 – 13)

Упозоривши Своје ученике да крај света и Његов други долазак неће уследити тако брзо као што су они очекивали, Исус Христос се подробније задржава на догађајима који су требали да предходе рушењу храма у Јерусалиму. Он започиње од представљања онога што очекује саме апостоле. *А ви се чувајте*, каже Он. Знајте да и вама предстоје невоље, али се не збуњујте због њих, већ будите спремни. Прогониће вас и Јудеји и незнабожци: *предаваће вас судовима и по синагогама биће вас*. Међутим, ви без страха проповедајте о Мени, *јер свим народима треба да се проповиједа Јеванђеље*. *А кад вас поведу да вас предаду* (на суд), *не брините се*

унапријед што ћете говорити, нити се припремајте, него што вам се даде у онај час оно говорите; јер нећете ви говорити, него Дух Свети. Не тражите своју славу, нити се уздајте у своју силу.

Апостолима предстоји прво подвиг проповеди, али ће им бити дати и особени дарови: свако њихово сведочење на испитивањима при суду над њима, као и свако њихово усмено или писмено проповедање биће плод надахнутости од Духа Божијег (1 Пет 1, 12). Богонадахнута реч апостолска ће изазивати поделе међу људима; у једној истој породици ће једни поверовати, а други неће. И тада ће се разгорети онај *огањ* (Лк 12, 49), о коме је говорио Христос, откриће се онај *мач* (Мт 10, 34), који је Он донео на земљу: *и предаће брат брата на смрт и отац дијете, и устаће дјеца на родитеље и побиће их*. Тако ће беснети неверујући против вере у Христа: *и сви ће вас омрзнути због имена Мојега*. Ето шта је предсказао Господ Својим ученицима, распршујући њихове снове о блиској слави у Царству Месије. Не, њих саме очекују спољашња страдања, али који претрпи до краја, тај ће се спасити.

Овако следи и свакоме од нас да понесемо свој крст у земном животу, ради задобијања славе Царства Божијег, поучавајући се богонадахнутим словом апостолским и опрезно се чувајући да не упаднемо у саблазан учитеља који изопачују реч Божију. А оваких лажних учитеља у наше лукаво и маловерно време има одвише. Пропаганда међу народом нововерја – баптизма, адвентизма, јеховизма, кришнаизма, мунизма и другог – већ је у многе породице унела свој мач натопљен отровом лажних учења и изазива поделе.

Уторак (Мк 13, 14 – 23)

У Својој речи о разрушењу Јерусалима и храма, Христос учи како би требало да се држе Његови ученици у те тешке дане. Неволје ће бити ужасне, туга и терет неподношљиви. Нека ученици Христови не рачунају на повољан исход рата изазваног побуном јеврејског народа против Римљана. Само слепа самообмана народа, која не жели да призна свог Месију у Исусу Христу, покреће га на ову побуну. А следбеници Христа, при првим признацима рушења Јерусалима, нека бјеже у горе, да би сачували себе.

Господ наводи као први поуздан знак приближавања страшног часа *гнусобу опустошења*, која ће, по пророку Данилу, стајати *гдје не треба* (Дан 9, 27). У овој гнусоби тумачи виде оскверњење храма, када су Јудеји од самог почетка рата са Римљанима, поделивши се на партије, одпочели међусобни рат унутар зидина Јерусалима, обогривши крвљу и закрчивши лешевима сам храм. Бегство из Јудеје ће морати да буде хитно, тако да се неће имати времена да се мисли на остављене ствари по кућама, нити ће се смети враћати по њих. Нарочито ће бити тешко у те дане трудницама и дојиљама! Ипак, ради изабраних Својих Господ ће скратити те жалосне дане.

Започевши Своју реч упозорењем да се апостоли не заварavaju очекивањем брзог наступања славног Царства Месије, Христос се и опет враћа овом упозорењу. *Али ви се чувајте*, каже Он. *Ево, све сам вам казао унапријед. И тада ако вам ко рече: ево овдје је Христос, или: ено ондје, не вјерујте. Јер ће се појавити лажни христоси и лажни пророци, и показашће знаке у чудеса да*

би, ако је могуће, преварили и изабране. Тако је упозоравао Христос Своје ученике на обмане лажних месија и пророка, који ће се користити овим тешким временима, да би преварили чак и *изабране*. Овако јеванђељска реч упозорава и нас. Христос нам је све рекао. Поврх овог откривења, које нам је Он објавио кроз Своје ученике и апостоле, не би требало очекивати друго; а такође неће бити ни нових пророка, какви су били неопходни за постепено раскривање откровења до Христа, Који је дао ово откровење потпуно и свршено. Не верујте онима који се представљају као пророци, па чак и као сам Христос, као што то чини на пример „пророк“ Висарион или нека Марија Цвигун, која се богохулно сматра Христом. Иако би показивали велике знаке и чудеса (Мт 24, 24) (очигледно не силом Божијом) – не прелешћујте се ви, који сте научени од Цркве Православне, Апостолске, која чува истину Христовог Јеванђеља!

Среда (Мк 13, 24 – 31)

У јеванђељском приповедању говори се о наступању дана Другог доласка Господњег. Он неће бити у време блиског апостолима; тада ће се догодити само пропаст Јерусалима. Та пропаст знаменује и крај света, тако да у речи Христовој описивање једног прелази у представљање и другог. Неволје при опсади Јерусалима изображавају тешке дане пред долазак Христов. Али после невоља тих дана видеће се необичне појаве на сунцу, месецу и силама небеским. Шта ће се заправо догодити у нашем сунчевом систему, ми не знамо тачно, али ће се нарушити закони који држе у равнотежи планете, прекинуће се садашњи живот сунца и месеца, догодиће се промене у свету, ради припремања сусрета Судије са свим људима, ради општег истовременог суда. *Али у те дане, послвије те невоље, сунце ће се помрачити, и мјесец ће своју свјетлост изгубити. И звијезде ће падати с неба и силе небеске покренути се. И тада ће угледати Сина Човјечијег, гдје долази са силом и славом великом*. Божанском силом кроз послане Анђеле, моментално ће се сабрати пред Њим са свих крајева света народи и изабрани Божији – а достојни праведници ће ући у Царство, које се отворило.

Господ говори да је реч Његова непроменљива. *Небо и земља ће проћи*, измениће се, а Његова реч *неће проћи*. Управо под овим речима ми би требало да сазнамо приближно дан суда, који никоме није познат, као што је по раније указаним знамењима могла да се увиди пропаст Јерусалима, коју је доживело Христу савремено покољење. Обични признаци су разумљиви за људе: када су гране смокве меке и пролиставају то значи да је близу лето; тако би требало да људи запажају и светске догађаје, да би се припремали за сусрет са Судијом – Богом, Судијом изабраног народа, који је издао свог Владику и Судију читавог света.

„Постојано ћемо говорити себи и другима: постоји васкрсење, и Страшни суд нас очекује“, каже свети Јован Златоуст. „Ако некога видимо да се хвали и горди земаљским добрима, рећи ћемо му исто и објавити да ће све то остати овде. Ако видимо другога, потиштеног због невоља и клонуле душе, рећи ћемо и њему исто, јер и невољама ће бити крај. Ако угледамо некога преданог безбрижности и лењости, напоменућемо му да ће морати да положи рачун због равнодушности. Ова реч може да излечи душу боље од сваког лека.“

Учитељ покајања, преподобни Јефрем Сирин, поучава: „Занимаш ли се каквим послом или се молиш, идеш ли или седиш, једеш ли или постиш, или лежиш, стражећи на постељи, не престај да размишљаш о суду. Расуђуј у своме срцу овако: Чиме ћу се оправдати пред Судијом? Има ли грешника као што сам ја? Како да загладим своје грехе?“

Четвртак (Мк 13, 31 – 14, 2)

Уверавајући Своје ученике да ће се Његова предсказања о крају света, предзнаменована крајем Јерусалима, неминовно испунити, Господ ипак истиче да *о дану томе или о часу нико не зна, ни анђели на небу, ни Син, до једино Отац*. Овим речима, каже Свети Јован Златоуст, „Христос одвраћа Своје ученике, од старања

да сазнају оно што не знају ни сами Анђели; а речима: *ни Син* – не забрањује им само да знају, него и да питају о овоме“. А Свети Григорије Богослов, објашњавајући ово место у Јеванђељу, примећује: „Свакоме је јасно да Син зна као Бог, а приписује Себи незнање као човек“. Отуда из неизвесности дана и часа доласка Господњег следи закључак да је потребно свагда бити спреман, свагда пазити на себе, свагда у јединству са Богом: *пазите, бдите, молит се*, каже Христос. Нека свако стално памти свој дуг, своје обавезе, нека испуњава савесно своје дело, наложено породицом, друштвом и државом, као назначено од Бога; и нека не заборавља бригу о својој души. Ми смо слични слугама које су добиле задатак од господара који нашушта дом, и вратару коме је наређено да стражи. Потребно је стражити да господар, дошавши изненада, не би нашао слуге како спавају. Дакле, нека свако памти и испуњава своје дело. За шта те је Господ поставио, за то ће ти и тражити одговор.

Зато греше сви лењиви, безбрижни и сластољубиви; али греше и они који себи присвајају право да уче, руководе другима, управљају њиховим животом, ако нису на то призвани и од Бога постављени. Једне је Сам Бог поставио за апостоле, друге за пророке, треће за пастире и учитеље. Свакоме је поделио дарове. Онда на свом месту и стражите! *А што вама говорим*, каже Христос апостолима, *- говорим свима*.

Али, сви ми више спавамо него што бдимо на стражи. Већином, ми православни, сањиво стражимо у очувању светиња Православља, у делу ограђивања православног народа од мрежа секташких ловаца. Ми сву бригу о ограђивању верних чедна Цркве и уразумљивању заблуделих налажемо на мисионаре и пастире, док је ово дуг сваког живог члана Цркве. Нека свако служи Господу на корист православне мисије, ко чиме може: један добрим примером, трезвеним животом; други – речју братског уразумљивања и савета; трећи – молитвом; четврти – материјалном помоћи. *Пазите, бдите, молит се!*

Петак (Мк 14, 3 – 9)

И кад Он бијаше у Витанији у кући Симона губавога и сјеђаше за трпезом, дође жена са судом од алавастра, пуним правог скупоценог нардовог мириса, и разбивши суд изли Му на главу.

У јеванђељском тексту се приповеда о помазивању Христа миром на вечери у Витанији, у дому Симона губавога. Нека жена, по предању – иста она грешница, која је помазала ноге Христове у дому Симона – фарисеја, а коју су звали Марија Магдалина, дошла је са драгоценим судом од алавастра напуњеним нардовим миром и разбивши га, изли Му га на главу. Алавастер је нарочита врста мермера, који се одликује лакоћом и провидношћу; од њега су се правили, између осталог, сасуди за чување ароматичних течности; ови сасуди су били у облику крчага са уским грлом, који се лако ломио. Нард је дрво које расте већином у Индији, и из његовог корена се добијала миришљава течност, која је била врло скупоцена. Од ње, маслиновог уља и миришљавих цветова кувала се миомирисна течност, која се називала нардовим миром. У Христово време су овим миром богати људи мазали своју косу, браду и чак читаво лице; на богаташким гозбама се уобичавало да се њиме помазују главе гостију, а ради указивања посебног поштовања, помазивале су се и ноге.

А бијаху неки који негодоваху међу собом говорећи: зашто се тај мирис просипа тако?

Неки од присутних на гозби су узнегодовали на жену и говорили међу собом: чему овакво расипање? Какав значај оно може имати за Исуса, коме је туђа свака раскош и који живи у сиромаштву, па чак нема ни стално боравиште? Ово драгоцено миро *се могаше продати за више од триста динара* и новац *дати сиромасима!* Гунђање је могло доћи и до саме жене, која је помазивала и збунити је. Међутим, Христос је бодри. *Она чини добро дијело на Мени*, каже Он о њеном поступку. Сиромашнима можете увек чинити добро, а Ја нисам свагда са вама. Она је *унапријед помазала тијело Моје за погреб*. Сећање на њено добро дело неће нестати, него ће се свуда разнети са јеванђељском проповеди.

Није служење Христу само у томе да се позна истина Његовог учења; не угађа се Њему ако се чини добро

у име Његово слабијем брату, него је и оно дело добро, које служи лепоти и величању славе Његове. Он Сам је био кротак и смирен, и није знао за раскош и луксуз, али се прославио за сва времена и узашао у славу изнад небеса. Зато је законско и свето дело хришћанско – изразити Му поштовање своје грађењем у славу Његову храмова и њиховим украшавањем златом и свакојаким драгоценостима, као и Његовим свештеним изображавањем.

Јеванђељска прича, која говори о жени мироносици, нека би окрепила нашу свест о неопходности служења Богу напореда са истином и добром – и украшавањем храмова.

Субота (Лк 20, 45 – 21, 4)

У овом зачалу ми чујемо упозорење Господа ученицима да се чувају од књижевника. *А када сав народ слу-*

шаше, рече ученицима Својим: чувајте се књижевника, који радо иду у дугачким хаљинама, и воле поздраве на трговима, и прва мјеста по синагогама и зачеља на гозбама, али који једу куће удовичке, и лажно се моле дуго, они ће још већма бити осуђени.

Шта овде служи као предмет осуде? Наравно, не саме одежде, јер о њима су постојали и законски прописи (Изл 28, 4 – 43): првосвештеници и свештеници су били дужни да носе дугачке хаљине, и свима је закон прописивао да на горњим хаљинама начине ресе (Бр 15, 38 – 40); и Сам Христос је носио хаљине са ресама (Мк 6, 56); не само првачење по синагогама и седање на зачељима софри: неко мора заузимати и ова места; не дуга молитва: *уста говоре од сувишка срца* (Лк 6, 45), и по завету апостолском је неопходно непрестано се молити (Кол 4, 2). Сав смисао Христовог разобличавања овде је у осуђивању лицемерја и честољубља: *који радо иду... и лажно се моле дуго*, каже Господ, а истовремено *једу куће удовичке*. Ма ко пројављивао лицемерје, ма ко служио свом идолу – честољубљу, увек и за свакога таквога следи осуда Господња. Међутим, ово не значи мењати прихваћене и озакоњене одежде, обезглављивати сабрања, лишавајући их руководитеља; одустајати од молитве само зато што је неки обраћају у повод за лицемерје. Лицемер и честољубив обраћа пажњу на спољашност у својим свакодневним делима, а за Бога је вредна унутрашња страна сваког дела. Сходно унутрашњем расположењу је и Божија оцена сваког дела, сваког људског служења.

Одличан пример за ово имамо у другом делу овог зачала, где се говори о две лепте, које је сиромашна удовица приложила у ризницу храма. По речи Христовој, *ова сиромашна удовица метну више од свију, јер сви ставише на дар Богу од сувишка свога, а она од сиротиње своје метну сву имовину своју што имаше*. Обратимо посебну пажњу на последње речи, којима би се могла затворити уста секташких мудријаша, који говоре да тобоже Бог укида потребу свих наших жртви за храм и као да видљиви храмови нису потребни Богу. Сам Христос говори о *дару Богу*, који се ставља у ризницу, ни мало га не ниподаштавајући и не осуђујући; Он само указује да се вредност наших дарова мери не њиховом количином, већ топлином усрђа према Богу и искреношћу.

ЕВАНГЕЉКСИЕ БЕСЕДЫ на каждый день года (по церковним зачалам); *Правило веры*, Москва 2003

Превео са руског Небојша Ћосовић.

мр Небојша Ђокић

СТАРА БАТОЧИНСКА ЦРКВА ИЗ 1837. ГОДИНЕ

Данашња баточинска црква, храм Рођења Пресвете Богородице, припада епархији шумадијској, архијерејском намесништву крагујевачком.¹ Грађена је од 1854. до 1858. године на темељима старије богомоље² о којој се доскора ништа поближе није знало.

Током истраживања у Архиву Србије наишао сам на неколико докумената из којих се види када је и како саграђена та старија црква, па овом приликом презентујем стручној јавности, као и осталим заинтересованим читаоцима, те податке који ће бар унеколико расветлити њену историју и порекло.

Пешадијски потпуковник Милутин Ђорђевић је писмом од 5/17. маја 1837. године обавестио митрополита Петра да *обитетсво* баточинско намерава да сагради цркву, истовремено тражећи од њега благослов за тај рад. Митрополит је 7/19. маја 1837. године отпишао потпуковнику Ђорђевићу да он похваљује и подржава тај подухват, дајући Баточинцима архијерејски благослов да могу своје дело започети. Једино је инсистирао на томе да мајстори, по православном пропису, окрену олтар ка истоку. Када је о величини цркве реч, написао је, нека се Ђорђевић о томе договори са *обитетсвом* баточинским. Наравно, нагласио је, нада се да је за зидање добијено одобрење од књаза Милоша. На крају је још обавестио Ђорђевића да је дао налог намеснику крагујевачком Георгију Павловићу да освешта темеље када се ископају, стога “нек га обшество позове и он ће бити спреман одма доћи.”³

Митрополит је истог дана (7/19. маја 1837. године) писао из Београда и *обитетсву* баточинском, извештавајући их да га је потпуковник Милутин Ђорђевић обавестио о њиховој намери да саграде цркву у Баточини. Даље митрополит, у истом писму, наводи да се много обрадовао њиховој намери, те да им шаље свој благослов *опредељујући*, сходно жељи њиховој, да храм цркве буде посвећен Рождеству пресвете Богородице. На крају, упутио им је најтоплије жеље да труд свој успешно приведу крају.⁴

Баточинци су веома брзо завршили своју цркву, тако да је већ негде око 1/13. септембра 1837. године баточински јереј Стојан Васић дошао код митрополита Петра и обавестио га да је црква већ довршена у довољној мери да се у њој може служити. Јереј Стојан је замолио митрополита, у своје лично и у име целог *обитетсва* да им да освештани антимиш за нову цркву како би се на Рождество Богоматере, као на дан храма новоподигнуте цркве, у њој Божествена служба могла вршити. Митрополит им је изашао у сусрет и дао им освештени антимиш, предавши га у руке јереју Стојану. Но, пошто црквени прописи захтевају да се *положеније* освештаног антимиша изврши преко неког од црквених старешина, митрополит је писмом од 3/15. септембра 1837. године писао намеснику крагујевачком Георгију Павловићу да – као што је освештао црквене темеље – то и сад оде у Баточину “и чин положенија Антимиса на Рождество Богоматере по реду, као што је у Требнику назначено, совершите, и совершивши то и Божествену литургију истог дана и њој первиј пут одслужите”.⁵

Георгије Павловић, намесник крагујевачки, је 8/20. септембра 1837. године писмено обавестио митрополита: “По налогу Вашег високопреосвјаштенства од трећег текућег месеца под Но. 457 отишо сам у цркву баточинску и чин положенија антимиша, на рождество богоматере по реду као што је у требнику назначено, Совершио и совершивши то и божествену Литургију на истиј дан у њој первији пут одслужио с коим препоручујући себе архипастирској милости, цјеливајући свету десницу, јесам вашег високопреосвјаштенства Милостивјеиши Архипастору покорњеиши роб Георгиј Павловић Намјестник Крагуевачки

у Крагујевцу 8. Септембра 1837.”⁶

Занимљиво је да је јереја Стојадина Васића још 19/31. јула 1814. године у манастиру Витовници рукоположио митрополит Дионисије. Одмах је добио Баточину као парохију, и у њој служио све до времена изградње цркве. Иначе, јереј Стојадин је у јесен 1836. године имао синђелију на своју парохију.⁷

У међувремену је, 1834. године, из баточинске парохије изузето село Доброводица и предато у нурију свештенику који је службовао при Грнчарици. Због тога је јереј Стојадин упутио митрополиту Петру у Београд следећу жалбу:⁸

(наличје)

У Крагујевцу 11. јануарија 1837

Његовој Екселенцији

Преосвјашичењишему Господину Архиепископу и Митрополиту

покорњијшее прошение
Стојадина Васића
Пароха Баточинског

(лице)

Њивој Екселенцији!
Преосвјашчењишему Господину Архиепископу и
Митрополиту!

Покорњајше долу подписати усуђеје се његовој
Екселенцији сије понизнајшее прошение из сљеђујашчи
пунктова с велисајишим страхопочитанијем предста-
вити.

1во Покорњијше подписати као свјаштеник 22 го-
дине службу моего чина совјериуем, кроз то времја
моего богослуженија, кадие Сербиа под отманском ру-
ком цвелила, кроз мое путешествие у сваком догађају,
а особито к болним носећи свјатое причащеније
рожденим свјатаго крештенија радиј, много страха
претрпио и горка живота провео.

2го Незнајући за кое дјело село Доброводица, кое
ја 22 године под мојом синђелијом имадо, и скорбно
изплатиј, у 1834. љету одузето и на свјаштеника у
Граничарици опредјелено ест.

3ће Понизњајише просим да би архипастирски на
сије покорњајише прошение призрјели и помиловали
мја, и мње горе именовато село Доброводицу кое јесам
20. година под мојом нуријом имјео милостивејше воз-
врати хотјели, да би и ја као отац моју дјещицу и јошт
не сбринуту без њиове матере обдржавати могао.

4то Моја вса нурија и са одузетим селом
састојавала се из 130. домова, из коего числа речено
село на другог опредјелисе, код коего случаја скробну
жизнъ проводим.

Остајем с величајишим страхопоштанием
Покорњајишиј Служитељ
Стојадин Сасић
Парох Баточинскиј

у Баточини
10го Јануарија 1837.

Не знамо како је ова жалба попа Стојадина решена, али се овим нису окончали његови проблеми. Наиме, само што је освештана баточинска црква, крагујевачки намесник Георгије Павловић је јавио митрополиту да је цркви баточинској потребан још један свештеник, јер јереј Стојадин болује од епилепсије (падајуће болести).⁹ Из Митрополије су захтевали да се то провери, па је крајем исте те 1837. године утврђено да баточински парох заиста болује од епилепсије. Тако је баточинска парохија добила још једног свештеника, али је то већ једна друга, нова прича.¹⁰

напомене:

¹ При баточинској цркви данас су две парохије које обухватају Баточину варош, Баточину село (Горњу и Доњу Малу, Лозницу и Турчин) и Црни Као. Српска православна епархија Шумадијска 1947-1997 – Шематизам, Крагујевац, 1997. г, с. 76.

² Српска православна епархија Шумадијска 1998 – Шематизам, Крагујевац, 1999. г, с. 71-72; Српска православна епархија Шумадијска 1999 – Шематизам, Крагујевац, 2000. г, с. 72.

³ Архив Србије – Митрополија – Но. 209/1837. Занимљиво је да је митрополит првобитно намеравао да на свештење темеља пошаље јеромонаха Григорија из Миљковог манастира, али је од тога одустао и накнадно одредио намесника крагујевачког. Исто.

⁴ Архив Србије – Митрополија – Но. 210/1837.

⁵ Архив Србије – Митрополија – Но. 457/1837.

⁶ Архив Србије – Митрополија – Но. 495/1837.

⁷ Архив Србије – Државни Совјет – РН^о 196/837, Списак свештенства монашког и мирског реда у целој Србији године 1836. число 258, лист 67.

⁸ АС – Митрополија – Но. 17

⁹ АС-Митрополија – Но. 504/37

¹⁰ АС-Митрополија – Но. 542/37

**Данашњи изглед храма Рођења
Пресвете Богородице у Баточини**

Радослав М. Грујић

ПРОМЕНА ИМЕНА ПРИ МОНАШЕЊУ КОД СРЕДЊОВЕКОВНИХ СРБА

Да би се и симболички означило како монаси прекидају везе са светом и прошлошћу уведен је у Хришћанској цркви обичај: да се приликом монашења напушта дотадашње световњачко крштено име и замени новим монашким именом према календару, а при том се често пазило и пази да *почетно слово* новог монашког имена буде исто

као и у одбаченог крштеног имена. – Са Хришћанством и монаштвом тај је обичај прешао и нама.

Тако на пр. знамо: да је Стефан Немања приликом монашења добио име Симеон, а његова жена Ана постала је монахиња Анастасија, њихов син, краљ Стефан Првовенчани назван је Симон монах, а њихов унук, од Вукана, жупан Дмитар но-

сио је монашко име Давид (Срав. Споменик XI, 21); Душанов војсковођа ћесар Хреља замонашио се као Харитон (Записи, бр. 6019); ћесар Гргур, син охридског севастократора Бранка, звао се монах Герасим, а Гргур, син деспота Ђурђа Вуковића-Бранковића, био је монах Герман; последњи Немањић, цар Јован Урош Палеолог у Тесалији, син Душанова полубрата Симеона, живео је дуго као монах Јоасаф (1381-1423 – К. Јиречек, Историја Срба I, 328).

Слични односи били су и међу замонашеним женскињем. – Тако је царица Јелена Душанова у монаштву имала два имена Јелисавета и Јевђенија; а и краљица Јелена Вукашинова помиње се као монахиња Јелисавета (Записи, бр. 165); док је Мара, супруга Вука Бранковића, као калуђерица названа Марина (Записи, бр. 5051).

Међутим, познат је много већи број наших угледних монаха и монахиња из средњег века, чија монашка имена имају сасвим друга почетна слова него што су имала њихова ранија – световњачка имена.

Тако је на пр. сам Св. Сава као световњак звао се Растко, а његов синовац архиепископ Сава II, син краља Стефана Првовенчаног, звао се у световњаштву Предислав; други син Првовенчаног, краљ Стефан Радослав замонашио се под именом Јован; док је најмлађи син Првовенчаног, краљ Урош I, као монах добио име Симон, а његов син, краљ Стефан Драгутин, прозван је монах Теоктист (Ђ. Даничић – Данило, Животи I, 22, 50); Драгутинов син Урошиц, замонашен је под именом Стефан (Miklosich, Monumenta Serbica 70, Записи, бр. 5018); два српска великаша из краја XIV века, Радоња и Богдаш, замонашили су се као Герасим и Антоније (Споменик III, 49); а деспот Ђорђе Стефановић – Бранковић познат је као монах и доцније архиепископ Максим.

Међу замонашеним женскињем био је сличан однос. – Већ прва позната нам наша калуђерица, удовица зетског кнеза Св. Владимира, Косара замонашила се под именом Теодора; Вука, кћерка Стефана Немање (Стари срп. родослови и летописи, бр. 104), насликана је као монахиња Јефимија на фресци Лозе Немањића у Пећи; Теодора, сестра цара Душана а жена деспота Дејана, названа је монашким именом Јевдокија; Драгана, сестра кнеза Лазара а мати браће Мусића, замонашила се под именом Теодосија (Старинар IX, 119; Записи, бр. 175); кнегиња Милица Лазарева, имала је два монашка имена – Јевђенија и Јефросина; Мирослава, жена жупана Миљана, носила је монашко име Агрипина (Записи, бр. 70); а Радача, супруга жупана Ненца Чихорића, звала се као монахиња Полихронија (Гласник земаљ. музеја 1898, 215 и 280; Старинар IX, 70); Теодора, сестра деспота Драгаша Дејановића, а жена властелина Жарка, замонашила се под именом Ксенија; царица Јелена, кћерка Константина Дејановића а супруга византиског цара Манојла Палеолога, звала се као калуђерица Хипомена; исто монашко име узела је и деспотица Јелена, удовица деспота Лазара Ђурђевића – Бранковића (К. Јиречек, Историја Срба II, 79 и 180).

Исто тако и при промени монашког имена мале схимне у монашко име велике схимне није се сматрало обавезним да се почетно слово имена мора слагати, те има и једних и других случајева. – Тако напр. код царице Јелене Душанове и кнегиње Милице Лазареве оба монашка имена имају иста почетна слова (Јелисавета – Јевђенија и Јевђенија – Јефросина; али велики деспот – монах Доситеј добио је као великосхимник име Јован Каливит; калуђер Неофит, ктитор цркве Св. Николе у Норчи код Прешева, из друге половине XIV века, имао је великосхимничко име Герман (Ст. Новаковић, Законски споменици, 447, IV); а једна калуђерица Јелисавета, у Марковом манастиру, близу Скопља 1420. год., називана је у великој схимни Марина (Гласник, XLVII, 225), итд.

Сем тога, ваља поменути, да су позната два случаја у нашој прошлости где се приликом монашења, па чак и приликом примања велике схимне, није мењало раније световњачко име. Ти су случајеви са краљицом Јеленом Анжујском, супругом Уроша I (Краљицу Јелену, нареченују в'ангелсцјем образје монахија Јелена“, Ђ. Даничић – Данило, Животи, стр. 1 и 84) и са Ангелином Аријанитовом, супругом слепог деспота Стефана Ђурђевића – Бранковића („Сиа книга деспотице Анђелије монахије“ у два рукописа – Записи, бр. 2033). Шта више, изгледа да ти случајеви нису били осамљени и да су у монаштво, по каткад, улазила и чиста народна имена. Познато нам је, на име, да се у једном попису имања манастира Св. Богородице у Тетову из краја XIII века помиње једна њива – от *Добраје калођерице* (Споменик III, 36); па нас то потсећа и на „*чр'норизца Храбра*“.

Објављено у: Гласник Скопског научног друштва, књига XI, Скопље 1932.

(Изворни правопис текста није мењан)

ИЗЛОЖБА САВРЕМЕНОГ ИКОНОПИСА У МЛАДЕНОВЦУ

6. јануар, Бадње вече, 2012.

У сали парохијског дома храма Успења Пресвете Богородице у Младеновцу на Бадње вече отворена је изложба савременог иконописа. На њој се својим радовима представило двадесет девет учесника.

Архијерејски намесник младеновачки отац Жељко Ивковић је на отварању истакао да све активности и манифестације које се већ неколико месеци одвијају у младеновачком Храму имају за свој основни циљ утврђивање литургијске заједнице, будући да Црква како етимолошки, тако и суштински означава оне који су позвани у заједницу са Богом, и једних са другима. Притом је упознао присутне са савременим токовима у иконопису и укратко објаснио шта икона представља у животу хришћана. Један од организатора изложбе, иконописац Дејан Манделић, говорио је о ауторима чије су иконе изложене и о значају ове изложбе за Младеновац.

На крају вечери, која је претходила најрадоснијем хришћанском празнику, ученици ОШ „Свети Сава“ су у режији свог вероучитеља Игора Степановића извели сценско-музички играказ који је приказао догађаје из Витлејемске пећине.

На изложби су своје радове представили:

Тодор Митровић, Горан Јанићијевић, Југослав Оцокољић, Виолета Цветковска - Оцокољић, Дејан Симић, Борјана Весић, Драган Андрејић, Светлана Седлан, Марија Дамјановић, Славица Михаилова, Љиљана Ривић, Марија Вукосављевић, Владимир Манић, Дејан Манделић, Стефан Вујчић, Оливера Мијатовић, Миодраг Милутиновић, Јелена Николић, Драган Милановић, Катарина Ристичевић, Ана Ганић, Иван Младеновић, Дуња Тадић, Анастасија Стајић, Ивана Божиновић, Драган Манделић, Јандрија Чоловић, Сандра Николетић и Игор Милановић.

Југослав Оцокољић

САМОЖРТВЕНА ЛЈУБАВ КАО ТЕМЕЉ ЧОВЕКОВЕ ЛИЧНОСТИ

Никола Маројевић, *Антропологија Ф. М. Достојевског*, Каленић, Крагујевац 2012

Пре књиге о антропологији Достојевског, др Никола Маројевић (1975), никшићки ђакон (Епархија будимљанско-никшићка СПЦ) и запажени књижевни публициста, објавио је још једну монографију о Достојевском (*Молитва је васпитање: човјекова личност, исповијест и васпитање у дјелу Ф. М. Достојевског*), као и више есеја и чланака у којима се говори о различитим литерарним темама, најчешће везаним за стваралаштво Достојевског.

Антропологија Ф. М. Достојевског произашла је из докторске дисертације коју је Маројевић одбранио током прошле године на Православном богословском факултету Универзитета у Источно Сарајеву. Објављујући ову књигу, Каленић, издавачка установа Шумадијске епархије, потврђује своју оријентацију према темама црквене уметности, тако да се, поред књига о православној иконографији, све чешће објављују и оне које се баве књижевном уметношћу у контексту хришћанског погледа на свет.

Маду у уводном делу своје студије наглашава да ће се, аналогно са преовлађујућом концепцијом у романима Достојевског који су често компоновани од више међусобно независних епизода (овакав метод репрезентују *Браћа Карамазови*), и сам бавити антрополошким темама на појединачним примерима, односно анализирајући нека дела и неке ликове, аутор у појединим деловима студије даје синтезе које су карактеристичне за целокупно стваралаштво Достојевског (*Ниси ти крив, Човек у човеку – маска и личност, Јеванђеље и Достојевски*). Опште констатације о пишчевим схватањима поткрепљене су примерима из најзначајнијих романа, али и идејама које су излагане у књижевно-критичким чланцима, писмима, дневницима, бележницама. „Проклето питања“ којима се баве ликови Достојевског (и он сам) и „тајну човека у светлости Христовог лица“, кључни мотив његовог целокупног стваралаштва, Никола Маројевић у својој књизи покушава да одгонетне расветљавајући идеје које заступају у *Злочину и казни* Раскољников, Соња Мармеладова (*Лазар из Витаније*), Свидригајлов, Лујин, у *Двојнику* Гољоткин, у приповеци *Кротка* насловни лик, у *Браћи Карамазовима* (*Великом инквизи-*

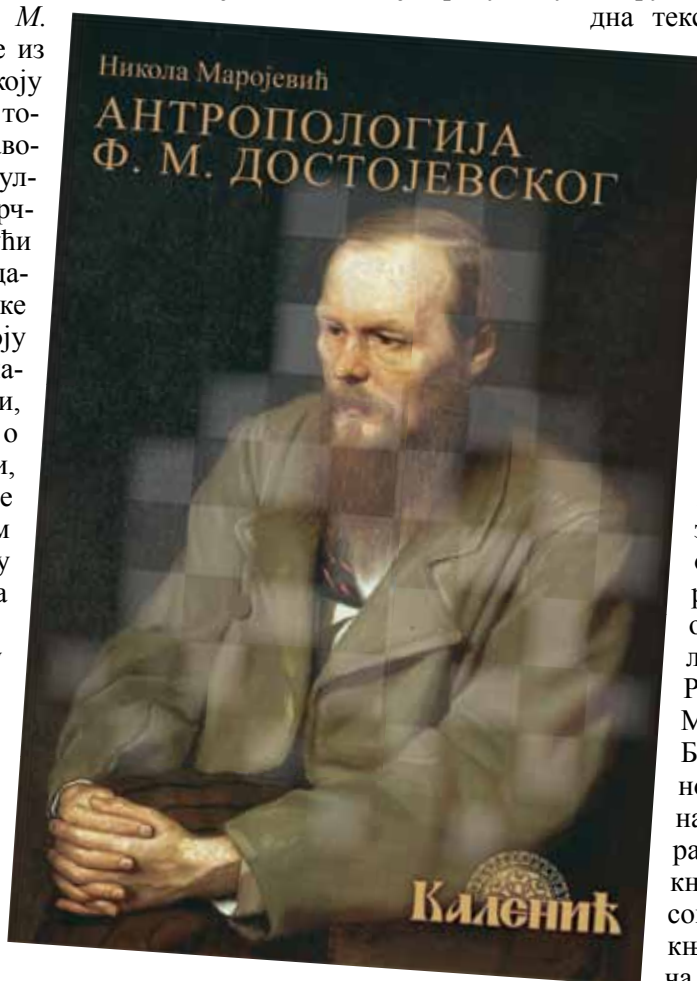
тору) Аљоша и Иван. Овакав одабир ликова указује на то да је студија о антропологији Достојевског настала тако што аутор није био оптерећен већ формулисаним ставовима о овој теми у богатој литератури, већ да је своје тезе формулисао током непосредног читања, што данас у дисциплинама науке о књижевности није чест случај и што представља вредност коју не треба занемаривати. За читаоце којима стваралаштво Достојевског није тренутно у центру пажње, драгоцен су два уводна текста (*Преглед стваралачког*

опуса Ф. М. Достојевског и Одлике поетике Ф. М. Достојевског).

Кад помињемо богату литературу о Достојевском и о његовом схватању човека, види се да је Маројевић врло добро упућен у њу, како новију и модерну, тако и ону старију, познатију и често коришћену. Запажа се да поред расправа које се баве конкретним питањима из дела Достојевског, своје закључке проверава и на основу класичних и референтних студија о теоријским основама литерарног стваралаштва (Р. Барт, Л. Виготски, Р. Јакобсон, Ј. М. Лотман, Х. Маркијевич, В. Шкловски, Џ. Билингтон). Као што је речено, нису заобиђени ни аутори на чијим оценама су формирана претежна сазнања наше књижевне публике заинтересоване за хришћанске изворе у књигама Фјодора Михаиловича (П. Евдокимов, Л. Шестов, В. Зењковски, Ј. Поповић,

Г. Флоровски, С. Л. Франк, Н. Лоски, В. Розанов, В. Соловјев, А. Храповицки, С. Булгаков). Не треба занемарити да су у обзир узета мишљења о Достојевском, између осталих, и два значајна писца XX века (А. Жида и В. Набокова) и једног врло често цитираног филозофа (Е. Левинаса). Поновимо, Маројевић врло добро познаје и друге значајне референтне анализе Достојевског, али њима није оптерећен, већ смело долази до сопствених закључака.

Аутор студије *Антропологија Ф. М. Достојевског* полази од аксиома, који је несумњив када је у питању психолошки профил личности у романима и приповеткама Фјодора Михаиловича Достојевског: сви јунаци су у нераскидивом односу са Богом који представља идеал апсолутног савршенства коме човек у својој суштини стреми. Неки се том апсолуту (који се код Достојевског изједначава са Христом

и Његовим Јеванђељем) потпуно приближавају, други га се одричу. Дакле, што је човек удаљенији од Христа, његови егзистенцијални проблеми се умножавају. Достојевски, како каже Маројевић, „истражује људску природу у такорећи ненормалном њеном виду. Њега не интересује прозаична свакодневица људског битија, већ он у ненормалном, несвакидашњем тражи изворе за своје ликове. Стога би у том светлу требало посматрати и његов наум да преко злочина и безумља разне врсте, дохвативши најдубље поноре и бездане човекове душе, дође до новог човека, демаскиравши претходно старог и овешталог.“

Поред анализе ове амплитуде, предмет истраживања студије о великом руском писцу јесте и феномен људске кривице, оног чувеног израза Достојевског „сви смо криви“. Читалац не може лако да схвати зашто Раскољников, Иван Карамазов или кнез Мишкин срљају у смрт (физичку или моралну) сматрајући себе одговорнима за оно што их окружује. Маројевић сматра да је синтагма „сви су криви за све“ удаљена парафраза новозаветних речи: *И ако страда један уд, с њим страдају сви удови; а ако ли се један уд прославља, с њим се радују сви удови* (Прва Коринћанима 12, 26).

„Проклетата питања“, која смо помињали, нису ни приближно могла бити разрешена док Достојевски није увео Јеванђеље у књижевност и док није почео да их проверава пред Христом. „Одгонетајући, у светлости Христовог лица, тајну човека – створио је свечовчанску логику и због тога његово време не може проћи, него увек изнова надолazi“, закључује Маројевић.

Последње поглавље књиге у којој су разматрана антрополошка становишта Ф. М. Достојевског, посвећено је појави Христа у *Великом инквизитору*, теми која је више од столећа привлачила велику пажњу и обичних читалаца, али и најеминтних тумача (теолога и филозофа) идеја Достојевског. Као посебан Маројевићев допринос разрешењу парадокса поеме коју излаже Иван Карамазов, видимо то што је убедљивије него други настојао да покаже које су од многобројних изложених филозофских и теолошких теза блиске самом Достојевском. Са задовољством истичемо и закључна разматрања анализе, јер надилазе распрострањена схватања, која су, у најмању руку површна: „У Легенди је идеал Христа смело уписан у савремену хуманистичку свест, чиме је трајно заснован и разјашњен трагички карактер савременог хуманизма, односно човекоцентризма. Легенда, која је, могло би се рећи, удаљена парафраза јеванђелске сцене о Христу пред Пилатом (Матеј 27, 13; Марко 15, 2, 4, 5; Лука 23, 3; Јован 18, 33, 35, 37; 19, 10), не допушта једнострано тумачење. Површно би било њу разумети само као критику католичанства. Такав приступ не дотиче њено смисаоно језгро, већ је потребно поћи од њеног *духовног* смисла који нам раскрива проблематику људског духа. Он ће нам омогућити увид по коме зло и страдање (чак и невинне дечице) имају своје исходиште у човековој слободи, која као гранични појам остаје недостижна разуму и његовим моћима. Слобода, потврђена кроз љубав, кључ је за разумевање порекла зла у свету и човеку. То је један од најдубљих налаза на које усмерава Фјодор Михаилович Достојевски у овој краткој поеми.“

Негде је написано да Достојевски уместо свеприхваћеног рационалистичког *cogito ergo sum* прокламује православну филозофију љубави – *amare ergo sum*. Сетимо се да се отац Зосима пита „шта је пакао“, па сам одговара: „Страдање зато што се не може више љубити“. Ово антрополошко становиште Достојевског присутно је у сваком закључку Николе Маројевића.

У време када се о Достојевском више говори (прича) уопштено, уз понављање стереотипа прераслих у фразе, него што се читају његова дела и коментаришу конкретни поступци јунака, књига Ђакона Николе Маројевића *Антропологија Ф. М. Достојевског* може да буде сигуран приручник за оне који се опредељују за овај други приступ, јер заиста показује да је Достојевски проповедао да „Христова светлост обасјава и најкрајњу таму, да је икона Божија сачувана и у највећем грешнику, и да је, коначно, то клица из које може изнићи нада у нови и бољи живот“.

Н. Јованчевић

СТАРАЦ СИЛУАН (1866 – 1938)

(Предговор протојереја Георгија Флоровског књизи архимандрита Софронија (Сахарова): „The Undistorted Image: Staretz Silouan”)¹

Старац Силуан је био смирен, али је његово учење било смело. И овде се не ради о смелости радозналост ума, који се занима умним истраживањима и умовиђењима, већ о неустрашивости духовне убеђености. Тако, по старчевим речима, „савршени ништа не говоре сами од себе, него само оно што им Дух даје да кажу“. А свакако старац Силуан је један од тих савршених. Ово „савршенство“ је плод смирења, које се може достићи – и што је не мање важно, одржати и сачувати – само постојаним и непрекидним напорима самоодрицања и самосавлађивања. Но, самоодрицање – уопште није поричући (негативан) напор, уопште није само-одбацивање, само-умањивање или само-унижавање. Напротив, ово је процес обнављања истинског себе; а зачетак му дају вера и љубав. Човек се одриче себе ради Христа, из своје велике љубави према Њему; овај процес увек има позитивну тежњу, он је увек изграђујући. Ово је, као што је говорио преподобни Серафим Саровски, „стицање Духа Светог“. Овде је заиста присутно парадоксално настојање. Циљ духовног тражења је узвишен и смео: *consortium divinae naturae* (причасност Божанској природи), тј. да се постане „причасник Божанске природе“ (2 Пет 1, 4). Ма како се ово задивљујуће место Писма тумачило, оно јасно и одређено указује на коначан циљ читавог хришћанског живота: „живот вечни“, живот „у Христу“, „са-стварање са Духом Светим“. Грчки Оци су користили чак тако смео израз као *theosis* „обожење“. Међутим, најпоузданији пут за достизање овога је одлучно самоодрицање; награда се даје само смиреним и кротким. Поврх тога, и само смирење није људско достигнуће, оно је увек дар Божији, који се даје слободно, *gratia gratis data* (благодат, која се даје благодаћу).

Све устројавање духовног живота је у ствари парадоксално – богатства Царства дају се само сиромашнима, а заједно са богатством даје се и власт. Смирени не говоре ништа од себе, већ сваки пут када су уопште побуђени да говоре, они говоре са влашћу. И ова власт им није потребна ради себе, већ да би се њиховим посредством открило оно што долази с више. У супротном, они су дужни да ћуте. „А ви имате помазање од Светог и знате све“ (1 Јн 2, 20).

Речи старца Силуана су једноставне; у њима заиста нема ничег ефектног, осим њихове директне једноставности. Код њега нема посебног „призива“ да разобличава. Он је обично говорио о општим стварима, али опет он чак ни о општим стварима није говорио сасвим на уопштен начин. Он се није устезао да говори о својим најдубљим доживљајима. Љубав је и почетак и центар тежњи хришћанина. Међутим, људи тако често не обраћају пажњу и пренебрегавају „новину“ хришћанске љубави. По речима Самог Христа, једина истинска Љубав је „љубав према непријатељима“. И ово уопште није упорно указивање не слободни избор. Ово је пре први критеријум, карактеристични признак истинске Љубави. Овај став је тако постојано изражавао и апостол Павле. Господ нас је волео и онда када смо били непријатељски настројени према Њему. Сам Крст је вечни символ и знак такве Љубави. И хришћани су дужни да раздељују испуњујућу Љубав свога Господа. Другачије је немогуће „остати у Његовој Љубави“. Старац Силуан није говорио само о љубави. Он је и волео. Са смирењем и истовремено неустрашиво он је жртвовао свој живот молитви за непријатеље, за пропадајући и одврћајући се од Њега свет. Но, без ап-

солутног смирења оваква молитва је опасан и сумњив покушај. Лако је осетити своју љубав, али се она потом може показати разједена и заражена честољубљем и гордошћу. Немогуће је волети савршено (потпуно), осим љубављу Самог Христа, која се улива у смирено срце и делује у њему. Немогуће је бити светим, осим кроз свест о себи као о „жалосном грешнику“, коме је безусловно потребна помоћ и праштање. Само Божија благодат смива сав срам и исцељује сваку слабост. Слава светих се показује у њиховом смирењу, исто као што се слава Јединороднога јавља у апсолутном унижењу Његовог земаљског живота. Љубав се Сама распиње у свету.

У духовном успињању старац Силуан је доживео турско искуство „тамне ноћи“, потпуне усамљености и остављености. Но, у њему никада није било мрака и унија. Он је увек био тих и спокојан, увек је зрачио радошћу. Ово је била радост у Господу, потпуно различита од љубави светске радости. Нама је познато из историје његовог живота да је ова радост

била стечена дугом и изнуравајућом борбом, непрекидном „невидљивом борбом“. Оставши сам, човек осећа очајање и усамљеност. Спасење је само у Господу. Душа се мора сјединити с Њим. Човек никада не остаје сам, осим ако он сам не остави Бога. Старац Силуан је из свог искуства знао за претњу и опасност од спољашње таме. Међутим, он је исто тако опитно дознао и за бесконачност Божанске Љубави, која сија чак и кроз бездан искушења, мука и очајања. Управо зато што је Бог – Љубав.

Старац Силуан пребива у давно постојећој, древној традицији. Он није био једини, чак ни у свом сопственом времену. У сваком покољењу је било мноштво сведока Тајни Царства Божијег. Наша беда је у томе што их ми не знамо (не познајемо их), не интересујемо се за њих и њихово сведочанство. Ми смо прогутани светским бригама. Историја старца Силуана – то је савремено напомињање нашем покољењу о једином благу (добру), које се никада не одузима, а такође позив на поклоништво вери и нади.

Превео Небојша Ћосовић

мр Небојша Ћокић

ПОСЕТЕ КРАЉА АЛЕКСАНДРА КАЛЕНИЋУ И ПАТРИЈАРХА ВАРНАВЕ КАЛЕНИЋУ И ЈОШАНИЦИ ТОКОМ 1930. ГОДИНЕ

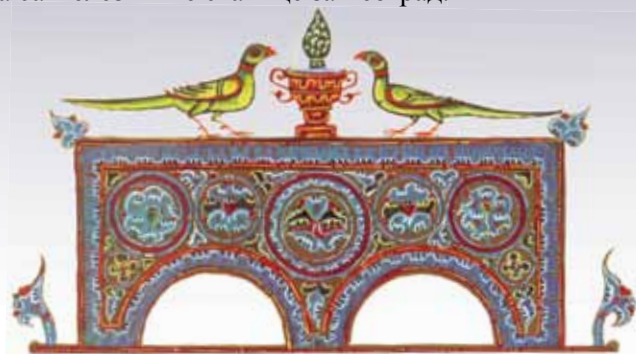
Краљ Александар Карађорђевић је на велики четвртак 1930. године дошао са најближом свитом у манастир Каленић. Велики петак је провео у посту и молитви а на Велику суботу се причестио. На сам Ускрс одстојао је свечано пасхално јутрење са Светом Литургијом. После богослужења краљ је пред црквом честитао народу правзник а затим је у манастирском конаку приређена закуска на коју је био позван настојатељ манастира архимандрит Никон и доста угледних грађана из околине. После краћег одмора краљ је кренуо за Тополу испраћен благословом, звоњењем и појањем. Краљ је обдарио манастир са 12.000 динара.¹

Неких пола године касније Каленић је посетио и тадашњи, управо устоличени, патријарх Варнава.

Патријарх Варнава, у пратњи епископа рашко-призренског Серафима, председника Београдског духовног суда Власилија Бранковића, члана истог суда Животе Милутиновића, свог личног секретара Драг. Макисмовића и још неких пратилаца дошао је 7. децембра 1930. године у Јагодину да освети споменик палим Јагодинцима у ослободилачким ратовима 1912 – 1918. године. Након тога је са пратњом отишао у непланирану посету манастир Јошаници. Премда је посета била непланирана ипак се на прву вест да долази патријарх окупила велика маса света. Старешина манастира Јошанице архимандрит Теодосије са братством и народом из околних села, обучен у свечану орнату, дочекао је на црквеним вратима патријарха и увео га у цркву уз певање храмовног тропара Правило вјери. Архимандрит је после малог молебствија са крстом у руци са царских двери поздравио патријарха речима добродошлице. По завршеном многољетствију и црквеном обреду као и након говора архимандрита, патријарх је отпоздравио старешини. Затим је народу изговорио подужу беседу, позвавши га да чува мана-

стир и да се не греша о њега отимајући манастирску имовину. На крају је патријарх позвао сељаке на благослов које је све појединачно благословио задржавајући се са сваким у дужем разговору. Нарочито се интересовао о стању на селу. Сваком сељаку је даровао по крстић.²

У манастиру је била приређена вечера за патријарха и пратиоце који су и преноћили у манастиру. Сутрадан, 8. децембра 1930. године по отстојаном јутрењу, патријарх је са својом пратњом којој се придружио и архимандрит Теодосије отпутовао за Каленић где се није дуже задржао. Истог дана се вратио у Јагодину где је посетио школу за глувонему децу. Ту је упознат са њиховим успехом након чега је деци православне вероисповести поделио крстиће. Након тога је, испраћен од архимандрита Теодосија и мноштва народа, отпутова са железничке станице за Београд.³

напомене:

¹ Из живота наших манастира – Његово Величанство Краљ у Манастиру Каленићу, Весник за 1930, Сремски Карловци 1930, 146

² Посета Његове Светости Патријарха Српског Господина Варнаве манастиру Јошаници и Каленићу, Весник за 1930, Сремски Карловци 1930, 307 – 308

³ Исто, 308

Протојереј Александар Шаргунов: Пастирски одговори

ЗАШТО МОЛИТВА НИЈЕ УСЛИШЕНА?

Питање: Драги баћушка! Сада Црква пролази кроз Велики пост, да би „ушла у радост Господа свога“, у велику Пасхалну ноћ. Више пута сам слушала од других људи да се они брину какву ће им благодат дати Бог на Пасху. Ја молим Господа да ми да радост на празник, али сваки пут доживим разочарање, понекад чак до суза. Знам да не треба очајавати, нарочито на такав дан, али моја душа тугује без утехе. Зашто се ово даје и како поднети ово искушење? Зар и ове године Господ неће услишити моју молитву?

Одговор: Свети Теофан Затворник каже да се ономе коме је корисна радост – даје радост, а коме је корисна жалост – томе жалост. Само када би ова последња била по Богу. Ово значи да наше покајање треба да постане озбиљније, а наши односи са другим људима треба да се строжије испитају. Преподобни Макарије Велики приповеда да је знао многе који су на почетку пута били неизмерно облагодатањени, да би потом пали на најжалоснији начин. А још више оних, који су се читав живот трудили у смиренном послушању вере, немајући при томе нарочитих успеха, али су добили спасење у вечној Пасхи.

Сам Христос упорно понавља да не треба никада да очајавамо, чак и ако се чини да наша молитва не добија одмах одговор. Потребно је време за њено испуњење, те молитвеник треба да буде стрпљив. Он треба да вапи ка Њему – каже Господ – „дан и ноћ“ (Лк 18, 7). То је нарочито дуг оних које Христос назива „изабраним“, јер се таквом вером, таквим успињањем без предаху, испитује њихово призивање. Али, да ли ми често видимо такву веру? Господ изражава сумњу у том погледу, јер је тако ретка свепокредевајућа, трпељива вера, која никада не очајава! Он се боји да ће наћи врло мало оних верних Њему, или уопште никога, у часу Свог Другог Доласка: „Син Човечији, када дође, хоће ли наћи веру на земљи?“ Исту сумњу чујемо када Христос говори о знамењима која предходе Његовом повратку: „охладнеће љубав код многих“, а то значи и вера. Када се очекивање продужује, када се чини да Бог одлази од нас у тајанствену и безнадежно далеку будућност, наша вера може почети да слаби. И често

од многих понављана реч, да је њихова молитва остала без одговора, још је једна потврда да се колебљива вера не може одржати у искушењима.

Господ одлаже одговор, и за то има разлога. Као што ће Христов Други Долазак бити на крају времена, а не сутра, тако и наша молитва не мора бити обавезно одмах услишена. И као што је неопходно за Цркву дуго очекивање да би се она научила да стражи стремићи ка сусрету са својим Небеским Жеником, тако је и потребно време да би наша молитва била услишена. Ово време се може назвати светим, зато што се оно освештава молитвом, и оно нам се даје да би ми постали дубоко свесни да је немогуће живети без везе са Богом.

И друго, молитва треба да се продужи не само ради онога ко се моли, него и ради Бога, Који треба једном да је услиши. Зар је Богу потребно време да би нас чуо? Разуме се, за Бога нема препрека, но Он не може превидети тајну човека – онаквог, каквим га је Он саздао. Човек живи у времену, које постоји ради њега. А сваки пут када Бог општи са човеком, Он Сам улази у време заједно са њим. Колико је векова чекало човечанство јављање Сина Божијег? И колико векова оно чека Његов Други Долазак? И колико ће још чекати? Ово је једино Богу познато. Нама остаје само молитва. И нека она буде, чак иако ми не видимо њено испуњење, јединствена са молитвом Цркве, са њеним дисањем и скривеним дамарањем срца.

Да бисмо ово боље усвојили, Христос нам предлаже у Јеванђељу приче (слике, образе) које су нам крајње разумљиве. Лик немилосрдног судије, побеђеног неодступном молитвом удовице (Лк 18,1-6), или лик човека чији је мир нарушен у ноћи, његовим пријатељем – и он не може да му непусти. Образ човека, који није у стању да пружи било шта лоше својој деци. Уистину је Бог тако дубоко ушао у наше време и до такве дубине смо ми саздани по Његовом образу, да је све наше вредности и недостатке, сву нашу природу и све наше грехе узео на Себе. И све што Он чини, чини ради нас. „А зар Бог неће одбранили изабранике Своје који му вапију дан и ноћ, и зар ће оклијевати“ (Лк 18,7). Таква је молитва дело Самога Бога, она је у срцу саме Цркве. У њој је благодат, дарована свим крштеним, а нарочито онима који се осећају скривено привучени Њиме. Да, ова благодат је суштински неопходна, као и блавест истине и љубави, обраћене свим људима. То је призивање Цркве. Без ње све остало нема смисла. Но, ми смо дужни да истински спознамо да је она купљена за нас по високој цени. Да, ми смо призвани да „уђемо у радост Господа свога“. Но, радост Господа је пре свега у томе да види у срцима изабраних такве молитве, у којима никада нема очаја и које никаква одлагања не могу обманути. И ми чврсто верујемо да ће када наше молитве сазру до пуноће, онда бити и до краја услишене, зато што је Бог постао човек да би човек по дару Његове љубави, могао постати бог (по благодати).

Из књиге „Ничег не бива без жртве“ 2005. године.

Превео са руског Небојша Ћосовић

мр Небојша Ђокић, Оливера Думић

Манастири као барутане за прве владавине књаза Милоша

Пре но што су подигнуте јавне барутане и арсенали, џебана је чувана по манастирима, у манастирским ћелијама и конацима у Благовештењу, Враћевшници и Вољавчи на Руднику, у селу Новацима у ваљевској Тамнави, у Крупњу у Подрињу,¹ и у селу Црнућу на Руднику, где се налазила и кућа кнеза Милоша и прва његова резиденција пре Крагујевца. У Црнућу је џебана чувана за све време прве владе кнеза Милоша. Исто тако и у манастиру Враћевшници, где је 1841. године место старе и трошне барутанске зграде подигнута камена кула.² У селу Новацима за барутану служила је сама црква, склоњена и саграђена на темељима неког старог српског манастира. Она џебана што је добављана из Аустрије, чим би била примљена на Забрежју или неком другом месту на Сави, била би тајно, на колима или како се стигне, још исте ноћи одвожена за Новаке. „Стотинама кола вуку у манастир Новаке“ писао је Јеврем кнезу Милошу 1821. године.³ Да се не би сазнало да се џебана налази у новачкој цркви морали су да се измишљају разни изговори због чега се црква затвара. Једном приликом, на пример, било је разглашено народу да је, тобоже, „у цркви цркао неки мачак“, па је зато затворена, тврдо ограђена и под стражом чувана, да не би ко у њу ушао док се поново не освети, како нам прича прота Матеја Ненадовић.⁴

напомене:

¹ АС – ДС – 1387/1837

² АС – ДС – 49/1841

³ АС – КК – 139

⁴ М. Ђ. Милићевић, Кнежевина Србија, Београд 1876, 403

Николај Агатонов, протојереј

РОМАН О СВЕТОМ ЈОВАНУ ДАМАСКИНУ

(Одломак)

ДЕО ЧЕТВРТИ

Глава 2

1

За летњих дана све живо замире у Јудејској пустињи. Све се скрива у пукотинама и рупама, у пећинама и под стрехама стена, у скромном бедуинском шатору, у колибама саграђеним од камена и покривеним палиминим гранчицама, у монашким келијама, свуда где не могу продриjeti заслепљујући зраци, неуморне луче до безумља дарежљивог сунца. Дању ово небеско светило царује у потпуности. Нема супарника. Али, светло одлази на запад како би заронило у воде великог Средоземног мора, и онда Јудејска пустиња оживи. Само се сиромашни бедуини љуљају на мршавим камилама. Лав, језиво ричући, креће у лов. Сељак пожуреје магарца с простим товаром. Свако Божије створење оживљава, шири крила и ноге. Пастири изгоне стоку на пашњаке, а монаси пале кандила и устају на молитву. Овде ноћ није само најпријатније време за рад, него и благодатно време за молитву. Овде дан почиње увече: и би вече, и би јутро – дан први. У лаври Светог Саве Освећеног камење до самог сванућа греје тополотом јучерашњег дана. Све док постоји ова света обитељ на земљи, чуваће се топлина молитве њиховог светог оснивача. Овде, у Јудејску пустињу, где је одавно пресахло корито некада силовитог Кедронског потока, који је носио своје мутне воде са јужне падине Силоамске планине, дошао је велики ава. Анђео Господњи, јавивши му се у сјајној одећи, показа на пећину која се налазила на високој каменитој источној падини бившег потока. У тој пећини Сава се подвизавао аскетским подвизима у непрестаној молитви пет година, тек повремено силазећи низ конопца како би се снабдео водом и обезбедио какве-такве залихе хране. Чувши за његове подвиге, убрзо почеше да му долазе други подвижници. Сава је сваком давао благослов и показивао где ће се населити: неком омању пећину, неком место да начини себи келију, а монаси су беспоговорно признавали преподобног Саву за свог путеводитеља и аву. Убрзо су подигли камену кулу с којом је почело устројавање лавре. Близу средине потока преподобни је саградио малену камену цркву, где су се сви пустињаци могли окупљати недељом на Божанствену Литургију. Ево, већ је три века прошло од тог славног времена. У том периоду лавра Светог Саве Освећеног силно је нарасла и проширила се. Масивне камене зидине окруживале су ову свету обитељ, чувајући спокој њених житеља. И нови искатељ под-

вижничког живота, Јован, син Сергија Мансура, дошавши из Дамаска, стајао је дубоко замишљен пред вратима ове свете обитељи.

Читаву претходну недељу Јован је живео у Јерусалиму. Пре него што ће доћи у Јерусалим, неколико дана се задржао у Капернауму, поред Генисаретског језера. Након двонедељног путовања под изнурујућим зрацима јарког палестинског сунца било је нарочито

пријатно уронити у освежавајућу воду језера, у којем је некад Господ са Својим ученицима ловио рибу и по којима је ходао, позивајући преплашене апостоле и пружајући руке сумњичавом Петру. О свему овоме Јован је размишљао, седећи на обали језера које је више подсећало на море. Када је неочекивано дунуо ветар са севера, до тада мирна површина воде почела се подизати у тако великим таласима да малени рибарски бродичи изгледаху прилично јадно. Дошавши у Јерусалим, Јован је одмах отишао у храм Светог Васкрсења. Налазећи се под сводовима величанствене

ног храма, осетио је исконско страхопоштовање услед сазнања да су се овде десили кључни догађаји целокупне историје човечанства. Ово је и место страдања Господњег, ту је и место Његовог погребенија, овде се догодила највећа од свих победа – победа над смрћу, славно васкрсење Христово. Помоливши се, потражио је настојатеља храма Светог Васкрсења, презвитера Флаиса, замоливши да га одмах одведе патријарху Јерусалимском, блаженом Јовану, који је с радошћу дочекао бившег логотета. Показало се да су Јована овде одавно очекивали, пошто су његови богати поклони, послати из Дамаска са трговачким караваном, одавно претекли дародавца који је стигао пешице. Патријарх рече да је игуман лавре Светог Саве Освећеног спреман, и да са нестрпљењем очекује чувеног госта, као и да је већ наредио да се за њега припреми одговарајућа одаја у гостинском делу лавре. Патријарх је позвао Јована да обедују. За време ручка патријарх је испричао Јовану да је његовог брата Козму већ хиротонисао за епископа града Мајума, тако да он сада није у лаври.

После ручка патријарх наложи свом ђакону да одведе Јована у гостопримницу. Јерусалимска гостопримница лавре, саграђена још за време преподобног Саве, налазила се источно од чувене куле Давидове и представљала је удобну камену двоспратницу. Старешина гостопримнице, живахни и окретни јерменски монах Дометијан, облетао је око Јована као да није био обичан посетитељ лавре, већ као да је пристигао гост из суседне државе. Јовану је била непријатна сувишна пажња коју су му поклањали и зато је, када су га сместили у сопствену келију, с олакшањем одахнуо. Међутим, само што се спремао да се помоли, кроз врата поново провири гостопримац и, ниско се поклонивши, упита Јована када може донети ужину. Једва путавајући бес, Јован откажа ужину, али када монах, извињавајући се уз наклоне упита за сутрашњи дан, Јован љутито повика:

– Ах, остави ме на миру, Христа ради, брате Дометијане. Ни сутра, ни дан касније, ни убудуће ми ништа не треба.

Гостопримац збуњено затрепта очима и изађе заборавивши да за собом затвори врата. Јован, зажаливши због тога што се није суздржао, пође у предњи угао своје келије на молитву, али срдачна молитва никако се није примала, зато што се у срцу налазио трн заривен услед несуздржања спрема свог ближњег. „Како ћу бити монах када немам трпељивости ни у малом!“ Тугујући над собом, Јован устаде и отиде да потражи гостопримца. Брата Дометијана пронађе у манастирској капели. Клечао је на коленима и молио се усрдно, при томе тешко уздишући. Јован, приђе, клекну поред њега и смирено рече:

– Брате Дометијане, помоли се за мене грешног и опрости моју грубост и несуздржање.

Дометијан хитро поскочи, а лице му при том засија од среће. Када је Јован након њега устао, спонтано га загрли:

– Брате мој, не говори тако, крив сам што ти досађујем свакаким ситницама. Већ сам хтео да пођем до тебе и молим опрост, али сам се плашио да те узнемирим, јер си тек стигао са далеког пута. А сада – ти си сам дошао, како је то за мене велика радост! Како сам захвалан Богу за овакву милост према мени грешном!

Јован, поражен овом једноставном и смиреном хришћанском љубављу, узвикну:

– Захваљујем Ти, Господе, што си ме довео овде и показао ми истинско братско смирење. Хајде, брате Дометијане, помолимо се заједно.

За време боравка у Јерусалиму Јован се веома зближио са Дометијаном, а овај га је водио по свим светим местима, објашњавајући му где се шта догодило у време Христово. Када су дошли у чувени Гетсиманијски храм, Јован је с тугом гледао мермерне стубове храма, сећајући се своје мисије у далекој младости.

Дометијан, видевши с каквим нарочитим занимањем Јован посматра стубове, објасни:

– За овај храм причају да су га још за време калифа Абд ал-Малика хтели порушити како би узели стубове за сараценски храм у Меки, али Бог то није допустио. Један од знаменитих хришћана, патриције Павле Клеоз, наговорио је калифа да не руши храм, а мермер за Меку донесли су од РOMEЈА. Сада је Павле Клеоз закопан поред овог храма.

– О, брате мој, Дометијане, одведи ме до његовог гроба, у своје време добро сам познавао тог човека.

Монах одведе Јована до крста од истог оног ружичастог мермера од кога су израђени стубови, и остави га самог. Јован је дуго стајао поред хумке и молио за упокојење душе славног патриција, чије име му је било нарочито драго у сећањима на те славне дане. Сетио се и цара Јустинијана, а молитвени уздах се сам од себе оте из његових груди:

– Господе, упокој душу раба Твога, Јустинијана и дај му да пребива у љубави Твојој савршеној, за којом је непрестано трагала његова душа.

Из Јерусалима се Јован упути у Витлејем. Тамо се поклонио месту рођења Господа Исуса Христа. У Витлејему се такође налазила манастирска гостопримница, у којој је Јован остао три дана.

2

Сада, када је Јован стајао пред вратима духовне тврђаве православне вере, захватио га је непознати страх. Овде је дужан да умре за овај сујетни свет. О томе је маштао од ране младости. Сада се осећао као онда када му је дошао вољени учитељ, монах Козма. И, ево, сада, коначно одложивши на страну све животне бриге, може да отпочне нови живот. „Хоће ли од мене испасти добар монах?“, размишљао је. „Моја дела, написана унутар ових светих зидина, приводиће Цркви заблуделе душе, а за мене ће то бити највећа награда. Али, да бих водио друге, морам и сам да духовно узрастем. Уосталом, ради узвишеног служења, оставивши све, сада стојим овде, пред овим светим вратима. Господе, помози ми!“ Јован узме дрвени маљ који је висио на конопцу испред врата и одлучно удари њиме три пута. На вратима се отвори прозорче унутар ког се указа озбиљно лице старијег монаха који сумњичаво осмотри Јована, упитавши га ко је и зашто је дошао. Затим, не сачекавши Јованов одговор, затвори прозорче и оде. Јовану је преостало само да стоји и чека. Ипак, на крају крајева, врата се отворише и он угледа, поред већ познатог вратара, још једног монаха, млађег од претходног, али исто тако строгог изгледа.

– Пођи за мном, наш игуман Никодим те чека, – рече овај монах и одмах пође, окренувши се.

Јован, не часећи, пожури за њим. Ушли су у неку зграду и прошли из једног замршеног пролаза у дру-

ги. Одатле су се попели на други спрат и ускоро стигли пред келију игумана лавре. Игуманова соба беше пространа одаја у којој један зид беше потпуно покривен иконама, а на друга два биле су наслоњене полице са књигама. Игуман, високи шездесетогодишњи монах аскетског изгледа, дочекао је Јована стојећи. Ушавши у просторију, Јован пред игуманом начини земни поклон. Никодим најпре благослови госта, пруживши своју суву жилаву руку да је целива, потом отпусти монаха из пратње, затим Јовану показа дрвену клупу на

којој ће сести, а сам седе наспрам њега и отпоче разговор:

– Драго ми је да те видим, Јоване Мансуре. Право да кажем, били смо веома изненађени твојом одлуком да напустиш све и приђеш монашком животу. Али, тим је већа твоја награда пред Господом због оно што си морао да оставиш. Нама у манастир најчешће долазе сиромашни људи који овде више нађу него што су тамо, у свету, изгубили – код ових речи игуманове усне се развукосе у широк осмех. – Нама су образовани људи, попут тебе, неопходни. Ретко ко је од присутних обучен у књижевној делатности, али ми свето чувамо завет нашег аве, преподобног Саве Освећеног и све новопридошле примамо тек након испитивања под руковођењем искусног старца. У почетку их обучавамо у читању псалама. То је понекад тешко дело, али са постојаном усрдношћу могуће је чак и обичном сељаку. Тебе не треба учити пошто си имао таквог учитеља какав је преподобни Козма Калабријски.

Да, и твоји списи против иконобораца познати су целом хришћанском свету. Наши монаси знају све о теби и узносе своје молитве за тебе као учитеља Цркве. Међутим, чак ни ја, игуман лавре, не могу да нарушим устав нашег аве и да те пострижем у монаха пре него што прођеш искушенички стаж. За почетнике је преподобни Сава основао малу заједницу на северној падини наше лавре. Тамо живе старци искусни у духовном животу. Један од стараца узима под своје окриље новоприселица и под сопственим строгим надзором упућује га у монашки живот. Када је старац уверен да је онај који се одрекао света темељно изучио правилно појање псалама и постао способан да бди над својим умом, очистивши своје мисли од сећања на световне ствари, и научио да стражари над страним помислима, представља ми га као достојног да се уброји међу манастирску братију. Над њим се обавља постриг и даје му келију у лаври. То исто и теби предстоји. Сада ми одговори, Јоване, јеси ли спреман да се потчиниш овом правилу са смирењем? Не смета ти, Јоване, предстојеће испитивање?

– Не само да ми не смета, оче игумане, већ ме и радује могућност да спознам оно што ми је преко потребно за монашки живот.

– То је достојан одговор. Искусних духовних стараца, који немају ученике у својим келијама има осам. Пођимо к њима, замолио сам их да се окупе у нашем храму у пећини.

– Овај пећински храм преподобном Сави показао је Сам Господ, – рече игуман, полазећи са Јованом из своје келије. – Једне ноћи блажени Сава уђе у своју пећину да чита псалме Давидове. Одједном, западно од Кедронског потока виде огњени стуб који је полазио од земље и врхом својим досезао небеса. Видевши ово знамење, Сава се обрадова и оста у молитви до зоре. Када наступи јутро, са страхом и вели-

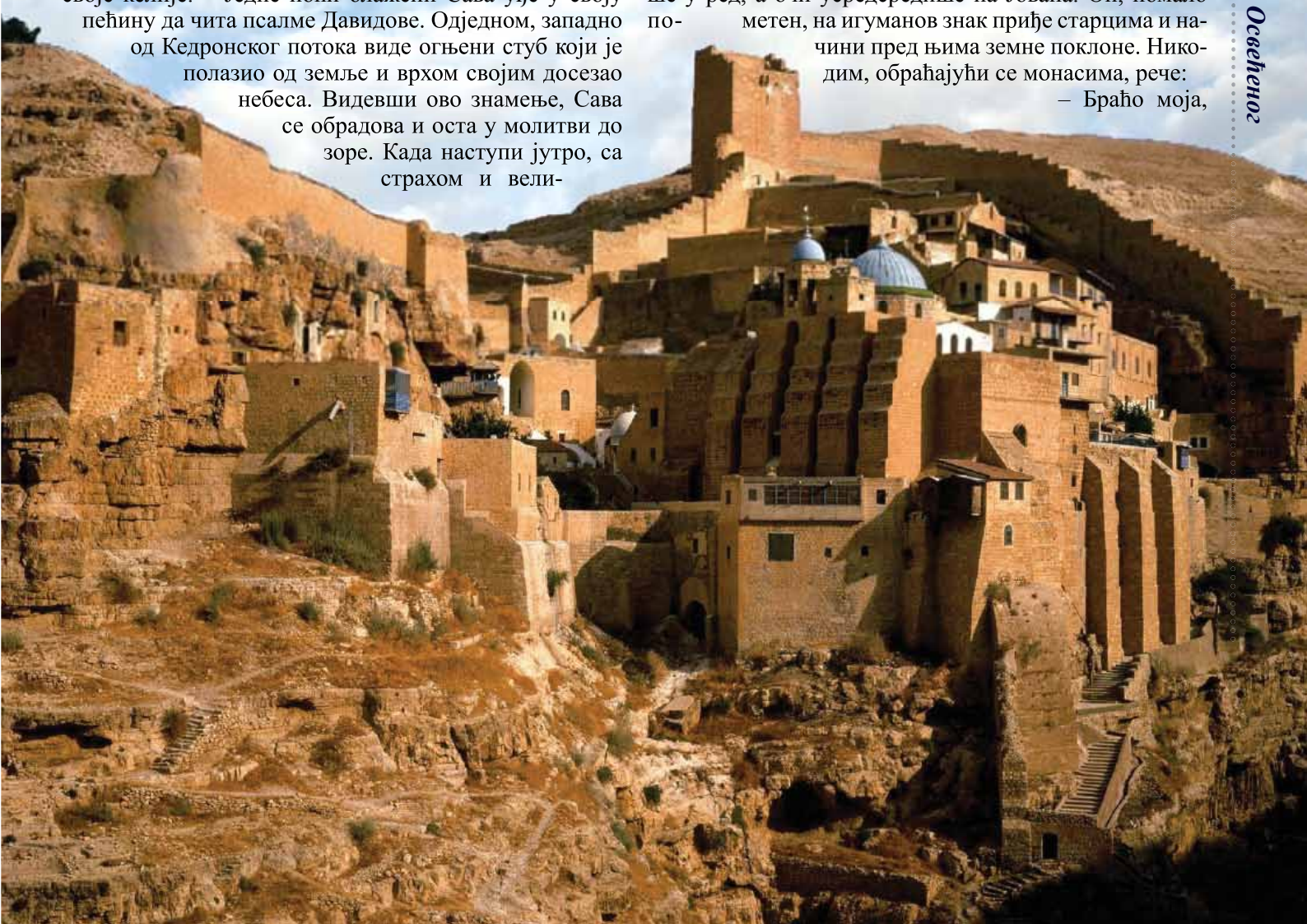
ком радошћу пође тамо и виде велику, задивљујућу пећину која је изнутра личила на цркву Божију, јер се у тој пећини на источној страни налазио Богом сачињена одаја са сводом. На северној страни Сава нађе велику просторију налик просторијама у црквама, где се чувају црквени сасуди. Са јужне стране видео је сунчеву светлост. Пећину је Сава преуредио у храм.

Док је игуман причао о пећинском храму, већ су се обрели испред њега. У његовој близини Јован је угледао други камени храм, а између њих се налазила камена гробница. Никодим, дошавши до ње, поклони се и целива је, а потом објасни Јовану да овде леже часне мошти преподобног Саве Освећеног. Јован са страхопоштовањем приђе гробу са моштима.

– О, преподобни аво! – молио се Јован, приступајући гробници оснивача обитељи лавре. – Ја, недостојни и грешни, прибегавам твојој милости и молим за твоје свете молитве пред Престолом Свевишњег. И још те молим, Свети Саво, прими ме у твоју свету обитељ коју си саздао у славу Божију и на спасење душа многих чедџа твојих. И ја, недостојни и грешни Јован, хтео бих да будем причислен твојим чедима, како бих с њима једним устима и једним срцем клицао Богу: алилуја, алилуја, алилуја!

Поклонивши се над гробницом, Јован пође за игуманом у пећински храм. У полумраку храма светле-ла су кандила, а при овој светлости Јован угледа, на-лик прозирним сенкама, аскетске фигуре монаха. Ви-девши игумана, сви похиташе к њему по благослов, чинећи пред њим земне поклоне. Затим старци стадо-ше у ред, а очи усредсредише на Јована. Он, помало по-метен, на игуманов знак приђе старцима и на-чини пред њима земне поклоне. Нико-дим, обраћајући се монасима, рече:

– Браћо моја,

пред вама је Јован, син Сергија Мансура из Дамаска. Дошао је у нашу лавру да иште монашки живот. Сви знамо достојанство овог, по делима и вери, славног човека. Он је онај који је смогао снаге да у својим делима одбрани поштовање светих икона. Сада је овај достојанствени човек у сваком погледу спреман да прође опит послушања под руковођењем једног од вас. Хајде да одлучимо одмах ко од вас узима у своју келију Јована, како би могао да прође сав искушенички стаж и буде примљен у лавру, као што нам је завештао велики боговидац Сава.

— Сви старци оборише очи ка земљи, и стајаху тако као да се због нечега осећају кривим. Игуману је припало да први прекине ћутање:

— Брате Пафнутије, говори.

— Часни оче, богољубиви наш игумане, говорићу истину. Не љути се на мене, грешног и недостојног. Међу нама нећеш наћи ниједног да поучава оног који то чини државама и народима и разобличава нечастиве царе. Какав ће од мене наставник бити, када сам се родио у сиромашној кухињи сељачкој, а он у палати богатој? Пред њим не могу ни реч да изустим, а камо ли нечему да га учим.

— Брат наш Пафнутије о свему уме лепо да говори. Тако вам је и сада. И ја сам сасвим мумлав и мутав, — рече монах Нектарије, погрбљен као кука. — Чему да научим таквог као што је Јован, син Сергија Мансура? Не, не могу, опрости ми, оче игумане.

После овог монаха и други стадоше да отказују. Јован се потпуно запањив услед оваквог тока догађаја и с неспокојством погледаваше игумана. Никодим се љутито намрштио и више никога није гледао. Јован молећиво погледа старце. Приметио је како се монаси међусобно дошаптавају, расуђујући о сложеној ситуацији, а један од њих стаде нарочито пажљиво да посматра Јована, који такође посматраше овог старца молећивим погледом: „Па, хоћеш ли ти, старче, прихватити мене, грешника?“ Старац одједном одлучно иступи напред.

— Шта ћеш нам рећи, брате Диодоре?

— Ја ћу узети Јована из Дамаска под своје окриље. — Након подвижникових речи сви скупа одахнуше, а међу њима и Јован. — Али, само под једним непроменљивим условом, — одмах додаде подвижник. — Поред обичних правила за све почетнике, хоћу да он из себе одстрани све што је световно, да би сачувао ум неприкосновен и чист од сваког сујетног пристрашћа и празне гордости, како се не би хвалио својом мудрошћу и оним чему се научио, и како не би мислио да може постићи свако савршенство до краја. Напротив, нека зна да су његове помисли немоћне и да разум може да погрешити, и нека се више побрине о томе како да свој ум просвети Богом.

— Шта кажеш? — обрати се игуман Јовану, задовољан што се све добро решило.

— Шта да кажем, оче игумане, — радосно одговори Јован, — све ове године маштао сам о свему овом.

— Али, још нисам рекао све. Главни услов, — прекину старац одушевљеног Јована, — под којим те примам јесте да обећаш да нећеш писати никакве посланице и остала учена дела. Ако си дошао у лавру да постанеш монах, заувек остави сва јалова маштања и дела ума. Пост, молитва и послушање биће једина твоја дела у манастиру.

До Јованове свести није одмах доспело оно што је старац рекао, а када је схватио, све се у њему следило, а потом га бацило у ватру. Растројено се осмехну, погледа људе око себе, буквално очекујући од њих подршку. Монаси тврдо ћуташе, очекујући шта ће одговорити Јован, али он није знао шта да каже. „Због чега сам дошао овде? — бњесну у његовој свести. — Овде сам само ради онога чега сада треба да се одрекнем. Да ли је то могуће? Можда нисам све схватио?“

— Реци ми, часни оче, за које време важи ово правило? — дрхтавим гласом од узбуђења упита Јован.

— Заувек. Читавог твог преосталог живота, — непоколебљиво рече старац, гледајући Јовану право у очи.

— За читав живот, — као ехо понови Јован, а као одговор јавише се речи које као да му неко на ухо прошапта: „Сада треба просто отићи одавде, и све напустити.“

Одједном Јован осети такву слабост у ногама да је морао да се спусти на колена. Подиже поглед према старцу и хтеде рећи да је то послушање изнад његове снаге, али грло захвати грч и он више не могаше изговорити ни реч. Јован је немо посматрао старца и његов поглед изражаваше молбу: „Знаш ли да је давање овог обећања за мене једнако умирању. Схваташ ли ово, старче Диодоре?“ — „Схватам, — одговараху му старчеве очи, — схватам, и зато тражим ово обећање. Ако си дошао да умреш за свет, онда умри. Умри, како би се родио за вечни живот.“ „Какав може бити живот ако скупа с овим обећањем умре моја душа?“ — говорише су, пуне очајања, Јованове очи. Али, старчеве очи наставише строго да посматрају Јована, сасвим растројеног и обузетог тугом, казујући му: „Ко сачува душу, изгубиће је, а ко је изгуби, Христа ради, тај ће је сачувати. Господ силни васкрснуће душу умрлу Њега ради,“ — одговори му старчев поглед.

— Нека буде тако како кажеш, преподобни Диодоре, — коначно преко усана превали Јован промуклим гласом.

Јовану који беше на коленима приђе старац и пружи му своју исушену, болесну руку. Јован прихвати ову руку, која се упркос старчевом немоћном изгледу показивала довољно снажном, тако да своју снагу пренесе на њега. Ослањајући се на старчеву руку, Јован устаде. Ноге су га слабо слушале, али, превазишавши ову слабост, ухвати корак са својим учитељем.

Са руског превео Горан Дабетић

СЛУЖБЕНИ ДЕО – ПРОМЕНЕ У ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

Његово преосвећенство епископ шумадијски Господин Јован благоизволео је у периоду од 1. децембра 2012. до 31. јануара 2013. године:

Рукоположити

Ћаконa Дејана Шишковића у чин презвитера 1. децембра 2012. године у храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу.

Поделити благослов за ношење орара:

Чтецу Милану Милошевићу из Крагујевца;

Чтецу Ђурђу Ђоковићу из Крагујевца.

Поставити:

Новорукоположеног јереја Дејана Шишковића на дужност привременог пароха Друге парохије у Лапову, Архијерејско намесништво рачанско;

Монахињу Анастасију (Луковић), сестру Благовештенског манастира Дивостина у Дивостину, за настојатељицу поменутог манастира;

Протонамесника Сретка Петковића, досадашњег привременог пароха Друге парохије у Рековцу, Архијерејско намесништво левачко, на дужност привременог пароха Парохије цветовејачко-јовановачке у Цветовејцу, Архијерејско намесништво лепеничко.

Одликовати:

Чином игуманије:

Монахињу Јелену (Станковић), настојатељицу Светониколајевског манастира Драче у Драчи.

Архијерејском граматом признања:

Пуковника Ненада Милошевића.

Причислити:

Ћаконa Марка Јефтића братству храма Успења Пресвете Богородице у Младеновцу, Архијерејско намесништво младеновачко.

Поверити у опслуживање:

Протојереју Драгославу Петровићу, привременом пароху Прве парохије у Рековцу, упражњену Другу парохију у Рековцу, Архијерејско намесништво левачко.

Разрешити:

Протонамесника Сретка Петковића, досадашњег привременог пароха Друге парохије у Рековцу, даље дужности привременог пароха односно парохије, Архијерејско намесништво левачко;

Протојереја Бојана Димитријевића, привременог пароха у Маршићу и јереја Владимира Ћирковића, привременог пароха у Илићеву, даље дужности опслуживања упражњене Парохије цветовејачко-јовановачке у Цветовејцу, Архијерејско намесништво лепеничко.

Ускратити благослова за студирање на Православном богословском факултету Универзитета у Београду:

Протосинђелу Јустину (Годићу).

Упокојио се у Господу:

Протојереј ставрофор Радован Јовић, пензионисани парох Парохије у Доњој Шаторњи, Архијерејско намесништво опленачко.

СЛУЖЕЊА ПРИЈЕМИ И ПОСЕТЕ ЕПИСКОПА ШУМАДИЈСКОГ ГОСПОДИНА ЈОВАНА

Од 1. децембра 2012. до 31. јануара 2013. године

ДЕЦЕМБАР 2012.

1. децембар 2012:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви и рукоположио у чин презвитера Ћаконa Дејана Шишковића; Присуствовао у Међулужју подизању лименог крова за куполе новог храма Светих Јоакима и Ане.

2. децембар 2012:

Служио Литургију у храму Светог архангела Гаврила у Шопићу код Лазаревца; Посетио храм Светог великомученика Георгија у Дрену.

3. децембар 2012:

Служио Литургију у храму Светог Саве Српског у Крагујевцу – Аеродором; Рад у Епархијској канцеларији.

4. децембар 2012 – Ваведење:

Служио Литургију у Световаведењском храму манастира Каленића и пререзао славски колач поводом славе манастирског храма.

5. децембар 2012:

Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац; Рад у Епархијској канцеларији;

6. децембар 2012:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви; Рад у Епархијској канцеларији;

7. децембар 2012:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Крагујевцу – Виногради; Рад у Епархијској канцеларији.

8. децембар 2012 – Свештеномученик Климент:

Служио Литургију у манастиру Дивостину и пререзао славски колач Ћакону Александру Сенићу.

Поставио монахињу Анастасију за настојатељицу, а монахињу Јефимију за намесницу манастира Дивостина;

Посетио Ћаконa Александра Сенића поводом крсне славе.

9. децембар 2012 – Преподобни Алимпије Столпник:

Служио Литургију у храму Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу и пререзао славски колач свештенику Александру Миловановићу;

Посетио Миленка Росића поводом крсне славе;

Пререзао славски колач на Медицинском факултету Универзитета у Крагујевцу и присуствовао славској академији факултета;

Посетио протојереја ставрофора др Зорана Крстића поводом крсне славе.

10. децембар 2012:

Учествовао у раду Патријаршијског управног одбора и Светог архијерејског синода СПЦ.

11. децембар 2012:

Учествовао у раду Патријаршијског управног одбора и Светог архијерејског синода СПЦ.

12. децембар 2012:

Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац;

Рад у Епархијској канцеларији;

13. децембар 2012 – Свети апостол Андреј Првозвани:

Саслуживао Господину Иринеју, патријарху српском, на Литургији у храму Белог двора у Београду поводом крсне славе престолонаследника Александра Карађорђевића.

14. децембар 2012:

Учествовао у раду Светог архијерејског синода СПЦ.

15. децембар 2012:

Служио Литургију у манастиру Драчи и годишњи парастос драчкој игуманији Пелагији;

Монахињу манастира Драче Јелену одликовао чином игуманије и доделио јој напрсни крст.

16. децембар 2012:

Служио Литургију у храму Светог архангела Гаврила у Рабеновцу.

17. децембар 2012:

Служио Литургију у храму Светог Саве Српског у Крагујевцу – Аеродором;

Рад у Епархијској канцеларији;

Примио у Владичанском двору у Крагујевцу Господина Иринеја, патријарха српског, у чијој пратњи је касније посетио оболелог Господина Хрисостома, епископа жичког;

18. децембар 2012:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Пантелејмона у Крагујевцу – Станово;

Учествовао у раду Светог архијерејског синода СПЦ на чијој седници је постављен за администратора Епархије жичке;

Служио у Владичанском двору у Краљеву помен упокојеном епископу жичком Хрисостому.

Председавао седници Епархијског управног одбора Жичке епархије и седници са архијерејским намесницима ове епархије ради договора о сахрани упокојеног епископа жичког Хрисостома.

19. децембар 2012 – Никољдан:

Служио Литургију у Светониколајевском манастиру Грнчарици и пререзао славски колач поводом славе манастирског храма;

Посетио манастир Рујан поводом припрема за сахрану епископа жичког Хрисостома;

Посетио у Ариљу сестру Мару поводом крсне славе.

20. децембар 2012:

Саслуживао у храму Светог Саве у Краљеву Господину Иринеју, патријарху српском и архијерејима Српске Цркве, на Литургији и опелу владици жичком Хрисостому;

Оранизовао у манастиру Рујну, као администратор Епархије жичке, укуп епископа Хрисостома.

21. децембар 2012:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;

Рад у Епархијској канцеларији.

22. децембар 2012:

Служио Литургију у Саборном крагујевачком храму;

Рад у Епархијској канцеларији.

23. децембар 2012:

Служио Литургију у храму Светог Саве Српског у Крагујевцу – Аеродором и са децом прославио празник Детинце.

24. децембар 2012:

Служио Литургију у храму Светог Саве Српског у Крагујевцу – Аеродором;

Рад у Епархијској канцеларији у Краљеву (Жичка епархија);

Посетио манастир Жичу и Епархијски двор и прегледао оставштину блаженопочившег владике Хрисостома;

Учествовао на новогодишњем пријему градоначелника Крагујевца.

25. децембар 2012:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу – Сушица;

Рад у Епархијској канцеларији.

Примио директора предузећа *Винекс* и свештеника Огњена Гребиха;

Примио директора Клиничко-болничког центра у Крагујевцу др Небојшу Арсенијевића.

26. децембар 2012:

Служио Литургију и деветодневни помен епископу жичком Хрисостому у манастиру Рујну.

Посетио стару и нову цркву у Ужицу;

Рад у Епархијској канцеларији Жичке епархије у Краљеву;

Присуствовао у основној школи у Жичи Ћачкој академији.

27. децембар 2012:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;

Рад у Епархијској канцеларији;

Примио у Владичанском двору Господина др Амфилохија, митрополита црногорско-приморског, Господина др Атанасија, умировљеног епископа херцеговачког, Господина Милутина, епископа ваљевског, Господина Теодосија, епископа рашко-призренског и Господина Јована, епископа Липљанског;

Са поменутом господом архијерејима присуствовао одбрани докторске дисертације на крагујевачком Правном факултету протојереја Велибора Џомића.

28. децембар 2012:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;

Председавао седници архијерејских намесника Шумадијске епархије ради договора о обележавању годишњице Миланског едикта и рада Епархијске радио станице *Златоуст*.

29. децембар 2012:

Служио Литургију у Саборном крагујевачком храму;
Рад у Епархијској канцеларији.

30. децембар 2012 – Преподобномученик ђакон Авакум и игуман Пајсије:

Служио Литургију у манастиру Трнави код Чачка;
Посетио манастир Жељевицу.

31. децембар 2012:

Служио Литургију у храму Светог Саве Српског у Крагујевцу – Аеродором;
Рад у Епархијској канцеларији.

ЈАНУАР 2013:

1. јануар 2013:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Пантелејмона у Крагујевцу – Станово;
Рад у Епархијској канцеларији у Краљеву.

2. јануар 2013:

Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац;
Рад у Епархијској канцеларији.

3. јануар 2013:

Учествовао у раду Патријаршијског управног одбора и Светог архијерејског синода СПЦ.

4. јануар 2013:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Крагујевцу – Виногради и у чин чтеца са правом ношења орара рукопроизвео Николу Брковића;
Рад у Епархијској канцеларији у Краљеву;
Служио опело песнику Слободану Ракићу, уз присуство Господина Иринеја, на београдском Новом гробљу;
Примио у Владичанском двору Господина др Порфирија, епископа јегарског.

5. јануар 2013:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви;
Прочитао Божићну посланицу представницима јавних гласила.

6. јануар 2013 – Бадњи дан:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви;
Учествовао у свечаностима уношења бадњака у Владичански двор и Саборни храм;
Служио бденије у Саборној крагујевачкој цркви.

7. јануар 2013 – Божић:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви;
Приредио у Владичанском двору пријем за свештенство и верни народ.

8. јануар 2013 – Сабор Пресвете Богородице:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Пантелејмона у Крагујевцу – Станово;

9. јануар 2013 – Свети првомученик Стефан:

Служио Литургију у Светотријичком храму у Корићанима;

Посетио протојерја Милића Марковића поводом крсне славе.

10. јануар 2013:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у Лазаревцу; у чин ђакон рукоположио Родољуба Војиновића;
Посетио заједницу *Земља живих* у Брајковцу.

11. јануар 2013:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Крагујевцу – Виногради;
Присутствовао у Београду прослави Дана Градске библиотеке.

12. јануар 2013:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви;

13. јануар 2013:

Служио Литургију у храму Свете Тројице у Краљеву;
Служио бденије у Саборној крагујевачкој цркви.

14. јануар 2013 – Обрезање Господње, Свети Василије Велики:

Служио Литургију у храму Светог Василија Великог у Маршићу и пререзао славски колач поводом храмовне славе.

15. јануар 2013:

Учествовао у раду Светог архијерејског синода СПЦ на чијој седници је одређен за једног од организатора прослава поводом годишњице Миланског едикта.

16. јануар 2013:

Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац;
Рад у Епархијској канцеларији у Краљеву;

17. јануар 2013:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;
Присутствовао, са Господином Иринејем, патријархом српским, свечаном обележавању године Миланског едикта у Народном позоришту у Нишу.

18. јануар 2013:

Служио Литургију и Велико освећење воде у Саборној крагујевачкој цркви.

19. јануар 2013 – Богојављење:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви и Велико освећење воде на Шумаричком језеру.

20. јануар 2013 – Сабор Светог Јована Крститеља:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви;
Посетио протојереја ставрофора Зарију Божовића поводом крсне славе.

21. јануар 2013:

Служио Литургију у храму Светог Саве Српског у Крагујевцу – Аеродором;
Посетио министра у Влади Србије Велимира Илића поводом добијања дозволе за изградњу храма на Копаонику;
Рад у Патријаршији СПЦ;
Посетио др Рада Николића поводом крсне славе.

22. јануар 2013:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу – Сушица;

Председавао седници архијерејских намесника Шумадијске епархије у селу Бабама.

23. јануар 2013:

Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац;

Рад у Епархијској канцеларији у Краљеву;

Рад у Патријаршији СПЦ.

24. јануар 2013:

Учествовао у раду Патријаршијског управног одбора, Светог архијерејског синода СПЦ и Косовског одбора СПЦ; Присуствовао Светосавској академији у Аранђеловцу.

25. јануар 2013:

Служио Литургију у манастиру Каленићу;

Присуствовао Светосавској академији у београдском Сава центру.

26. јануар 2013:

Служио Литургију у манастиру Рујну и четрдесетодневни парастос епископу Хрисостому; саслуживао Господин др Давид, епископ крушевачки; рукоположио у чин ђакона Момчила Славковића;

Служио бденије у Новој јагодинској цркви;

Присуствовао Светосавској академији у Јагодини;

Говорио, поводом празника Светог Саве, на Јагодинској телевизији.

27. јануар 2013 – Свети Сава:

Служио Литургију у Саборној крагујевачкој цркви;

Презекао славске колаче у Основној школи *Ђура Јакшић*, Првој и Другој гимназији, Техничкој школи, Основној школи *Свети Сава*, Политехничкој школи и на Крагујевачком универзитету;

Присуствовао Светосавској академији у *Књажевско српском театру* у Крагујевцу.

28. јануар 2013:

Служио Литургију у параклису Владичанског двора;

Председавао у Краљеву седници Епархијског управног одбора Жичке епархије.

29. јануар 2013:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Пантелејмона у Крагујевцу – Станово;

Рад у Епархијској канцеларији;

30. јануар 2013:

Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара Косовског у Крагујевцу – Белошевац;

Служио опело Петру Томићу у Дивцима код Ваљева.

31. јануар 2013:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;

Рад у Епархијској канцеларији;

Примио секретаре Жичке епархије ради потисивања епархијских докумената;

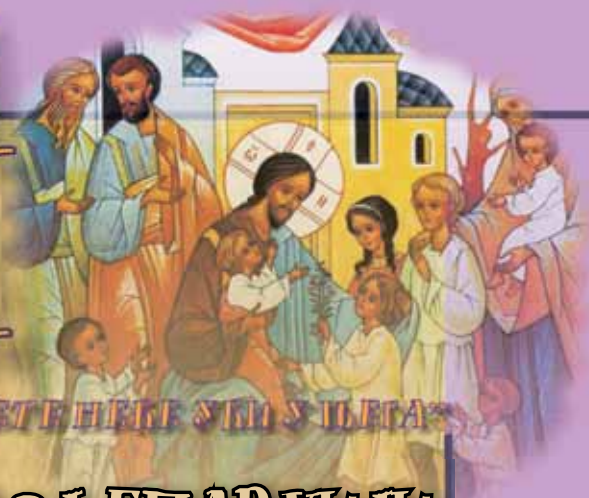
Посетио у манастиру Благовештењу Рудничком оболелу игуманију Михаилу.

ДЕЧИЈА СТРАНА

“КО НЕ ПРИМИ ЦАРСТВА БОЖИЈЕГА КАО ДЕТЕ НЕГЕ ЗИГНЕ У ЦЕГА”

СВЕТИ САВА У ШУМАДИЈСКОЈ ЕПАРХИЈИ

Крагујевац

Лазаревац

Крагујевац

Младеновац

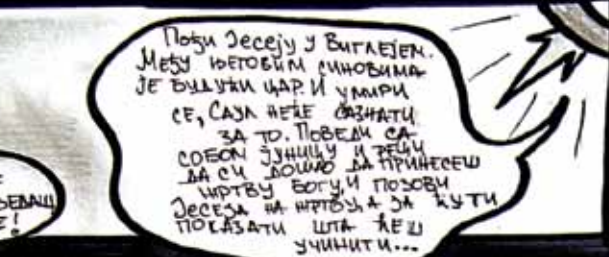
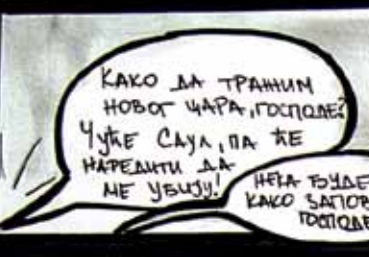

Јагодина

Крагујевац

Следећег дана у Вилујени...

НАКРАЈ ИШОУ СУ СЕ И СТАРЕШИНЕ И ЈЕСЕЙ И ВАРДИМ
СИМОВИ ОБОЖАВАЛИ, СРЕДЉУ ПУЧ ПРАВОСЛАВНА ОБОЖЕ
СВЕТЛО

ПРОМОЦИЈА 12. БРОЈА ШКОЛСКОГ ЧАСОПИСА „РАСТКО“

У почетку беше реч...

Основна школа „17. октобар“ из Јагодине, издала је 12. по реду број школског часописа „Растко“. Да подсетимо часопис излази са благословом Његовог Преосвештенства епископа Шумадијског Г. Јована, по одобрењу директора школе Биљане Милановић, а уз сагласност координатора за веронауку намесништва беличког Епархије шумадијске, јереја Миломира Тодоровића. Главни и одговорни уредник часописа је вероучитељ Борис Милосављевић.

„У почетку беше реч...“. Она која нам кроз векове срце снажи и душу блажи, помаже да опстанемо и не посустанемо, буди доброту и човекољубље и осигурава трајање. Од најлепших и најтоплијих речи наших ђака, саткан је и овај, 12. број часописа „Растко“.

Промоција је одржана 27. јануара на Савиндан, у мултимедијалној сали ОШ „17. октобар“ уз присуство многобројних гостију, ђака, наставника и вероучитеља.

У настојању да буду прави новинари – професионалци, чланови новинарске секције

припремили су за читаоце ексклузивни интервју са Иваном Максимовић, добитником сребрне медаље у стрељаштву на Олимпијади у Лондону 2012. Као и увек, срдачна и ведра, Ивана је са нама поделила своје жеље, радости, планове и очекивања.

Упознају вас са биографијом Патријарха Павла, прочитаћете шта су дарежљивост и милосрђе, сазнаћете више о празнику Срећење Господње, о почецима словенске писмености, манастиру Градац, пријатељству, племенитости, љубави.

Такође треба истаћи да је у оквиру овог броја изашао и чланак о Војиславу Илићу Млађем, професора историје Нинослава Станојловића. Војислав Илић Млађи, једно време је живео и у Јагодини, што је мање познато. Овај знаменити песник је поред осталог написао најпознатију и најизвођенију песму о првом српском архиепископу „Свети Сава“ (1889).

Уз подршку уредника, вероучитеља Бориса Милосављевића и осталих сарадника, млади творци часописа „Растко“ доказују да су наши најбољи учитељи, а њихове речи исцељују сваки тренутак и лепшом и бољом чине нашу стварност.

Маја Алексић, професор српског језика

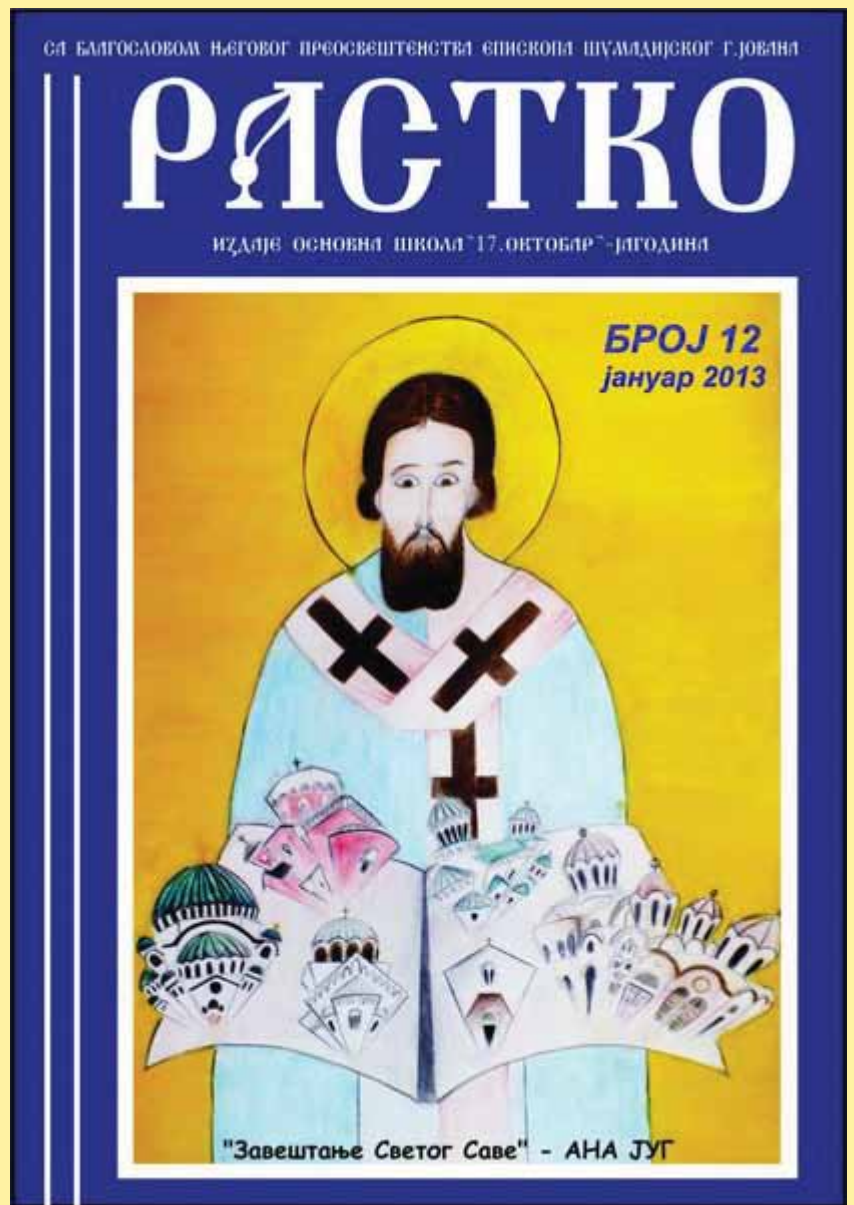

фото
репортажа

Богојављење у Саборној цркви у Крагујевцу

Каленик

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

нова издања

34000 Крагујевац,
Краља Александра I Карађорђевића
31а, п. ф. 54
телефони: +381 34 333 827;
+381 65 803 48 02
sum.eparhija@eunet.rs
<http://www.crkveniartikli.org>
<http://www.eparhija-sumadijska.org.rs>

